VI
363

106

WEERPLICHT VOOR INLANDERS EN SAMENSTELLING VAN DE WEERMACHT IN NEDERLANDSCH-INDIË

DOOR

J. VAN DER WEIJDEN,
MAJOOR VAN DEN GENEBALEN STAF N. I. L.

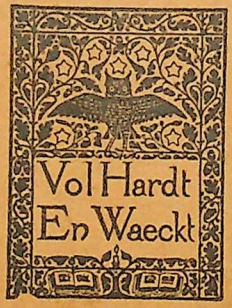

ASIONAL RI

MSTERDAM — VAN HOLKEMA & WARENDORF
1916

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

WEERPLICHT VOOR INLANDERS EN SAMENSTELLING VAN DE WEERMACHT IN NEDERLANDSCH-INDIË

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI, 363.

WEERPLICHT VOOR INLANDERS EN SAMENSTELLING VAN DE WEERMACHT IN NEDERLANDSCH-INDIË

DOOR

J. VAN DER WEIJDEN,
MAJOOR VAN DEN GENERALEN STAF N. I. L.

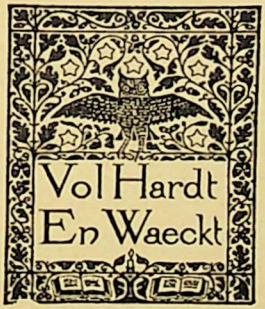

AMSTERDAM — VAN HOLKEMA & WARENDORF
1916

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 1-07-2010
Nomor Induk : 1146/PA-Museum/2010
BIB - ID : 8604060
ITEM - ID : 0000382391O
Asal : Museum Pusat

De zorg voor de verdediging van Nederlandsch-Indië is niet alleen eene nationale, maar ook eene dringende zaak. Zij behoort zonder langer uitstel door de Regeering ter hand genomen te worden. Maar het is daarom ook noodig, dat de publieke opinie in Nederland er zich mede bezig houde en een oordeel vorme.

Teneinde hiertoe bij te dragen heeft de Vaderlandsche Club, haren steun verleend aan de verspreiding van de navolgende denkbeelden van den Majoor J. VAN DER WEIJDEN, *ook als lezing in de Club uiteengezet, over* „DE WEERPLICHT VOOR INLANDERS EN SAMENSTELLING VAN DE WEERMACHT IN NEDERLANDSCH-INDIË".

Het betoog werd aanvankelijk geschreven als bijdrage voor het orgaan 1915/16 der Vereeniging ter beoefening van de krijgswetenschap, maar behoort in ruimeren kring bekend te worden.

Het algemeene beginsel, ook den inlander een aandeel te geven in de verdediging van Indië, en in de handhaving van het Nederlandsche bestuur, heeft zeer zeker recht op belangstelling en instemming in Nederland.

Terwijl van de zijde van de Vaderlandsche Club aldus

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

wordt getracht de uiteenzettingen van Majoor VAN DER WEIJDEN *in ruimeren kring onder de aandacht te brengen, kan haar doel niet zijn, daarmede tevens het betoog van den schrijver geheel en al tot het hare te maken. De in de brochure vervatte inzichten, de toelichtingen omtrent uitvoerbaarheid der plannen, de nadere regeling, de dekking der kosten enz., blijven dus voor de persoonlijke rekening van den schrijver. Zooals bekend is, worden zijne meeningen door andere mannen van beteekenis gedeeld, en de Vaderlandsche Club mag ze van voldoende gewicht achten, om in Nederland nader bekend te worden gemaakt.*

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Met voorbeeldigen spoed bracht de in 1912 benoemde Staatscommissie voor de verdediging van Nederlandsch-Indië haar met groote belangstelling tegemoet gezien rapport uit. Tal van monden en pennen kwamen naar aanleiding van dat rapport in beweging. Het voor het geheele Nederlandsche Volk zoo uiterst gewichtige vraagstuk betreffende de verdediging van Indië werd van alle zijden belicht en bekeken. Aan deskundige voorlichting ontbrak het der Regeering dus zeker niet. Maar... wat kwam er tot dusverre tot stand?

Absoluut niets!

Vier lange jaren, waarin zoo onnoemelijk veel had kunnen worden gedaan, zijn voor de instandhouding van ons Koloniale Rijk onbenut voorbijgegaan en Indië is weerloozer dan ooit!!

Indië weerloos! En dat te midden van een wereldbrand, die ieder oogenblik ook op Nederland en zijne koloniën kan overslaan!

Niettegenstaande het Nederlandsche Volk reeds in den aanvang van den grooten oorlog heeft kunnen leeren, wat het voor eene natie beteekent, militair

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

onvoldoende op hare verdediging te zijn voorbereid, het heeft kunnen leeren van hoe groot gewicht eene goed georganiseerde weermacht ook voor een klein volk is, niettegenstaande het heeft moeten inzien hoe zwak onze internationale positie is tengevolge van de weerloosheid van ons koloniaal bezit, toch wordt nog steeds niets gedaan om in dien ongunstigen toestand afdoende verbetering te brengen.

En mocht ons het geluk beschoren worden, geheel buiten den wereldkrijg te blijven, zal men dan na den vrede zich de geleerde lessen ten nutte maken? Ik betwijfel het!

Er zullen weer velen in den lande zijn, die verhooging van uitgaven voor leger en vloot onnoodig achten, omdat we tijdens den oorlog Indië mochten behouden ondanks het gebrek aan eene voldoende weermacht; men zal weer indutten met de dwaze illusie, dat op dezen oorlog een langdurige vrede zal volgen, niet willende inzien, dat loerende blikken voortdurend op onze koloniën gericht blijven en dat verwikkelingen in Oost-Azië in de naaste toekomst niet kunnen en niet zullen uitblijven, wijl daarheen het oog der wereldmonarchen zich richt.

Tal van stemmen hebben zich doen hooren en verheffen zich nog dagelijks om op het gevaar, dat ons dreigt, te wijzen, om de oogen van het Nederlandsche volk te openen 1).

---

1) Nog onlangs kwam in het Algemeen Handelsblad van 24 Februari 1916 (avondbl.) een brief voor uit Yokohama, waarin de schrijver

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Helaas! blijkbaar zonder succes!

Geen enkele maatregel wordt genomen, zelfs niet om aan het voor het scheppen eener behoorlijke weermacht benoodigde geld te komen; de rijkdommen van den Indischen bodem schijnt men onbenut te willen laten rusten en de Regeering koestert blijkbaar de hoop, dat ons koloniaal bezit door diplomatiek beleid alleen behouden kan worden!

Welk nut heeft het derhalve den berg van papier handelende over de defensie van Ned.-Indië weer met eene nieuwe pennevrucht te vermeerderen?

Het beschouwend standpunt **moet** thans worden prijs gegeven; **er moet iets zakelijks tot stand komen!**

Ik zou dan ook zeker niet de pen hebben opgevat, ware het niet, dat mij toevallig de Augustusaflevering van het Indisch Militair Tijdschrift 1915 onder de oogen kwam, in welke aflevering waren opgenomen de door het Indische Legerbestuur in op-

---

zegt, dat het gevaar dat ons van Japansche zijde dreigt, grooter schijnt te zijn dan onze politieke optimisten meenen. Ten bewijze daarvan geeft hij den inhoud weer van een pas verschenen artikel van de hand van YOESABOERO TAKEKOSJI, een van de meest invloedrijke journalisten en tevens een staatsman van beteekenis in Japan. In bedoeld artikel wijst TAKEKOSJI er op dat de Carolinen en Marshalleilanden, die de Japanners aan de Duitschers hebben ontnomen, weinig waarde hebben en dat Japan niet gerust kan zijn vóór het Java en Sumatra in bezit heeft. Het bezit van Straat Soenda acht hij uit een strategisch oogpunt noodzakelijk voor de veiligheid van Japan.

Het artikel zou belangrijk genoeg zijn om het geheel over te nemen, doch wij moeten volstaan met de lezing ervan dringend aan te bevelen, vooral aan onze staatslieden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dracht van de Regeering ontworpen voorstellen tot invoering van militairen dienstplicht in Indië.

Mijn hoop herleefde! Zou de Regeering dus toch inzien, dat gevaar dreigt? Koestert zij inderdaad den wensch, het leger te versterken? Met vreugde begroette ik de publicatie der voorstellen, waarvoor wij der Redactie van genoemd tijdschrift dank verschuldigd zijn. Maar helaas! die vreugde bekoelde al heel spoedig, want tot mijne niet geringe verbazing las ik:

„Verleden jaar ontving het Legerbestuur opdracht „voorstellen tot invoering van eene militie voor Euro- „peanen, Menadoneezen en ontwikkelde Inlanders in „te dienen, ten einde het leger te versterken zonder „verhooging van kosten" 1).

Moet hieruit worden afgeleid, dat — afgescheiden van de voor verschillende rassen in den Indischen Archipel ergerlijke opdracht om naast Menadoneezen alleen te spreken van „ontwikkelde Inlanders" — de Regeering van oordeel is, dat eene zekere mate van Westersche schoolkennis maatstaf moet zijn van geschiktheid voor den krijgsdienst?

Maar dit voorshands daargelaten, diep bedroevend en teleurstellend is het gespatieerd gedrukte deel der opdracht, ja het is erger, **het is onzinnig!**

Het leger versterken zonder verhooging van kosten is alléén mogelijk, als die versterking geschiedt op geheel onvoldoende schaal, door gedeeltelijke vervanging van het tegenwoordige staande

1) Spatieering niet van mij.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

leger van vrijwilligers door een wel in getalsterkte grooter, maar voor de verdediging van onzen Archipel niettemin onvoldoend sterk militie-leger.

Wordt dit bedoeld? Is de Regeering dan de meening toegedaan, dat de mate van welvaart van Indië geen verhooging van kosten voor de weermacht toelaat?

Dat is bedroevend!

Want daaruit spreekt de onmacht of onbekwaamheid tot het scheppen van de noodige bronnen van inkomst in een van de vruchtbaarste en wellicht ook rijkste landen der Aarde. En aangezien eene behoorlijke weermacht slechts bestaanbaar is bij eene behoorlijke mate van welvaart, zal met de invoering van den verplichten krijgsdienst op zulke verkeerde grondslagen weer half werk worden verricht, zal er opnieuw moeten worden geschipperd en gemodderd.

Maar dat mag niet! Daartegen behoort ieder, die het belang van Indië als het zijne beschouwt, zich met alle kracht die in hem is, te verzetten.

Het is daarom, dat ik het mijn plicht acht, luide mijn stem te verheffen tegen zulk voortmodderen met goedkoope, liever niets-kostende middeltjes.

Maar afbreken is gemakkelijk. Iets beters er voor in de plaats te geven behoort niet achterwege te blijven. Het hoofddoel van onderstaand geschrift is dan ook om aan te geven, hoe naar mijne meening in Indië eene weermacht tot stand gebracht zou kunnen worden, waaraan met vertrouwen de verdediging van ons kostbaar koloniaal bezit kan worden opgedragen.

Het ligt evenwel buiten mijn voornemen om ook

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de invoering van den weerplicht onder de Europeesche bevolking in Indië in den kring mijner beschouwingen op te nemen, omdat ik reeds in de Vergadering van de Vereeniging ter beoefening van de Krijgswetenschap van 22 November 1912 het voorrecht had, in eene voordracht mijne denkbeelden dienaangaande uiteen te zetten, welke voordracht door eene belangrijke discussie in de vergadering van 9 Januari 1913 werd gevolgd. Sindsdien ondergingen mijne denkbeelden geene belangrijke wijzigingen, zoodat ik de vrijheid neem, den belangstellenden lezer naar de verslagen van evengenoemde vergaderingen te verwijzen 1).

Ongetwijfeld wordt met den zoo diep in het volksleven ingrijpenden maatregel, als de instelling van den verplichten krijgsdienst inderdaad is, een zware druk op de bevolking gelegd, zoodat in geen enkel land tot het nemen van dien maatregel zal zijn of worden besloten, indien de omstandigheden er niet toe noodzaakten of dwingen. Waar tot nu toe Nederlandsch-Indië van invoering van militie verschoond is gebleven, daar rijst van zelf de vraag, of de omstandigheden, waaronder wij thans verkeeren, die instelling rechtvaardigen.

Bij mijne beschouwingen in de vergadering van 22 November 1912 meende ik die vraag, voor wat betreft de Europeesche bevolking (met uitzondering

1) Zie afleveringen II en III van het Orgaan 1912—1913 der Vereeniging ter beoefening van de Krijgswetenschap.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van de Vreemdelingen) bevestigend te moeten beantwoorden, omdat invoering van den dienstplicht voor dit gedeelte der bevolking het aangewezen middel is om in het steeds stijgend te kort aan Europeesche vrijwilligers bij het Indische leger te voorzien. Ondanks alle tot verbetering aangewende pogingen zijn de resultaten der Europeesche werving ongunstig en zullen onvoldoende blijven, omdat in den tegenwoordigen tijd de Europeesche beroepssoldaat een anachronisme is geworden.

Maar datzelfde argument kan niet gelden om de noodzakelijkheid aan te toonen van de invoering van den verplichten krijgsdienst voor de Inlandsche bevolking, omdat de werving van Inlandsche vrijwilligers ons nog nimmer in den steek heeft gelaten, hoe eigenaardig daarbij soms door het Legerbestuur werd te werk gegaan. De aanvulling van het Inlandsche element in het tegenwoordige Indische leger kan veilig als voldoende verzekerd worden beschouwd. Zelfs zou bij eenige opvoering van de sterkte van dit element de aanvulling vermoedelijk geen ernstige bezwaren ondervinden.

De vraag, of invoering van dienstplicht voor Inlanders noodzakelijk is, hangt zuiver en alleen af van de taak, welke bij de verdediging van Indië het Leger te vervullen heeft.

Zij, die uitgaan van het denkbeeld, dat het behoud onzer koloniën door de aanwezigheid van een vloot in de Indische wateren afdoende verzekerd is, kennen aan het leger slechts een zeer bescheiden rol bij de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

verdediging van het land toe. Zij meenen, dat met de tegenwoordige sterkte van het Indische leger kan worden volstaan, of dat die zelfs wel wat kan worden verminderd. En het spreekt dus van zelf, dat de aanhangers van dergelijke meeningen de noodzakelijkheid ontkennen om tot een geheel ander stelsel van legervorming over te gaan.

Maar naar mijn oordeel is dat denkbeeld een waandenkbeeld en daarom betreur ik het ten zeerste, dat ook de Staatscommissie van 1912, samengesteld uit mannen van naam en positie, deels ook van erkende bekwaamheid, dat denkbeeld heeft gehuldigd.

Zooals bekend, wenschte deze Commissie de verdediging van onze koloniën uitsluitend op te dragen aan eene vloot van 4 (hoogstens 5) slagschepen met eenig kleiner materieel. Het zeer geringe aandeel in de taak der weermacht, hetwelk zij aan het leger toedacht, deed natuurlijk ook haar afkeerig zijn van de invoering van den verplichten krijgsdienst voor de Inlandsche bevolking. Maar men behoeft de beschouwingen, op grond waarvan de Staatscommissie tot hare conclusiën kwam, slechts met eenige aandacht te lezen om te ontwaren, dat in die beschouwingen naar eene vooropgezette eindconclusie wordt toegeredeneerd en wel deze:

De Nederlandsche Marine moest uit haar diep verval worden opgeheven; er moest een toonbare vloot komen.

Doch was het ter bereiking van dit doel nu noodig, dat in sierlijke, soms zelfs krachtige zinnen, maar op

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

onjuiste grondslagen een stelsel van verdediging van het Nederlandsche gebied in Oost-Azië werd opgebouwd?

Nogmaals herhaal ik hier, wat ik o. m. reeds bij de behandeling der voorstellen van de Staatscommissie (S. C.) in de Vergadering van „Krijgswetenschap" van 9 Januari 1914 zeide: de basis van het stelsel dier commissie is onjuist! En, na al wat de huidige wereldkrijg ons tot nu toe te aanschouwen heeft gegeven, ben ik in mijne overtuiging dienaangaande geen oogenblik aan het wankelen gebracht. Integendeel!

Immers, de vloot der S. C. zou oneindig veel zwakker zijn dan die van elke andere, in Oost-Azië groote belangen hebbende mogendheid. En zou nu bij het uitbreken van een oorlog, waarbij het gaat om het bezit onzer koloniën, die vloot aan de overmachtige vijandelijke, welke het terrein vóór het overbrengen van het expeditieleger zuivert, een gebiedend halt durven toeroepen? Zoo ja, dan zou in één hopeloozen zeeslag van hoogstens enkele uren het lot van geheel Indië beslist zijn. Maar dat „Halt" is theorie! De praktijk leert anders! Heeft gedurende den huidigen oorlog de Duitsche slagvloot, die toch heel wat meer beteekent dan de vloot der S. C., kunnen voorkomen, dat zeer sterke Britsche troepen over het Kanaal naar Frankrijk en België werden vervoerd? Heeft zij kunnen verhinderen, dat van Indië en Egypte, van Australië, Nieuw-Zeeland, Canada, China, Zuid-Afrika, van iedere Engelsche kolonie of dominion, troepen, tot een millioen man sterk, over zee naar Engeland werden gebracht

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

om aan den oorlog op het vasteland deel te nemen? (Zie de rede van Churchill op 15 Februari 1915). Heeft de Oostenrijksche vloot, ook heel wat sterker dan de vloot der S. C., toen zij nog vrijheid van beweging had, kunnen voorkomen, dat Frankrijk aanzienlijke troepenmassa's van Afrika's Noordkust naar de Fransche Middellandsche Zeehavens overbracht? Werd het overbrengen van Fransch-Engelsche troepen naar de Dardanellen en naar Saloniki door de marine der tegenpartij bemoeilijkt of onmogelijk gemaakt? Immers neen! Men offert niet zonder eenige kans op succes eene kostbare artillerievloot op!

De Heer Colijn zegt in zijne studie „Over den Volkerenkrijg" — deel I blz. 43 — „Hoewel aarzelend „acht ik verder nog een tweede conclusie geoorloofd. „En wel deze, dat er groot gevaar bestaat, dat een „vloot van groote schepen werkeloos zal blijven, zoo- „dra zij als tegenstander een vijand heeft die over „een grooter aantal gelijkwaardige schepen be- „schikt". Als de heer Colijn, de geschiedenis had bestudeerd, vóórdat hij als Minister van Marine zitting nam in de S. C., dan zou hij niet eerst nu, gedurende den „Volkerenkrijg" tot die conclusie gekomen zijn, en dan.... zou misschien het Staatsrapport naar meer rationeele beginselen zijn opgebouwd.

En laten dreadnoughtmaniakken nu toch niet uit dezen oorlog de les willen putten, dat de aanwezigheid van de Duitsche vloot in en vóór de Oostzee eene landing van Britsche troepen op Duitschland's kust heeft voorkomen. Want zij kunnen er van verzekerd zijn, dat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

indien Duitschland niet anders dan over zee te naderen ware geweest en indien dit Rijk — in tegenstelling met Engeland, — niet over een sterk, goed uitgerust en uitstekend georganiseerd en geoefend leger had beschikt, de Duitsche vloot voor de Engelsche geen beletsel zou zijn geweest om te trachten den oorlog op Duitsch grondgebied over te brengen, ja, zoo mogelijk in Berlijn den vrede te gaan afdwingen.

Ter elfder ure begon men dat ook in Engeland in te zien. Typeerend is, dat de Militaire medewerker van de „Times" na de behandeling in December 1915 in de parlementzittingen van de al dan niet invoering der conscriptie in Engeland, in dat blad o. m. te kennen gaf: „Het Engelsche Volk moet begrijpen dat zoo de „vloot zijn schild is, het leger het zwaard moet „zijn en wel een zwaard beter en machtiger dan dat „van den vijand" 1).

Hij, die het meesterschap ter zee bezit en tevens over een krachtig leger beschikt, laat zich niet weerhouden, eene legermacht in te schepen en over te voeren naar het begeerde gebied.

Alleen in het geval, dat wij binnen zeer korten tijd eene vloot zouden kunnen bezitten, welke onbetwistbaar het meesterschap ter zee in de Indische wateren kon handhaven, alleen in dat — voor ons ondenkbare — geval, zou aan het leger een meer bescheiden rol bij de landsdefensie kunnen worden toebedeeld. Maar zelfs in dit — ondenkbare — geval zou toch nog

1) Alg. Handelsblad 1 Januari 1916 Ochtendblad.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ernstig moeten gewaarschuwd worden tegen een zwak leger, tegen een leger als voorgesteld door de Staatscommissie, dat — zooals ik in de vergadering van „Krijgswetenschap" van 9 Jan. 1914 zeide — door Generaal VAN HEUTSZ werd gekenschetst als „een vleugellamme troep, door zijne samenstelling tot een even roemloos einde gedoemd als het Bataafsch-Fransche leger op Java in 't jaar 1811". Ook Engeland, met de machtigste vloot ter wereld, durfde met betrekking tot de veiligheid des lands niet uitsluitend op die vloot vertrouwen en riep de territoriale troepen ter sterkte van 315.000 man in het leven uitsluitend ten behoeve van de verdediging van den vaderlandschen bodem. Welke waarde heeft, met dit alles voor oogen, het oordeel der Staatscommissie, die meent de verdediging van ons uitgestrekte gebied in Oost-Azië uitsluitend te kunnen opdragen aan eene zwakke vloot, (feitelijk zelfs maar een zwak eskader), want van eene verdediging te land kan met het rudimentaire overblijfsel, dat zij van het toch reeds uiterst zwakke Indische leger laat bestaan, bezwaarlijk ernstig sprake zijn.

Voor de handhaving onzer neutraliteit in Indië, waartoe in een eilandenrijk in de eerste plaats maritieme middelen moeten dienen, voor het uitoefenen van den verkenningsdienst ter zee, voor het onderhouden van de verbinding tusschen de verschillende deelen van het gebied, voor het beschermen van troepentransporten over zee, hebben wij eene vloot noodig; dat staat als een paal boven water. Evenzeer

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

is eene vloot noodig voor de verdediging van onzen Archipel in geval van een vijandelijken aanval; voor dit geval zelfs zoodanig ingericht dat bij succes tot het offensief kan worden overgegaan. De samenstelling van die vloot laten wij thans buiten beschouwing 1). Maar naast die vloot behoort een sterk, goed georganiseerd, practisch bewapend en degelijk geoefend leger aanwezig te zijn, dat in samenwerking met de marine in staat is, om niet alleen het eiland Java, maar geheel Ned.-Indië krachtig, offensief te verdedigen.

Dat het met eene overmachtige vloot, welke meester ter zee is, zelfs in samenwerking met een met succes geland expeditie-leger, nog niet altijd gelukt om veroveringen te maken in overzeesch gebied, dat leert ons het échec der Engelsch-Fransche expeditie naar de Dardanellen. Het verlaten van het schiereiland Gallipoli door de Entente-troepen, na tallooze bloedige offers gebracht te hebben, moge dienen ten bewijze, dat de strijd om het bezit van een land — vastland, schiereiland of eiland — niet ter zee, maar te land wordt beslist, mits de noodige strijdkrachten voor eene verdediging te land aanwezig zijn.

Voor de verdediging van Indië is derhalve noodig niet uitsluitend eene vloot, ook niet uitsluitend een leger, maar èn een vloot èn een leger.

Echter kan uit het verloop van den tegenwoordigen oorlog nog bezwaarlijk worden geconcludeerd, hoe een

1) Slechts enkele woorden, uitsluitend om den grondslag van samenstelling aan te geven, zal ik aan 't slot van dit stuk (waar de kosten der weermacht behandeld worden) aan die vloot wijden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

toekomstige vloot er precies uit moet zien. Eén ding is echter duidelijk gebleken, en dat is, dat onderzeebooten een geducht wapen zijn voor het voeren van de verdediging ter zee. Daarom beginne men met aanschaffing van eene krachtige, voor eene zeer offensieve verdediging geschikte onderzee-torpedo-vloot, gesteund door krachtige en vooral snelle kruisers en torpedojagers en wat daarbij behoort. Zulk een vloot valt dadelijk binnen de grenzen van ons financieel vermogen en past tevens in elk krachtig artillerie-vloot-stelsel.

Maar al zou men het nu reeds over de samenstelling der vloot geheel eens zijn, dan vordert de aanbouw toch altijd enkele jaren. Ook moeten de voor de vlootactie benoodigde basis en andere steunpunten in gereedheid worden gebracht. Daarop kan niet worden gewacht. De tijd dringt! Aan de weerloosheid van Indië moet met den meesten spoed een einde komen. Daarom dient al dadelijk alles gedaan te worden wat mogelijk is om met de minst tijdroovende middelen Indië weerbaar te maken. Dit kan slechts door het scheppen van een **leger**, dat den ingezetene vertrouwen, den buitenlander ontzag inboezemt.

Herhaaldelijk heb ik reeds gezegd, dat Indië op het oogenblik weerloos is, waarin de erkentenis ligt opgesloten, dat het tegenwoordige Indische leger niet bij machte is om een ernstigen aanval het hoofd te bieden. Dit aan te toonen acht ik overbodig, om de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

doodeenvoudige reden, dat iedereen daarvan overtuigd is. Een sterker, zelfs zéér veel sterker leger is noodig. Maar legeruitbreiding door versterking van het Europeesche vrijwilliger-element is onmogelijk; dit toonde ik reeds aan in de Vergadering op 22 November 1912. Ook kwam ik bij mijn betoog in die vergadering tot de conclusie, dat eene Europeesche militie in Indië slechts een totaal van ongeveer 6000 man zou opleveren, derhalve eene welkome, maar geenszins voldoende versterking. Wil men dus het leger aanzienlijk uitbreiden, dan is men voornamelijk op de Inlandsche bevolking, en daarvan in de eerste plaats op de bewoners van Java, aangewezen.

Met behoud van het tegenwoordige stelsel van legervorming is het echter niet doenlijk het leger aanzienlijk te versterken. In de eerste plaats zou zulks ontzettend hooge, ja niet te betalen kosten met zich brengen. Wanneer men bedenkt, dat het Indische leger op den tegenwoordigen voet reeds eene jaarlijksche uitgave van totaal ± 45 millioen gulden vordert, dan is het duidelijk, dat eene beduidende vermeerdering van aangeworven vrijwilligers zou leiden tot zulke hooge uitgaven, dat ieder Staatsman ervoor zou moeten terugdeinzen om ze alleen ten behoeve van het Departement van Oorlog op de begrooting aan te vragen.

In de tweede plaats is het aan gerechten twijfel onderhevig of zich een voldoend aantal vrijwilligers ter verkrijging van eene afdoend sterke krijgsmacht zou aanmelden en of de aanvulling van zulk een groot staand leger zelfs in gewone tijden verzekerd zou zijn.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

In de derde plaats mag eene goede weermacht niet afhankelijk zijn van den meerderen of minderen lust der vrijwilligers om zich voor den strijd, die te wachten is, aan te bieden. Juist wanneer men haar het meeste noodig heeft, dat is gedurende den oorlog, zou de bron, waaruit men de aanvulling put, kunnen opdrogen; eene reserve tot aanvulling der verliezen zou niet aanwezig zijn.

Maar afgescheiden van deze militaire en financiëele overwegingen zou eene uitbreiding van het staande leger op den voet als voor eene krachtige verdediging van Indië noodzakelijk is, onuitvoerbaar wezen vanwege de economische ontwrichting welke daarvan het gevolg zou zijn. Hoewel we eene inheemsche bevolking van ± 40,000,000 zielen in onzen Archipel hebben, komen in vele streken nog handen te kort voor landbouw, mijnbouw, nijverheid, enz. om naar eisch ons zoo bij uitstek rijk en vruchtbaar Insulinde binnen niet te langen tijd tot afdoende ontwikkeling te brengen.

Meer dan beslist noodig is om krachtig weerbaar te zijn mag de mannelijke bevolking niet worden onttrokken aan haren gewonen, zoo noodzakelijken arbeid en huiselijke bezigheden.

En last not least... behoort de verdediging eene **nationale** zaak te zijn. Het werfsysteem is niet dienstig voor het gehalte, zoomin moreel als physiek, van het leger. De kern van de bevolking blijft er aldus buiten. Uit de Javaansche bevolking komen thans voornamelijk diegenen voor dienstneming zich aanmelden,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

die op de lagere sporten van de maatschappelijke ladder staan of die hetzij uit armoede, hetzij om andere redenen gedwongen worden dèsa en familie te verlaten. Daardoor ontbreekt uit den aard der zaak ten eenen male de gewichtige moreele factor, in den strijd van zoo groot belang: de geestdrift voor een zuiver nationale zaak.

Om bovenstaande redenen moet het huidige vrijwilligerstelsel voor de vorming van de voor de landsverdediging bestemde krijgsmacht worden vervangen door het stelsel van den verplichten krijgsdienst.

Resumeerende kom ik derhalve tot de conclusie, dat het Nederlandsche gebied in Oost-Azië tegen aanvallen van buiten moet worden verdedigd door eene weermacht, waarvan het personeel voor verreweg het grootste gedeelte bestaat uit de landskinderen, voor wie de militaire dienst verplichtend moet worden gesteld.

Ongetwijfeld kunnen een reeks van bezwaren en bedenkingen tegen dit denkbeeld geopperd worden.

Er zullen er zijn, die ons, Nederlanders, zullen stellen tegenover de inheemsche bevolking en het dan „immoreel" noemen, dat Indië door de inboorlingen, de overheerschten, in verplichten dienst wordt verdedigd ten behoeve van ons, de overheerschers.

Indien we nog leefden in den tijd, waarin de koloniën werden beschouwd als exploitatieterrein ten behoeve der machthebbers en dus te dienen tot ver-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

schaffing van financiëele voordeelen aan het Moederland, alzoo in den tijd der „batige sloten", ja, dan zou het immoreel kunnen genoemd worden, de inboorlingen te laten opkomen voor de zaak van den overheerscher, hen de gevolgen te laten dragen van de onderneming, waarop wij ter verkrijging van zeer stoffelijke belangen zijn uitgegaan. Maar die tijd ligt gelukkig achter ons.

Met de 20ste eeuw ingeluid, wordt sedert een politiek gevolgd, welke de verheffing van de Inlandsche bevolking tot economische zelfstandigheid beoogt. Het hoofddoel van ons bestuur is thans, naast handhaving van orde en rust en gelijk recht voor allen, welvaart in het land en ontwikkeling aan de bevolking te brengen. Ongeveer tegelijk met dit streven ontstond bij de bevolking, vooral onder de hoogere klassen, een drang om zich geheel in de richting der hedendaagsche beschaving te ontwikkelen, een drang, die allengs sterker wordt en zich uitbreidt. De Inlandsche maatschappij toont groote neiging om in ons cultuurleven te worden opgenomen, zoodat van beide zijden op hetzelfde doel wordt aangestuurd. Daardoor is toenadering ontstaan tusschen overheerschten en overheerschers, om die woorden nog maar eens te bezigen. Een belangrijk deel der Inlandsche bevolking begrijpt ons streven, en laat zich door het verschil in ras en godsdienst niet weerhouden ons daarbij de behulpzame hand te bieden. Het voelt, dat Nederlandsch-Indië is geworden een nieuw land, waar een nieuwe wereld zich vormt, waar ook op geestelijk gebied nieuwe eischen zich voordoen, en waar nieuwe econo-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

mische toestanden en verhoudingen ontstaan; het voelt, dat Indië niet meer is het land, waar de Nederlanders slechts kwamen om koloniale producten weg te halen of schatten te verzamelen, maar dat daar eene werkzame tropische maatschappij geboren is, bij welke Westersche wetenschap en techniek toepassing vinden. Daardoor is harmonie ontstaan tusschen de belangen van het blanke en die van het bruine ras.

Nu kan wel gezegd worden, dat door ons bestuur veel meer had kunnen zijn gedaan, maar Rome en Carthago zijn ook niet op één dag gebouwd. Er zal niet worden nagelaten door steeds meer daden en feiten in logische volgorde, methodisch voortgaande, het Inlandsche volk te overtuigen van de waarheid, dat de ethische geest vasten wortel heeft geschoten. In Nederland begint men thans reeds in te zien, dat de tijd zal komen, waarin het zwaartepunt der Nederlandsche staatkunde in Indië zal komen te liggen, de tijd, waarin tusschen Nederlanders en Inlanders nog wel verschil zal bestaan in ethnologischen zin, maar niet meer met betrekking tot den Staat.

Nederlandsch-Indië moet Nederlandsch blijven, dat is in het belang van het deel van het Rijk in Europa, dat is ook in het belang van het deel in Azië.

Evenals het Nederlandsche volk zich afvraagt: „wat zouden wij zijn zonder Indië?" vraagt thans reeds het intellectueele deel der Inlandsche bevolking: „wat zouden wij zijn zonder Nederland?" Deze meer ontwikkelden weten zeer goed, dat de tijd nog niet ge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

komen is om geheel op eigen beenen te staan en dat verandering van meester over Indië allerminst eene verandering ten goede zou zijn; zij weten ook maar al te goed, wat Korea heeft ondergaan, toen het uit de rij der vrije staten werd geschrapt; zij voelen, wat het voor het Inlandsche volk zou beteekenen, het lijdenslot van elke koloniale overheersching weer van voren af aan te moeten ondergaan, op nieuw al het leed en de ellende te moeten dragen, welke onafscheidelijk verbonden zijn aan elke verandering van meester.

Daarom zou het van ons, Nederlanders, die dat nog beter weten dan zij, immoreel zijn om de veertig-millioen onderdanen van den Nederlandschen Staat daarginds in de tropen in een toestand van volslagen weerloosheid te laten, een toestand, waarin zij gedoemd zouden zijn om werkeloos toe te zien, hoe eene onmachtige vloot en een onmachtig Indisch leger hen ten prooi laat aan een nieuwen meester, die ten aanzien van hen naar alle waarschijnlijkheid niet dezelfde idealen zal nastreven als Nederland thans doet. Maar het is niet immoreel om het Inlandsche volk weerbaar te maken ten einde in zijn eigen belang mede te werken tot verdediging van de onafhankelijkheid van den Nederlandschen Staat, waarvan het deel wenscht te blijven uitmaken.

Een andere vraag, welke zeker te berde gebracht zal worden, is: „Kunnen we staat maken op de trouw

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van den Inlander; zal hij door ons geoefend en gewapend, niet te eeniger tijd, of, in het ongunstigste geval, tijdens een oorlog met een B. V. de wapenen tegen ons zelven keeren?"

Het antwoord op die vraag ligt voor een goed deel reeds in het voorgaande opgesloten. Immers, waar het meer ontwikkelde deel van het Inlandsche volk reeds inziet, „dat het niet alleen van nationaal-maat-„schappelijk belang is, maar tevens uit een algemeen „zedelijk oogpunt ook een plicht is van Nederland en „van Indië om tot het einde toe met elkander samen te „gaan" 1), daar zal het lager op de maatschappelijke ladder staande deel ongetwijfeld volgen. Reeds nu wordt de door de Regeering gevolgde richting door den gewonen Inlander zeer goed opgemerkt en gewaardeerd. Dit bleek o. m. uit het enthousiasme, hetwelk in Augustus 1914 in alle kringen van de bevolking oplaaide. De behoefte tot deelname schouder aan schouder met de Nederlanders aan eene verdediging van Indië, indien zulks noodig mocht zijn, bleek alom te bestaan. Voorgegaan door de bekende „Boedi Oetomo" haastten zich groote Inlandsche vereenigingen, waaronder ook „Sarekat Islam", om hun gevoelen van loyauteit kenbaar te maken; op verschillende plaatsen werden bidstonden voor onze geliefde Vorstin gehouden; Maleische bladen uit de Padangsche Bovenlanden, Deli, Makassar, om niet te spreken van de

---

1) Rn. Ms. Noto Soeroto „Java's weerbaarheid is Java's behoud". Ind. Gids 1911, II, blz. 900.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

op Java verschijnende, uitten op vaak roerende wijze hun aanhankelijkheid jegens en hun vertrouwen in de Regeering, hun bereidwilligheid om haar te volgen en, waar noodig, bij te staan; „op Sumatra's Westkust gaf „zoowel de Inlandsche als de Chineesche bevolking „op verschillende wijze uiting aan hare aanhankelijkheid „jegens de Regeering" 1); zelfs de Atjehers, behoorende tot de meest rechtzinnige aanhangers van den Islam, verklaarden op hen te kunnen rekenen om met ons tegen een eventueelen vijand ten strijde te gaan.

O! het wekt zoo vaak ergernis, dat er bij het aanbevelen van een stelsel voor de verdediging van onzen Archipel soms wèl op een bondgenoot van buiten wordt gerekend, terwijl geen vertrouwen wordt gesteld in den eigen Inlandschen onderdaan. Op de kwade kansen van een bondgenootschap wordt een defensiestelsel gebouwd, terwijl men zonder eenigen grond het gewicht van de medewerking van de Inlandsche bevolking kalmpjes uitsluit. Is dit niet eene ergerlijke uiting van kortzichtigheid, van kleinzieligheid, ja van onverstand? Durft men voor den ouden meester geen vertrouwen vragen? Welk recht heeft men de gehechtheid der bevolking in twijfel te trekken, vóórdat zij beproefd is?

Zeker! er worden nog grieven, er worden nog verlangens geuit, maar op het oogenblik toen er mogelijk gevaar ging dreigen voor het gezag, toen bleek toch

---

1) Koloniaal Verslag 1915, blz. 14.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de algemeene erkenning, dat ons bestuur goed en rechtvaardig is. Het bleek toen, dat de bevolking vertrouwen in ons stelt; dat zij voelt, dat wij bij elkander behooren en dat zij wenscht, met ons te streven naar verwezenlijking van hetgeen anders en beter dient te worden.

Neen! voor vrees, dat het weerbaar maken van den Inlander ons zelven wel eens noodlottig zou kunnen worden, bestaat geen ruimte, vooral niet wanneer de dienstplicht gelijktijdig aan de Europeesche Nederlanders wordt opgelegd.

Den onverbeterlijk vreesachtige zij er ten slotte op gewezen, dat in de groote verscheidenheid van rassen in den Indischen Archipel (Javanen, Soendaneezen, Madoereezen, Baliërs, Sasaks, Timoreezen, Amboineezen, Sangiërs, Talauërs, Alfoeren, Boegineezen, Menadoneezen, Dajaks, Maleiers, Atjehers, Bataks, enz.) de beste waarborg is gelegen tegen iedere „levée en masse" tegen ons bestuur.

Het is aan te nemen, dat bij eene constante doorvoering van de ethische politiek er eenmaal in Indië zal komen een autonome staat, zoodra de inheemsche rassen daartoe geschikt zijn geworden. Wel kan dan Indië nog met Nederland verbonden blijven, maar het moet dan in zich zelf de kracht bezitten om tegenover vreemden baas in eigen huis te blijven. Welnu! als wij zelven op zulk een eindtoestand aansturen, is er dan iets ongerijmds in gelegen, als wij nu reeds onze Inlandsche onderdanen weerbaar maken en hen daardoor vrijwaren voor overheersching door anderen?

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Herhaaldelijk wordt tegen invoering van den militairen dienstplicht voor de Inlandsche bevolking het bezwaar geopperd, dat het een weinig bemoedigend werk zal zijn om de Inlanders, waarvan de bewoners van het eiland Java het leeuwendeel vormen, militair weerbaar te maken.

Dit bezwaar is gegrond op de geringe gevechtswaarde, welke door velen aan den tegenwoordigen Inlandschen soldaat wordt toegekend (onder „Inlandschen" hier te verstaan alle rassen, behalve Amboineezen en daarbij ingedeelden). Ook de Staatscommissie voor de verdediging van Indië beschouwt het gebrek aan militaire waarde van den Inlander als een krachtig argument tegen de organisatie van een militieleger. (Rapport blz. 94).

Dat is diep treurig!

Niet krachtig genoeg kan te velde worden getrokken tegen de minachting, waarmede nu en dan gesproken wordt over de gevechtswaarde van den Inlander in het algemeen, den Javaan in 't bijzonder.

Zoo verscheen nog in de Februari-aflevering van het Indisch Militair Tijdschrift van 1915 onder het hoofd „Kromo buiten" een artikel, waarin op zeer kwetsende wijze de Javaansche soldaat te velde werd gehekeld. De daarin vervatte beleedigingen, onzen Javaanschen krijgsmakkers aangedaan, hebben meerdere officieren met ruime krijgservaring de pen doen opvatten om te trachten de verbittering, die ongetwijfeld het onbekookte artikel bij het meer ontwik-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

kelde deel der Javaansche bevolking moet hebben opgewekt, te verzachten door te toonen, dat er vele officieren zijn, die zeer waardeerend over den Javaan als veldsoldaat denken.

Het getuigt van kortzichtigheid, dat voortdurend smalen op den Inlander; want het ligt niet aan hem, maar aan **ons**, als wij van hem geen behoorlijk soldaat weten te maken. Hij is niet minderwaardig, maar hij wordt door ons minderwaardig gemaakt. Steeds wordt hij achtergesteld bij den Amboinees, die in het leger hoogelijk wordt gevierd, wiens goede eigenschappen tot het uiterste worden geprikkeld en die vooral daardoor de soldaat bij uitnemendheid van het Indische leger geworden is. In betaling, in voeding, ja in alles wordt de Inlander als de minderwaardige behandeld; men onderdrukt zijn zelfvertrouwen en zelfrespect door hem voortdurend te kennen te geven, dat hij niet op eigen beenen kan staan. Is het dan wonder, dat de flegmatieke Javaan onder die omstandigheden zich onverschillig toont? Daarbij komt nog, dat verreweg de meesten, die hem in het gevecht moeten aanvoeren, zijn taal niet kennen; zij begrijpen hem niet en hij begrijpt omgekeerd zijne aanvoerders niet. Maar aanvoerders, die zijne goede eigenschappen wisten te prikkelen, die uit hem wisten te halen wat er in zat, die beschouwen hem allerminst als minderwaardig.

De Javaan is klein, lenig en vlug, zwemt en klimt uitstekend, beweegt zich gemakkelijk en snel door de moeilijkst begaanbare terreinen, oriënteert zich goed,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

is kalm en flegmatiek van aard en vreest den dood niet. Zou van een volk met zulke goede eigenschappen geen bruikbare soldaten te maken zijn; in soldaten van dergelijk ras het vereischte élan niet zijn op te wekken? Weten wij trouwens niet uit de geschiedenis van den Java-oorlog, dat de Javaan heldhaftig strijden en hardnekkig zelfs tegen overmacht standhouden kan, wanneer hij weet, dat het zijne belangen geldt waarvoor hij vecht?

Ik beweer absoluut niet, dat het Javaansche volk „een volk van helden" is, waarvoor het Japansche — toch ook een Oostersch volk en, volgens sommige toonaangevende Japanners, met Maleisch bloed in de aderen 1) — zoo vaak gehouden wordt, maar men kan ervan verzekerd zijn, dat onze Javanen, wanneer zij zich de gevolgen van een ongunstigen afloop volkomen bewust zijn, even hardnekkig en even moedig zullen strijden als ieder ander volk, in geen enkel opzicht zullen onderdoen voor Japanners, wanneer het gaat om het nationaal bestaan. Vooral indien de factoren aanwezig zijn, welke het goede element in het leger tot zijn recht zullen doen komen, mag de gevechtswaarde van een leger, dat het volk van Java in zijn geheel op de been kan brengen, niet worden onderschat.

„Een overwegend practisch bezwaar" tegen invoering van den militairen dienstplicht zag de Staatscommissie

---

1) Zie den reeds genoemden Japanschen brief in het Avondblad van het Algemeen Handelsblad van 24 Februari 1916.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

nog in het feit, „dat in Indië geen burgerlijke stand voor niet-Europeanen bestaat en voorshands ook niet zoodanig is in te richten als voor de invoering van een militiestelsel vereischt wordt". „Hierdoor", zegt zij, „ontbreekt elk deugdelijk middel ter verkrijging „van een billijken maatstaf voor de aanwijzing van „de militieplichtigen en van eene richtige contrôle op „de vervulling van den dienstplicht". (Rapport blz. 95).

Hier is ontegenzeggelijk uitsluitend de theoreticus, een exemplaar van de veel gewraakte Indische bureaucratie, aan het woord geweest!

Het is waar, bij de Inlandsche bevolking bestaat geen burgerlijke stand zooals bij ons, waaruit de betrokken persoon zijn burgerlijken staat kan bewijzen en waaraan hij rechten kan ontleenen, maar dit feit behoeft allerminst een beletsel te zijn om de zaak nu reeds uitvoerbaar te maken. Aan het bezwaar eene „overwegende" beteekenis toe te kennen komt mijns inziens neer op het zoeken van een kapstok om de zaak aan op te hangen. Immers, er bestaan toch bevolkingsregisters. Bij artikel 27 van het „Reglement op de uitoefening der policie, de burgerlijke rechtsvordering en de strafvordering onder de inlanders en daarmee gelijkgestelde personen op Java en Madoera", in de wandeling genoemd het „Inlandsch Reglement", is bepaald, dat de dorpshoofden op een of meer daartoe bestemde registers nauwkeurig aanteekening houden van de namen, het beroep en, zooveel mogelijk, van den ouderdom van alle inwoners, die tot hunne dorpen behooren; mitsgaders van de veranderingen in den

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

staat der bevolking tengevolge van geboorte, huwelijk, overlijden, vertrek en andere oorzaken. Vroeger geschiedde het aan- en bijhouden dier registers uitteraard niet zeer nauwkeurig, omdat vele dorpshoofden en vaak zelfs de dorps-schrijvers niet konden schrijven, maar tegenwoordig wordt er bij de verkiezing van dorpshoofden zeer op gelet of zij lezen en schrijven kunnen, hetgeen ook nog voor andere zaken noodig is dan enkel voor het aan- en bijhouden van bevolkingsregisters, terwijl ook geen schrijvers, die veelal door de dorpshoofden worden belast met het bijhouden der registers, thans meer worden aangesteld, als zij niet kunnen schrijven.

Het komt mij voor, dat die bevolkingsregisters voorloopig zeer goed ter zake kunnen dienen. Zelfs wil het toeschijnen, dat men ze in de toekomst niet moet vervangen door den omslag volgens Nederlandsch model met zijne tallooze hoeveelheid ambtenaren en beambten. Hoogstens ware aan de registers in enkele opzichten uitbreiding te geven of daaraan een kaartsysteem toe te voegen. De Nederlandsche zucht tot uitbreiding van administratieven rompslomp moet wel voortdurend gebreideld, nooit aangemoedigd worden. Het dorpshoofd kan dus geacht worden bekend te zijn met zijne gemeente; hij kan en moet weten, hoe sterk de mannelijke bevolking is en hoeveel het aantal bedraagt van hen, die een bepaalden leeftijd hebben bereikt. In ieder geval kent hij zeker de mannelijke bevolking, die onder zijne oogen geheel of gedeeltelijk is opgegroeid. Dat er wel eens enkele dienstplichtigen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zullen doorglippen, is niet uitgesloten, maar een ernstig bezwaar tegen eenen overigens noodzakelijk geoordeelden maatregel kan dat niet zijn. Bij het heffen van belastingen zou men dezelfde bezwaren, aan het ontbreken van een burgerlijken stand verbonden, hebben moeten ondervinden, doch men heeft zich daardoor toch ook niet laten weerhouden ze in te voeren.

Mochten, in weerwil van het hier medegedeelde, ingeroeste bureaucraten toch nog met „overwegende bezwaren" aankomen, dan verwijs ik naar de Atjehsche instelling, de z. g. passen-registers, door de bestuursambtenaren daar geregeld aan- en bijgehouden (sedert tal van jaren) en waarin men niet alleen de mannelijke bevolking vermeld vindt, maar daarnaast ook de vrouwen, kinderen, groot en klein vee. Het eenige verschil tusschen Atjeh en Java zou dan zijn dat, gelet op de talrijke bevolking van Java, afzonderlijke personen, onder leiding van het bestuur, zouden moeten worden belast met het aan- en bijhouden dezer registers en c. q. kaarten.

Eindelijk dienen we nog de vraag te stellen, of invoering van den dienstplicht mogelijk is zonder voorafgaande wijziging van Grondwet of Regeerings-reglement.

Art. 180 van de Grondwet zegt: „Alle Nederlanders „daartoe in staat, zijn verplicht mede te werken tot „handhaving der onafhankelijkheid van het Rijk en „tot verdediging van zijn grondgebied.

„Ook aan ingezetenen, die geen Nederlanders zijn, „kan die plicht worden opgelegd".

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Maar in art. 2 van de Grondwet wordt bepaald, dat die wet alleen verbindend is voor het Rijk in Europa, voor zoover niet het tegendeel daaruit blijkt, en wanneer alleen van „het Rijk" wordt gesproken, daarmede alleen het Rijk in Europa wordt bedoeld. Het is dus duidelijk, dat art. 180 van de Grondwet slechts voor het Moederland geldt.

Betreffende het opleggen van den dienstplicht in de koloniën komt overigens geen enkele bepaling in de Grondwet voor. Die wet verbiedt derhalve dien maatregel evenmin als zij hem voorschrijft. Een wet, een Koninklijk Besluit of een Koloniale Ordonnantie, die aan de bevolking der Koloniën den dienstplicht zoude opleggen, zou dus ook niet in strijd met de Grondwet zijn.

Het Regeerings-Reglement uit zich ter zake zeer onbestemd in art. 113, dat zegt: „De ingezetenen zijn „verplicht om op den voet, reeds bepaald of nader te „bepalen, deel te nemen aan schutterijen of andere „gewapende vereenigingen, welke door den Gouverneur-„Generaal noodig worden geoordeeld tot bewaring van „rust en orde. Algemeene verordeningen bepalen, „welke ingezetenen, bij de schutterijen ingelijfd, kunnen „geroepen worden om mede te werken tot de hand-„having van het Nederlandsch gezag in Indië".

Het is aan gerechten twijfel onderhevig of dit artikel den Gouverneur-Generaal de macht geeft, den militairen dienstplicht, zooals wij dien bedoelen, in te voeren. Het verdient daarom aanbeveling om art. 113 zoodanig te wijzigen, dat alle twijfel over de al of niet

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bevoegdheid van den Landvoogd ter zake worde weggenomen.

Maar zich bepaald tegen de instelling verzetten doet in ieder geval ook het Regeerings-Reglement niet; daarom zou spoedshalve gebruik kunnen worden gemaakt van de laatste zinsnede van art. 61 van de Grondwet, luidende: „Andere onderwerpen, deze koloniën en bezittingen betreffende, worden door de wet geregeld, zoodra de behoefte daaraan blijkt te bestaan", om haar althans voorloopig bij Algemeene Verordening te regelen.

Uit een oogpunt van billijkheid zou er wel iets tegen te zeggen zijn, dat men op de ingezetenen van Indië een nieuwen druk ging leggen zonder het verleenen van staatkundige rechten daartegenover te stellen. Het ligt evenwel geheel in de lijn van de ethische politiek om den Indiër politieke rechten te geven, uitgebreid genoeg om daartegenover den weerplicht te stellen. „Maar ook hiervoor is weer eisch, dat niet meer zijn „ras zijn politieke leven beheerscht, doch hem be„hoorlijk staatsburgerschap gegeven worde, dat hij in „plaats van Inlander, Indiër wordt" 1). Echter behoeft het verschaffen van rechten volstrekt niet vooraf te gaan aan of gelijktijdig te geschieden met het opleggen van plichten. De Nederlandsche Wetgever heeft voorheen toch ook niet geschroomd, de Inland-

1) S. Ritsema van Eck. „Onze koloniale taak". Nieuwe Courant. Avondbl. 5 November 1915.

Zie mede van denzelfden schrijver: „Koloniale Staatkunde en Bestuursvorm 1915", uitgave J. H. de Bussy, Amsterdam.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

sche bevolking haar aandeel te doen dragen in de lasten van het bestuur in den vorm van belastingen in geld, natura of arbeid, zonder haar in compensatie daarvan rechten te verleenen. Rusland en Pruissen hadden den dienstplicht ingevoerd, lang voordat van eenig noemenswaardig recht van het volk sprake was. Zelfs in Nederland zijn er in den tegenwoordigen tijd nog dienstplichtigen zonder in 't bezit te zijn van de rechten, welke hier in 't bijzonder bedoeld worden, n.l. die van medezeggenschap in het bestuur, en nog niet zoo heel lang geleden was hun aantal vrij groot.

In het vorenstaande vermeen ik de voornaamste bezwaren, welke tegen het beginsel van eene Inlandsche militie in den regel worden aangevoerd, voldoende te hebben weerlegd.

Uit het feit, dat het Indische Legerbestuur de opdracht ontving, voorstellen in te dienen tot invoering van den dienstplicht voor eenige categorieën van Inlanders, kan worden afgeleid, dat de Minister van Koloniën evenmin de bezwaren, welke tegen het beginsel geopperd worden, „onoverkomelijk" acht. Ik juich zulks van harte toe en hoop, dat de Regeering, eenmaal de mogelijkheid en de noodzakelijkheid van de invoering van militairen dienstplicht voor Inlanders erkennende, **met den meesten spoed** tot de uitvoering zal besluiten, maar dan in een ruimeren geest, dan dien welken de gegeven opdracht ademt.

Is het thans voor het eerst, dat „an höchster Stelle" aan invoering van den verplichten krijgsdienst voor

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de Inlandsche bevolking wordt gedacht? O neen! ook dit vraagstuk heeft zijne geschiedenis, hetgeen uit het thans volgend, zeer beknopt overzicht moge blijken, waarbij ik dan tevens de gelegenheid zal hebben eenige opmerkingen te maken over de verschillende vormen, waaronder men het beginsel heeft toegepast of willen toepassen.

Nadat de bezittingen der O. I. Compagnie met al hare schulden en lasten door de Bataafsche Republiek waren overgenomen, werd in den aanvang der vorige eeuw eene commissie naar Indië gezonden, welke voorstellen had te doen betreffende de wijze, waarop de koloniën zouden bestuurd worden. Een van de militaire leden dier commissie zette in eene memorie uiteen, hoe naar zijne meening land- en zeemacht in Indië georganiseerd moesten worden. Hij oordeelde eene legersterkte van 20.000 man, waarvan 8000 Europeanen en 12.000 Javanen, voldoende. Na gewezen te hebben op de geschiktheid van den Javaan voor den krijgsdienst zegt hij in zijne memorie: „Misschien „zou het wenschelijk zijn het grootste gedeelte „der Javanen aan hunne gewone bezigheden te laten „zonder soldij, welke alleen in tijd van oorlog zou „uitbetaald worden, maar onder de onvermijdelijke „verplichting zich tweemalen 's maands te vereenigen, „om zich te oefenen. Wanneer de Javanen behoorlijk „geoefend zijn, dan zal het aan te bevelen zijn om de „2 jaren het leger in den drogen moesson 15 à 20 „dagen te laten kampeeren. Onafhankelijk van de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

„linietroepen zou men Javaansche partijgangerskorpsen „kunnen wapenen, met geen andere organisatie dan „in compagnieën en bataljons verdeeld. Die lichte „troepen zouden dienen om den vijand dag en nacht „te vermoeien en te harasseeren, voor overmacht te „wijken om op een ander punt te beginnen. Een vijan- „delijk leger, dat zóó aangevallen wordt, moet onder- „gaan en ik durf beweren, dat 25.000 Engelschen er „hun graf zouden vinden".

Hieruit blijkt duidelijk, dat toenmaals reeds over eene verplichte oefening der Javanen gedacht werd. Door den loop der gebeurtenissen werd echter aan het voorstel geen verder gevolg gegeven.

Maarschalk DAENDELS, die in 1808 als Gouverneur-Generaal optrad in eén tijd, gedurende welken de koloniën door de Engelschen werden bedreigd, vond bij zijne komst in Indië de krijgsmiddelen ten eenen male onvoldoende en, niet kunnende rekenen op aanvulling van militairen uit Europa, nam hij alle middelen te baat om in de door hem noodig geoordeelde Inlandsche strijdkrachten te voorzien, tot welke middelen ook behoorde het heffen van gedwongen lichtingen onder de inboorlingen van Java en Madoera. Behalve aan de krachtige persoonlijkheid van DAENDELS zelf, moet het aan de door hem toegepaste middelen, als strenge krijgstucht, ruime bezoldiging en het winnen der hoofden, worden toegeschreven, dat hij geen tegenstand ontmoette en het hem gelukte om in korten tijd een krijgsmacht te vormen, waarmede een man als hij met vertrouwen de komst van een buitenlandsch

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

expeditieleger kon afwachten. In de verschillende prefecturen van Java richtte DAENDELS korpsen djajang-sekars op, een soort bereden politie, in vredestijd bestemd om rust en veiligheid op Java te bevorderen, in oorlogstijd om het leger zoo noodig te versterken. Den Regenten werd gelast, die korpsen op te richten en te onderhouden. De djajang-sekars werden gekozen uit de zonen der voornaamste Inlanders. Hunne kleeding en wapening was op enkele kleinigheden na gelijk aan die der cavalerie van het leger. Behalve de hun toegestane rijstvelden ontvingen zij jaarlijks van landswege een uniform, doch zij moesten zelven hunne paarden en harnachement bekostigen. Hunne sterkte werd door DAENDELS vastgesteld op 1150 man te paard en 400 man te voet. Die sterkte nam langzamerhand af, doch het heeft toch nog tot 1874 geduurd, eer de djajang-sekars tot de geschiedenis gingen behooren.

De Commissaris-Generaal VAN DEN BOSCH volgde ongeveer 20 jaren later DAENDELS' voorbeeld en richtte in elk Regentschap eene uit infanterie en cavalerie bestaande politiemacht op, waaraan hij — ten minste naar de hedendaagsche beteekenis van het woord — den zeer oneigenlijken naam van „militie" gaf. Deze „militie" bestond uit vrijwilligers, in tegenstelling met het beginsel van DAENDELS, die zijne djajang-sekars koos. Zij werd in den wapenhandel geoefend door instructeurs van het leger en stond in ieder Regentschap onder de bevelen van den Regent, terwijl de Resident het opperbevel voerde over de gezamenlijke

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

korpsen in zijne Residentie. De kleeding bestond uit een rood baadje en een lange witte broek, gelijk die van het korps van SENTOT. De betaling der manschappen geschiedde in rentevrije sawah's.

De bedoeling van VAN DEN BOSCH was, dat zich voornamelijk vrijwilligers uit de Javaansche aristocratie voor dienstneming bij de „militie" zouden aanmelden.

„Zij moeten," luidt het in zijne nota van 14 Januari 1831 aan de leden der Indische Regeering 1) „geën„gageerd worden op deze voorwaarden: dat zoo het „gouvernement hunne diensten bij het leger noodig „heeft, zij geheel of gedeeltelijk daartoe zullen kunnen „worden opgeroepen en bij hetzelve worden ingelijfd, „in welk geval zij de bezoldiging zullen genieten, die „aan de manschappen van het leger wordt uitbetaald. „In geen geval echter zullen zij buiten het eiland „worden gebruikt; den regenten zal daarbij de ver„pligting behooren te worden opgelegd, om de man„schappen, dus opgeroepen, dadelijk door anderen te „doen vervangen". Zooals hieruit blijkt. ging VAN DEN BOSCH van de onderstelling uit, dat zich steeds genoeg vrijwilligers voor zijne militie zouden aanbieden, maar in die verwachting werd hij teleurgesteld. Nooit is het gelukt om een voldoend aantal vrijwilligers te krijgen. Zoons van aanzienlijke Inlanders kwamen zich heelemaal niet aanmelden, wel daarentegen degenen, die op de laagste sport van de maatschappelijke

1) Tijdschrift voor Nederlandsch-Indië 1865 deel II blz. 29.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ladder stonden. Zelfs toen de betaling in rentevrije sawah's door eene in geld werd vervangen, kwam geen voldoend aantal vrijwilligers zich aanmelden. Het stelsel maakte fiasco.

Op dit feit wensch ik in het bijzonder de aandacht te vestigen, omdat er ook thans nog voorstanders zijn van eene zoogenaamde „vrijwillige militie". Vooraan in de rij dier voorstanders staat zeker wel de Luitenant-Kolonel H. C. KERKKAMP, die in een kloek geschrift in de Februari-aflevering van „de(n) Indische(n) Gids" 1910 zijn gronddenkbeeld van eene Javaansche vrijwillige militie ontwikkelde en daarna in No. 32 van het Orgaan 1911 der Indische Krijgskundige Vereeniging een opstel deed opnemen, getiteld „De Infanterie van het Ned. Indische leger na invoering van eene voorloopige militie op Java", over welk opstel in eene vergadering van genoemde vereeniging gedebatteerd werd. In genoemd opstel wordt het denkbeeld van Overste KERKKAMP nader uitgewerkt.

Hoe meesterlijk deze hoofdofficier zijn onderwerp ook moge behandeld hebben, toch meen ik het nemen van een proef met het door hem aanbevolene te moeten ontraden, omdat het fiasco van het stelsel VAN DEN BOSCH bewijst, dat vrijwilligers niet in voldoenden getale zullen opkomen. Natuurlijk kan men de voorwaarden van dienstneming bij de militie zóó gunstig stellen, dat het dienen daarbij een voordeelig bestaan wordt, maar dan verdwijnt geheel het voordeel der geringe kosten van een militiestelsel. Dan wordt de z.g. „vrijwillige militie" niets anders dan een staand

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

leger, waarin de vrijwilligers slechts gedurende betrekkelijk korten tijd dienen om daarna tot eene reserve te gaan behooren, een huurleger met capitulantenstelsel. En dat er ook niet veel animo onder de Inlanders bestaat voor indeeling bij eene reserve, dat leert ons de ervaring opgedaan bij de in 1902 in het leven geroepen legerreserve, die op 1 April 1915, dus na een 13-jarig bestaan, slechts telde .... 4 Amboineezen en 21 Inlanders! Intusschen wenschte Overste KERKKAMP de uitvoering van zijn denkbeeld slechts beschouwd te zien als eene geleidelijke overgang naar het stelsel van den verplichten krijgsdienst, daar ook hij overtuigd is, dat het daartoe komen moest.

Een overblijfsel van de militie van VAN DEN BOSCH bleef onder den naam van „pradjoerits" nog tot 1 Januari 1897 bestaan. De militaire waarde dier pradjoerits was zeer gering. En dat geenszins op hen te rekenen viel als reserve voor het leger bleek tijdens den oorlog op Sumatra in de jaren tusschen 1833 en '37, toen het eiland Java te veel van troepen was ontbloot en de resultaten van de werving voor het leger te wenschen overlieten. Er werden toen pogingen aangewend om pradjoerits, onder genot van handgeld bij het leger te engageeren, maar met dit treurige gevolg, dat er niet één man is verkregen. 1) Zij waren trouwens door organisatie, africhting en oefening niet geschikt om als geoefenden bij het leger in te vallen.

1) Zie „De Inlandsche wapening op Java". Tijdschrift voor Ned. Indië 1856. Deel I, blz. 3.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Ditzelfde moet helaas weer gezegd worden van het in de laatste jaren opgerichte Korps Gewapende Politie, zoowel van het gedeelte daarvan op Java als van dat op de Buitenbezittingen. De grondslag, waarvan men bij de oprichting van dit korps is uitgegaan, is wederom verkeerd. En ook de oefening en indeeling deugt niet. Het resultaat is uiteraard, dat allengs op vele plaatsen onlusten zullen uitbreken, die dan weer moeten onderdrukt worden door het leger, omdat de aanwezige gewapende politie niet deugt.

Oefent men de gewapende politie geheel in het leger, door kader van het leger, dat na afloop van het militaire verband bij de gewapende politie wenscht over te gaan (capitulantenstelsel) en stelt men de geheele aanwerving, oefening, indeeling, enz. onder een militair van hoogen rang en met gebleken organiseerend talent, die werkt in overleg met den Legercommandant, dan kan de gewapende politie niet alleen volkomen geschikt worden om allerwege in onzen Archipel orde en rust te handhaven en het bestuur krachtig te steunen bij de uitoefening van het gezag, maar is zij tevens eene krachtige reserve voor het leger in tijd van oorlog, alsdan optredende onder militaire leiding in de gewesten, waar zij in vredestijd werkzaam is, op haar geboortegrond dus en te midden van haar eigen ras en volk.

Nog op andere wijze trachtte Van den Bosch een middel ter versterking van het leger te verkrijgen. Hij sloot n.l. met de Vorsten van Madoera contracten tot oprichting en instandhouding van eenige korpsen,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

„barisan" genoemd, ter gezamenlijke sterkte van meer dan 2000 man en bestaande uit infanterie, cavalerie en artillerie. Deze korpsen zouden in oorlogstijd bij het leger worden ingelijfd. In de nabijheid der hoofdplaatsen zouden eenige dèsa's worden aangewezen, welke de jongelieden voor de barisankorpsen moesten leveren. Deze dèsa's waren vrij van elke belasting op hare sawah's, vrij van persoonlijke diensten aan den vorst of de apanagehouders, zoodat zij in die voordeelen vergoeding vonden voor den druk, welken de dienstplicht aan de mannelijke bevolking oplegde. De voor den dienst aangewezenen kregen bij inlijving onmiddellijk aandeel in de sawah's. Zij moesten 2 dagen per week opkomen voor oefening: één dag in het exerceeren en schieten en den tweeden dag tot oefening in den garnizoensdienst, het betrekken van wachten, enz.

Maar deze bepalingen bestonden slechts in theorie, de practijk was geheel anders. De vorsten en apanagehouders weken langzamerhand meer en meer van de bepalingen af en bleven padjeg- en persoonlijke diensten eischen. Van zeer ver, soms van meer dan 30 K.M., werden de menschen naar de hoofdplaats opgeroepen om daar gedurende 2 dagen per week geoefend te worden. „Er zijn dan ook vele voorbeelden" — zegt Dr. W. R. van Hoëvell in zijn „Reis over Java, Madoera en Bali" deel II blz. 34 — „dat jongelieden „zich voorbedachtelijk verminkt hebben, om niet in „deze drukkende militie te vallen. Een ander gevolg „is, dat, zonder eene aanhoudende bewaking en ge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

„durige inspectie, het grootste deel der troepen weldra „uit oude, lamme, voor den dienst geheel ongeschikte „individus bestaat, die, tegen eene kleine belooning, „de plaats van anderen vervullen. Zoo vond de resi- „dent van Soerabaja eens onder het korps van 600 „barisan's van Madoera slechts een honderdtal, dat „de wapenen kon dragen".

Met de instelling der barisankorpsen voerde VAN DEN BOSCH feitelijk den verplichten krijgsdienst op Madoera in. De misbruiken, welke het gevolg waren van het despotisme der vorsten, kunnen bezwaarlijk den ontwerper van het stelsel verweten worden. Maar het was eene groote fout zijnerzijds om de regeling aan de vorsten over te laten, in stede van haar in handen te geven van Nederlandsche ambtenaren en officieren.

De door VAN DEN BOSCH in het leven geroepen barisankorpsen bestaan op het huidige oogenblik nog, doch zijn in den loop der tijden geheel van karakter veranderd. Allereerst werd het dwangstelsel door dat van vrijwillige werving vervangen; de manschappen ontvingen betaling in grond, later in klinkende munt. Toen het Inlandsch zelfbestuur op Madoera was opgeheven en de verschillende landschappen onder rechtstreeksch bestuur waren gebracht, werden de barisan gouvernementsbarisan en was het noodzakelijk eene andere regeling betreffende de korpsen te treffen. Bij Gouvernements-Besluit van 4 April 1891 No. 12 kwam eene reorganisatie tot stand door invoering van het zoogenaamde „barisanreglement", dat, behoudens aangebrachte wijzigingen, thans nog van kracht is.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De groote verschillen tusschen de tegenwoordige barisans en de soldaten van het leger zijn, dat eerstgenoemden niet gekazerneerd zijn, doch in eigen huisvesting en voeding voorzien; verder dat zij slechts enkele dagen per week militair geoefend worden en overigens geheel als burgers leven. Zij, die zich voor dienstneming bij de barisan aanmelden, zijn veelal landbouwers, die het baantje van barisan er bij waarnemen. Goed beschouwd, komt dus in die Madoereesche barisan eene soort van volkswapening tot uitdrukking. De korpsen zijn bij de bevolking zeer in aanzien. De betrekking van officier is bij de afstammelingen der vroegere vorsten en bij den overigen adel zeer in trek, terwijl ook de mindere graden bij de Inlanders gewild zijn, omdat zij er een middel van bestaan, dan wel een goede bijverdienste in vinden. In den regel is het aanbod om de opengevallen plaatsen aan te vullen dan ook vrij groot.

Volgens tot oordeelen bevoegde officieren staat de geoefendheid der barisan niet veel ten achter bij die van het leger. Dat zij — zelfs bij onlusten op Madoera — volkomen betrouwbaar zijn, hebben zij bewezen in 1895, toen in het Sampangsche fanatiek verzet tegen het gezag ontstond. Zonder de minste aarzeling gingen zij de onruststokers te lijf en schoten er een twintigtal neer, terwijl zij de politie ijverig behulpzaam waren om den hoofdaanlegger van het verzet, in het oog der bevolking een heilige, in handen te krijgen. Op expeditien tegen den Inlandschen vijand hebben zij meermalen goede diensten bewezen, al namen zij niet

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

altijd rechtstreeks aan de gevechten deel. Er bestaat absoluut geen reden om hun trouw in een conflict met een Buitenlandschen vijand in twijfel te trekken.

Een en ander geeft aanleiding tot de vraag, of in oprichting van zulke barisankorpsen ook in andere gewesten van Java en op de Buitenbezittingen niet het middel gezocht moet worden, om in tijd van oorlog het leger aanzienlijk te versterken. Ook de Staatscommissie voor de verdediging van Indië heeft zich die vraag gesteld en liet zich door een tweetal harer leden voorlichten met betrekking tot de militaire waarde der Madoereesche korpsen. Bovendien won zij advies ter zake in van den oud-Resident van Madoera F. Fokkens, welk advies als bijlage aan het Rapport der Commissie werd toegevoegd 1). De heer Fokkens was van meening, dat het verdedigen van Java moeilijk afdoende zou kunnen zijn zonder de hulp der Inlandsche bevolking en dat voor eene wapening van de bevolking de oprichting van korpsen barisan „à l'instar" van die van Madoera zeker de meest voorzichtige en de meest in den smaak van het volk vallende manier zou zijn.

De Staatscommissie dacht er echter anders over. „De slotsom harer overwegingen is geweest" — zegt het Rapport op blz. 96 — „dat de bestaande korpsen „gehandhaafd dienen te blijven, doch dat uitbreiding

1) In een artikel „Eene afzonderlijke verdediging van Java en Madoera" in de Februari-afl. van het Koloniaal Tijdschrift 1914 prijst de heer Fokkens nogmaals uitbreiding van het instituut der barisan aan.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

„er van in geen enkel opzicht aanbeveling verdient. „Hare geringe militaire waarde — waarschijnlijk ge- „ringer nog dan eene inlandsche militie met b.v. „2-jarigen oefentijd — sluit ten eenenmale uit, dat „zulk een volkswapening het leger in sterkte geringer „zou kunnen doen zijn dan door de Staatscommissie „werd voorgesteld, terwijl uitbreiding naast de voor- „gestelde legersterkte niet alleen de kosten voor de „landmacht zou doen stijgen, maar zelfs doen stijgen „buiten alle verhouding tot het te verwachten nut, „wijl de Javaansche barisankorpsen een veel gerin- „gere militaire waarde zouden hebben dan de Madoe- „reesche, omdat deze laatste uit eene meer krijgs- „haftige bevolking gerecruteerd worden".

Blijkbaar wordt ons alleen de slotsom der overwegingen van de Commissie medegedeeld; het is bepaald jammer, dat ook de overwegingen zelven niet gepubliceerd werden, want wellicht ware dan gebleken, of wel eene logische gedachtengang heeft voorgezeten. De nu slechts vermelde slotsom toch klinkt zaakkundigen beslist onlogisch. Immers de bestaande barisankorpsen kosten den lande jaarlijks *f* 244.961; maar „hunne militaire waarde is gering". Logisch zou de S. C. gehandeld hebben, indien zij, die ter verkrijging van eene vloot zooveel mogelijk op de uitgaven voor het leger wilde bezuinigen, had voorgesteld die, volgens haar toch geringe militaire waarde hebbende korpsen af te schaffen; de diensten, die deze korpsen in gewone tijden verrichten, zijn van te gering belang om de jaarlijksche uitgave van bijna $2^1/_2$ ton gouds te rechtvaardigen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Dat de S. C. geen uitbreiding der barisan wenschte, is duidelijk, aangezien zij slechts eene vloot en geen leger wenschte, dus moesten alle middelen, welke het leger zouden kunnen uitbreiden, worden afgekeurd, ondanks de gunstige adviezen van deskundigen.

Beslist onjuist is intusschen de uitspraak der Commissie, dat de militaire waarde der bestaande barisankorpsen gering is. Uit den aard der zaak zijn die korpsen, zelfs bij verreweg de meeste officieren van het Indische leger, weinig bekend. Velen zien aan hun geestesoog slechts de barisan voorbijtrekken, zooals deze in 1894 naar Lombok gingen, met alleen een van den rechterschouder naar de linkerzijde afloopenden band van lampenkatoen, waaraan een kris hing; maar volgens tot oordeelen volkomen bevoegde officieren vormen die korpsen sinds 1910 een troep, op dezelfde wijze gekleed, uitgerust en bewapend als een bataljon infanterie van het leger. En wat de geoefendheid betreft staat die — naar zij beweren — al zeer weinig ten achter bij die van het leger, hetgeen niet zooveel verwondering behoeft te baren als men weet, dat de barisan gemiddeld 3½ dag per week geoefend wordt. In het leger wordt wel is waar 6 dagen per week aan oefeningen besteed, maar als men per man de absentiën bij de oefeningen tengevolge van allerlei andere diensten en omstandigheden in aanmerking neemt, dan is inderdaad het verschil niet zoo groot.

Aan Javaansche barisankorpsen kent de S. C. eene veel geringere militaire waarde toe dan aan Madoereesche. Zij had tot die uitspraak het recht niet.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Javaansche barisan, georganiseerd als thans de Madoereesche, heeft nooit bestaan; een proef werd nimmer genomen. En vergelijkingen tusschen Javanen en Madoereezen in het leger zelf zijn ook niet op goeden grond te maken. Eén zaak alleen staat als een paal boven water en deze is, dat Javanen, aangevoerd door officieren en kader, die de Javaansche taal machtig waren, te velde vaak uitstekende soldaten bleken te zijn, dapper en onversaagd. Ook bij de Marechaussee te Atjeh en elders toonden de Javanen bij herhaling niet bij andere rassen achter te staan als soldaat te velde. Naar mijne meening is het denkbeeld tot vorming van meerdere barisankorpsen volstrekt niet zoo verwerpelijk, en wel om de volgende redenen:

1°. de populariteit van het systeem bij de bevolking is reeds gebleken;
2°. het stelsel is goedkoop;
3°. de betrokkenen blijven evenals hunne landgenooten in hunne kampongs wonen en kunnen zich blijven wijden aan hun gezin, huis, erf, vee, landbouw of ambacht;
4°. door de beperkte opkomst voor oefeningen gedurende de maanden, waarin geplant en geoogst wordt, worden geen arbeidskrachten onttrokken aan het voornaamste middel van bestaan der bevolking.

Toch zou ik ernstig bezwaar hebben tegen het denkbeeld om de weerkracht van het leger te versterken uitsluitend door uitbreiding van het aantal korpsen barisan op de wijze, zooals die thans worden gevormd,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

n.l. door vrijwillige toetreding. Dezelfde bedenkingen, welke ik vroeger aanvoerde tegen uitbreiding van het staande leger met huursoldaten, gelden, met uitzondering van het duurte-bezwaar, ook voor uitbreiding van de barisankorpsen. De weermacht mag niet afhankelijk zijn van den meerderen of minderen lust der burgers om zich tot toetreding aan te melden. Op een onzekeren factor kan geen deugdelijk verdedigingsstelsel worden opgebouwd. Daarom!.... wil men uitbreiding van het leger, dus versterking van 's lands weermacht tot de getalsterkte, noodig om met kracht aan iederen aanval van eene Europeesche of daaraan gelijk te stellen mogendheid het hoofd te kunnen bieden met barisankorpsen, goed, maar dan moeten het ook korpsen zijn, uitsluitend gevormd uit tot den krijgsdienst verplichten. De barisan is dan echter niets anders dan eene militie in een bijzonderen vorm; over den vorm van de door mij gewenschte militie zal ik aanstonds in nadere beschouwingen treden.

Laat ons thans eerst de geschiedenis verder volgen, nadat wij gezien hebben, dat de plannen van Van den Bosch niet verwezenlijkt werden.

In 1844 werd de Generaal-Majoor Von Gagern door Koning Willem II met eene militaire zending naar Indië belast. In verband met zijne beginselen betreffende de defensie stelde deze Generaal eene reorganisatie van het leger voor. In oorlogstijd wenschte hij het leger te versterken met pradjoerits (niet de pradjoerits van Van den Bosch) ter sterkte van 9900 man,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

waartoe elk district een bepaald contingent moest leveren. De diensttijd dier pradjoerits werd gesteld op 6 jaar. Ieder jaar zou $^1/_6$ van 9900 man gelicht worden, doch van die lichting zou bij loting slechts zooveel in dienst gesteld worden, als noodig was om 3300 man voortdurend onder de wapenen te houden.

De lichting zou plaats hebben door invoering van eene militaire conscriptie volgens deze beginselen: elk district zou een zeker contingent leveren, gegrond op het cijfer der bevolking; de manschappen zouden dan uit het district gelicht worden in dier voege, dat van huisgezinnen met 4 en meer volwassen zoons het eerst één daarvan zou worden bijgetrokken, dan van die met 3 en eindelijk, zoo noodig, van die met 2. In ieder huisgezin moest door de zoons geloot worden, in geval zich geen van hen vrijwillig aanbood.

De denkbeelden van Von Gagern ondervonden bij de Indische autoriteiten zooveel tegenstand, dat zij nimmer tot uitvoering zijn gekomen. De volgende bezwaren werden er tegen geopperd: Er bestaat geen burgerlijke stand op Java, zoodat zielenbeschrijving en loting ondoenlijk werden; in de practijk kon dus slechts den Regenten worden aangezegd om een zeker contingent te leveren, waardoor men voor allerlei misbruiken vreesde. Ook vreesde men, dat de manschappen na den 6-jarigen diensttijd den landbouw ontwend zouden zijn en dat zij zich niet meer zouden schikken naar het dèsabestuur. Ten slotte betwijfelde men het, of de rustende pradjoerits in tijd van nood wel zouden opkomen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Bij het overwegen dezer bezwaren dient men niet uit het oog te verliezen, dat zij meer dan 70 jaren geleden te berde werden gebracht. Aan misbruik van hun gezag door de Regenten in den zin als boven werd bedoeld, behoeft tegenwoordig niet meer te worden gedacht. Dat ik ook het ontbreken van een burgerlijken stand geen bezwaar acht, heb ik reeds eerder opgemerkt. Maar een dienstplichtige 6 jaren achtereen onder de wapenen te houden, is een veel te zware druk op de bevolking, waarvan de noodzakelijkheid moeilijk kan worden aangetoond.

Te oordeelen naar de debatten van de Tweede Kamer der Staten-Generaal over 1856—'57 schijnt het Indische legerbestuur iets te hebben voorbereid, wat naar eene conscriptie zweemde. Er zou n.l. voorgesteld zijn om de bestaande pradjoerits (die van VAN DEN BOSCH) bij het leger over te plaatsen en daarvoor in de plaats recruten bij eerstgenoemde troepen in te lijven. Maar die plannen zijn in ieder geval niet tot uitvoering gekomen.

Eenige jaren later schijnt de Legercommandant, Generaal VAN SWIETEN, voorstellen tot invoering van den verplichten krijgsdienst te hebben ingediend, althans bij de overgave van het bevel over het leger op 8 Augustus 1862 zei genoemd opperofficier o. m. het volgende:

„In het algemeen is het stelsel van vrijwillige werving te verkiezen boven dat van gedwongen lichting, doch de ondervinding leert, dat die bron opdroogt, wanneer men haar het meest noodig heeft, dat is

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gedurende den oorlog; maar eene goede weermacht mag niet afhankelijk zijn van den meerderen of minderen lust der vrijwilligers om zich voor den strijd, die te wachten is, aan te bieden. Er moeten dus wettige middelen zijn, om de legers aan te vullen, als dit door de vrijwillige werving niet meer mogelijk is, — en tot dat einde is ook voor Indië het stelsel van gedwongen lichting voorgesteld".

Of de Generaal VAN SWIETEN daarbij eene militie voor Inlanders op het oog had, is mij niet bekend, maar uit het feit, dat ook van de door hem bedoelde voorstellen niets naders vernomen werd, kan worden afgeleid, dat ze in de oogen der Regeering geen genade hebben mogen vinden.

Bijna een halve eeuw verliep nu alvorens het denkbeeld van eene Inlandsche militie weder in officiëele stukken ter sprake werd gebracht. Naar aanleiding van een in de Juni-aflevering van „de(n) Indische(n) Gids" van 1909 voorkomend artikel van den Oud-Luit.-Kolonel F. C. HERING: „Java's weervermogen tegen een buitenlandschen vijand", was den Minister van Koloniën de vraag gesteld, of de denkbeelden van genoemden oud-hoofdofficier voor verwezenlijking vatbaar waren, waarop de Minister in de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs voor de wetsontwerpen tot vaststelling van de begrooting van Ned.-Indië voor het dienstjaar 1910 mededeelde: „dat naar het oordeel van de Indische „Regeering weinig practisch nut is te verwachten „van pogingen om de Inlandsche bevolking te orga-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

„niseeren tot daadwerkelijken steun voor de operaties „van het leger in geval van oorlog, en dat onder- „werping van de Inlandsche bevolking aan een ge- „wapenden dienstplicht geen aanbeveling verdient".

Drie jaren later werd in het Voorloopig Verslag het denkbeeld van den verplichten krijgsdienst nogmaals ter sprake gebracht, doch in de Memorie van Antwoord deelde de Minister van Koloniën mede: „dat „een ingesteld onderzoek tot de slotsom had geleid, „dat de daarvan te verwachten verhooging van de „weerkracht van het Indische leger niet in verhouding „zou kunnen staan tot de daaraan te besteden hooge „kosten". Met dat „ingesteld onderzoek" wordt hoogstwaarschijnlijk bedoeld hetgeen ter zake verricht was door de Staatscommissie voor de Verdediging van Ned.-Indië. Deze Minister kon zich blijkbaar geheel vereenigen met de conclusiën dier Commissie, waarvan hij trouwens als lid had deel uitgemaakt. Maar verandering van Ministerie bracht ook verandering van inzicht in de onderwerpelijke aangelegenheid, althans slechts korten tijd later, n.l. 1 April 1914 hooren we Generaal Van Daalen bij de overgave van het legercommando zeggen: „dat de beginselen voor de in- „voering van eene beperkte militie onder de Inlanders „op Java zijn vastgesteld". Z. E. zal toch wel bedoeld hebben, dat die beginselen niet door het Indische Legerbestuur maar door de Regeering waren vastgesteld. Of de opdracht aan het Legerbestuur, waarvan in den aanvang van dit opstel sprake is, verband houdt met de vaststelling dier beginselen, is mij niet bekend.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

In hoeverre de Regeering zich met de in 1915 gereedgekomen voorstellen kan vereenigen, zal de toekomst ons nog moeten leeren.

Uit dit beknopte historische overzicht moge voldoende gebleken zijn, welke fouten den stelsels van VAN DEN BOSCH en VON GAGERN aankleefden. Maar alle fouten zijn voor verbetering vatbaar en dus ook de hier bedoelde. Toch deed men geene pogingen om verbeteringen aan te brengen, maar liet liever het denkbeeld van verplichten krijgsdienst onder de Inlandsche bevolking geheel varen. Maar dientengevolge heeft ook de krijgsmacht in Indië tot op den huidigen dage verkeerd in eenen toestand van volslagen machteloosheid om aan eene ernstige poging tot verovering van ons Aziatisch gebied door een Buitenlandschen vijand het hoofd te bieden. Ongestraft heeft die onverantwoordelijke toestand tot heden kunnen voortduren; meer dan een eeuw lang hebben we daar ginds, in dien afgelegen hoek van den aardbol ongestraft kunnen modderen en schipperen, zonder dat belangrijke gebeurtenissen ons op den gevaarlijken toestand opmerkzaam maakten, of zonder dat een op expansie beluste, vreemde mogendheid ons uit den zorgeloozen sluimer op gevoelige wijze wakker schudde.

Maar door kort op elkaar volgende belangrijke gebeurtenissen in en om de Stille-Zuidzee werden wij zonder ons toedoen uit ons isolement gerukt, waardoor wij in eene geheel andere internationale positie zijn gekomen, dan waarin wij eenige jaren geleden

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

verkeerden. Ook door de vestiging van daadwerkelijk gezag in tal van streken in de Buitenbezittingen en door de groote activiteit, welke het Nederlandsche bestuur over Indië in den laatsten tijd heeft ontwikkeld, hebben onze koloniën een geheel ander aanzien verkregen, waardoor haar bezit voor anderen des te begeerlijker is geworden. Langzamerhand ontwaakte bij het Nederlandsche volk het besef, dat aan den weerloozen toestand van Indië een einde moest komen, wilde het verband tusschen Moederland en Koloniën niet op wreede wijze worden verbroken. Er zullen er thans wel niet velen meer zijn, die niet instemmen met hetgeen de Staatscommissie op blz. 7 van haar Rapport in krachtige bewoordingen zegt: „Uit hoofde van den „actueelen toestand in en om de Stille-Zuidzee is de „zorg voor eene krachtige bescherming van Ned.-Indië „eene zaak van onbetwistbare urgentie. Het valt een„voudig niet te ontkennen dat zich om den Archipel „complicatiën kunnen voordoen, waardoor Ned.-Indië „in wezenlijk gevaar kan komen; dit onloochenbaar „feit stelt den onontkoombaren eisch om Indië krachtig „tegen zulk een gevaar te wapenen; het legt den „ernstigen, hoogen plicht op om Indië te beschermen „tegen de zeer wezenlijke kwade kansen waaraan het „blootgesteld zou zijn, indien de geboden voorzorgen „werden nagelaten. Veronachtzaming van dien plicht — „dit is de stellige overtuiging der Staatscommissie — „zou een roekelooze, onverantwoordelijke lichtzinnig„heid zijn".

Eene krachtige bescherming van Indië is niet anders

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

mogelijk dan met medewerking van de bevolking des lands. Alle vroegere mislukkingen ten spijt dringt zich daarom thans opnieuw het vraagstuk van het weerbaar maken van de landskinderen met klem naar voren. Vandaar dat binnenkort dat vraagstuk in 's Lands Vergaderzaal wel in ernstige overweging genomen zal moeten worden.

Blijkens de gegeven opdracht wenscht de Regeering door invoering eener militie het leger te versterken zonder verhooging van kosten. Aan het bestaande leger een militie-leger toe te voegen, dat niets kost, is eenvoudig onzin. Maar aangezien een militie-leger goedkooper is dan een staand leger van gelijke sterkte, kon de oplossing wel geen andere zijn, dan het staande leger geheel of gedeeltelijk te vervangen door een militie-leger van zoodanige sterkte, dat de kosten daarvan konden bestreden worden uit de verminderde uitgaven ten behoeve van het vrijwilligerleger.

De vraag rijst, of vermindering van laatstbedoeld leger toelaatbaar is en zoo ja, tot hoever men daarmede zou kunnen gaan.

Ter beantwoording dezer vraag zij opgemerkt, dat tot dusverre aan het Indische leger steeds eene tweeledige taak was opgedragen, en wel: 1°. het verzekeren van de inwendige rust en orde, dus: ons gezag te handhaven; en 2°. de verdediging van het grondgebied tegen een aanval van buiten. Evenals zulks bijna overal elders het geval is, zal de sub 2°. genoemde taak in de toekomst geheel aan een leger, gevormd op den

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

grondslag van verplichten krijgsdienst, kunnen worden opgedragen. Ook de sub 1°. genoemde taak op de schouders van zulk een leger te leggen, lijkt mij niet aanbevelenswaard.

De handhaving van ons gezag eischt de voortdurende aanwezigheid van eene gewapende macht. Deze taak aan onderdeelen van de militie op te dragen zou bijgevolg gelijk staan met het voortdurend gemobiliseerd op de been houden van die onderdeelen, hetgeen èn uit een economisch- èn uit een billijkheidsoogpunt niet toelaatbaar is. Bovendien draagt de strijd, door ons tegen den Inlandschen vijand gevoerd, al moge hij in ruimen zin de belangen der bevolking bevorderen, toch niet hetzelfde karakter als een oorlog, waarin het gaat om het behoud van het bestaande verband tusschen Nederland en Indië. De belangen van den Staat worden in den regel door den Inlandschen vijand niet bedreigd; een nationaal belang staat niet op het spel. Daarom behoort het handhaven en nader bevestigen van ons gezag onder de volken, waarover onze heerschappij zich uitstrekt, te worden opgedragen hetzij aan politietroepen, hetzij aan een vrijwilliger-leger, hetzij aan beiden.

Op het oogenblik wordt die taak vervuld in volkomen gepacificeerde streken door het Korps Gewapende Politie, en in de overige gewesten door de op de Buitenbezittingen gelegerde troepen van het leger, garnizoenstroepen genoemd.

Zoodra echter de pacificatie van een bepaald gebied een voldongen feit is geworden, ruimen de garnizoens-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

troepen het veld voor de Gewapende Politie. Langzamerhand zal dus het aantal garnizoenstroepen verminderen om ten slotte geheel te verdwijnen; alsdan berust het handhaven van het gezag geheel bij het Korps Gewapende Politie. Maar zoover zijn we voorloopig nog niet. Zelfs is — niettegenstaande door ons krachtig en zelfbewust optreden gedurende de laatste 20 jaren schier overal in de Buitenbezittingen daadwerkelijke gezagsuitoefening in de plaats is getreden van schijngezag — de mogelijkheid niet uitgesloten, dat ter bedwinging van ernstig verzet hier of daar eene grootere troepenmacht vereischt wordt dan waarover men aan garnizoenstroepen beschikt. Ook na oplossing van alle garnizoenstroepen in Gewapende Politie kan hier en daar in den Archipel opstand of verzet voorkomen, wat militair optreden noodig maakt.

Voor een en ander moeten veldtroepen beschikbaar blijven.

In verband met het bovenstaande zal het staande leger eene zoodanige samenstelling en sterkte moeten bezitten, dat het voor de genoemde taak volkomen berekend is. Daarbij ook rekening te houden met ernstige rustverstoringen op Java komt mij niet noodzakelijk voor. Evenals bij het onderdrukken van ernstige rustverstoringen in Europa het leger geroepen kan worden om de politie te steunen, kan ook op Java het daar aanwezige militie-leger geheel of gedeeltelijk worden gemobiliseerd om, zoo noodig, het gezag te handhaven en de orde te herstellen. Dat dit leger in zoo'n geval gemeene zaak met de rustverstoorders

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zou maken, behoeft niet te worden gevreesd, aangezien tusschen Soendaneezen, Javanen en Madoereezen een te groot rassen- en taalverschil bestaat; zoodat in het geval dat een gedeelte van het leger zich bij eene eventueele oproerige beweging mocht aansluiten, van het eene ras kan worden gebruik gemaakt om tegen het andere op te treden.

Aan de trouw van het Inlandsche militie-leger daar, waar het opstanden van niet-Inlanders betreft, behoeft uiteraard geen oogenblik getwijfeld te worden.

Het staande leger moet dus in de eerste plaats bestaan uit veldtroepen en daarnaast voorshands nog uit garnizoenstroepen. Aangenomen kan worden, dat zich op 't oogenblik op de Buitenbezittingen geen grooter aantal garnizoenstroepen bevindt, dan dat er noodzakelijk moet zijn, zoodat aan eene belangrijke vermindering van deze soort troepen voorloopig niet gedacht kan worden.

Het tot dusverre tot de normale bezetting van Sumatra's Westkust behoorende veldbataljon dient mede onder evenbedoelde soort troepen gerekend te worden en dus door een garnizoensbataljon te worden vervangen. Het nog op Atjeh aanwezige halve veldbataljon zal thans hoogstwaarschijnlijk daar wel gemist kunnen worden; het daar aanwezige Korps Marechaussee echter voorloopig niet. Op 1 Januari 1915 (over latere gegevens wordt niet beschikt) gaf de tegenwoordige (tijdelijk geldende) formatie der garnizoensinfanterie, met inbegrip van de subsistentenkaders en de kaderscholen, die ook niet kunnen worden opgeheven en die wij dus

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

mederekenen, eene sterkte aan van rond 6600 man. Tellen we hierbij de 600 man van het veldbataljon van Sumatra's Westkust en het 1200 man sterke Korps Marechaussee, dan hebben we dus reeds voor de tegenwoordige bezetting der Buitenbezittingen voorloopig nog noodig aan infanterie totaal 8400 man. Hieraan dient te worden toegevoegd een detachement vestingartillerie voor de bediening der batterijen te Sabang, en verder het noodige personeel van den Gewestelijken en Plaatselijken Geniedienst, Magazijndienst, Geneeskundigen Dienst, Administratie en Intendance, dat op de Buitenbezittingen in normale tijden aanwezig is.

Moeilijker is het, de juiste sterkte te bepalen van de veldtroepen, die beschikbaar moeten zijn om daar, waar zulks noodig is, tijdelijk de garnizoenstroepen te versterken of snel een opkomend verzet te breken.

Nemen wij het gemiddelde van de sterkte aan veldinfanterie, welke gedurende de laatste 20 jaren voortdurend te velde was; vermeerderen wij dit aantal met eene reserve, die noodig is om die troepen voortdurend te velde te kunnen houden (berekend naar het gemiddeld jaarlijksch verlies van te velde zijnde troepen); voegen we daarbij een zeker percentage non-valeurs; brengen wij voorts voorzichtigheidshalve eene zekere veiligheidscoëfficient in rekening en houden wij ten slotte voor oogen, dat daadwerkelijk optreden van de militaire macht gelijktijdig in verschillende deelen van den Archipel noodig kan zijn, dan komen wij tot eene sterkte aan veldinfanterie van ongeveer 8000 man, hetgeen overeenkomt met ruim 13 veld-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bataljons van de tegenwoordige sterkte van 600 man. 1)

Wat nu de samenstelling der veldtroepen betreft, zou voor de omschreven doeleinden hoofdzakelijk met infanterie kunnen worden volstaan, omdat de andere wapens en hulpdiensten als mitrailleurs, wielrijders, enz. in den strijd tegen den Inlandschen vijand als regel niet strikt noodzakelijk zijn. Toch acht ik het noodig bij de formatie van dit legergedeelte mede op de verschillende hulpwapens en diensten te rekenen, opdat het, georganiseerd op overeenkomstige wijze als het te vormen militieleger, een tactisch geheel zal vormen, volledig uitgerust, om niet alleen beschikbaar te zijn voor uit te zenden expeditiën tegen den I. V. 2) maar ook om des vereischt in verschillende deelen van den Archipel onverwijld ook tegen een aanvallenden B. V. 3) te kunnen optreden. Ik zou daarom aan het Veldleger van het staande leger de op blz. 99—102 ontwikkelde formatie van eene volledig uitgeruste divisie wenschen te geven.

Acht men het evenwel om financieele redenen noodig ter zake met een minimum te volstaan, dan kan dit gedeelte van het leger (het staande veldleger) — gelet op de tegenwoordige organisatie — beperkt worden tot 2 brigades, ieder samengesteld uit:

4 bataljons infanterie (nu echter ieder 1000 man sterk),

---

1) Kortheidshalve zijn de vrij uitvoerige berekeningen achterwege gelaten.

2) I. V. = Inlandsche Vijand.

3) B. V. = Buitenlandsche Vijand.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

2 batterijen bergartillerie,
1 eskadron cavalerie,
½ compagnie veldpioniers,
1 compagnie mitrailleurs,

en overigens die hulpdiensten en treinen, zooals die volgens de oorlogsorganisatiën aan eene brigade van de tegenwoordige samenstelling zijn toegevoegd; alzoo met eene totaalsterkte van rond 6000 man per brigade.

De veldbataljons zou ik willen indeelen in 4 compagnieën met eene formatie als van eene divisie marechaussee. Compagnieën van 150 geweren zijn tegenover den B. V. beslist veel te zwak en tegenover den I. V. kunnen zij zonder bezwaar sterker zijn. Ik kan geenszins beamen dat compagnieën van 250 man voor den strijd tegen den I. V. onhandelbaar zouden zijn, zooals op blz. 865 van de Augustusaflevering van het Indische Militair Tijdschrift 1915 staat aangeteekend. Mij dunkt, dat de formatie van eene divisie marechaussee te Atjeh ruimschoots hare deugdelijkheid bewezen heeft.

Behalve uit garnizoens- en veldtroepen moet overigens het staande leger nog bestaan uit depottroepen, bestemd om de verliezen, welke het leger jaarlijks onder gewone omstandigheden lijdt (berekend naar een statistiek over de jaren 1888 t/m 1912 bedragende: voor Europeanen 15,4 %, voor Amboineezen 5,9 % en voor Inlanders 9,6 %.), en tevens om het mobilisatieverlies aan te vullen. En ten slotte moet in de formatie van het staande leger dan nog worden opgenomen het personeel voor al die diensten en inrichtingen, waarvoor de personeele krachten niet of althans voor

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

alsnog niet uit de militie kan worden betrokken, als: topografische dienst, artilleriewerkplaatsen, hospitaaldienst, inrichtingen van militair onderwijs, remontedepot, hoefsmidschool, stafmuziek, schrijvers, enz.

Om niet te uitvoerig te worden en de aandacht niet van de hoofdzaak af te leiden, zal ik op de formatie van het staande leger thans niet verder ingaan. Genoeg zij het te vermelden, dat naar bovenstaande beginselen en, gerekend op een veldleger van 2 brigades, de normale formatie van het staande leger voorshands ongeveer 27.000 man zal bedragen (later te verminderen met de garnizoenstroepen, ter sterkte van ± 8000 man), hetgeen in vergelijking met de normale formatie van het huidige Indische leger direct eene vermindering van ± 8000 man zou geven; later van ± 16.000 man 1).

Slechts zij nog aangeteekend, dat ik, wat de landaarden betreft, de garnizoenstroepen met uitzondering van het daarbij benoodigde kader uitsluitend uit Amboineezen en Inlanders zou doen bestaan. Verder moet ook het aantal Europeanen bij al die takken van dienst, waarbij het werk evengoed door Inlanders kan worden verricht (schrijvers, magazijnsdienst, hospitaaldienst, enz.), zooveel mogelijk worden beperkt. En overigens zou ik bij de veldtroepen alle Europeesche vrijwilligers indeelen, die na hunne opleiding bij de depots ongeschikt zijn gebleken om tot kader te worden gevormd. Niet alleen is Eur. kader noodig bij

1) Desgewenscht zou men de Garnizoenstroepen reeds nu kunnen vervormen tot Gewapende Politie, met hetzelfde personeel, zoodat het slechts naamsverandering zou geven.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

het staande leger, maar ook bij het Europeesche en Inlandsche militieleger en bij de Gewapende Politie. Om dit te verkrijgen zou de werving van Europeesche vrijwilligers zoo ruim mogelijk moeten worden opengesteld, maar toch moeten de voorwaarden van aanneming zoodanig zijn, dat voldoende waarborgen tot vorming van beroepskader worden verkregen. De positie van dit soort kader dient ten slotte eene zoodanige te zijn, dat voor eene belangrijke achteruitgang van de resultaten der werving aan Europeesche vrijwilligers niet meer behoeft te worden gevreesd, (capitulanten-stelsel).

Uit het vorenstaande volgt, dat ik, wat de vermindering van het staande leger aangaat, vermeen verder te mogen gaan dan de bewerker der militie-voorstellen, die slechts 4 der bestaande veldbataljons wil opheffen. Evenwel is het verschil met het oog op den strijd tegen den Inlandschen vijand, waarbij het toch in den regel alleen op de Infanterie aankomt, niet zoo heel groot, want voor dien strijd blijven, behalve de garnizoenstroepen, volgens de voorstellen beschikbaar (het bataljon ter Sumatra's Westkust niet medegerekend) 16 × 600 = 9600 man, terwijl volgens de door mij voorgestane organisatie 8000 man aan infanterie beschikbaar zijn.

Welke beweegredenen ertoe geleid hebben om niet meer dan 4 veldbataljons op te heffen, is mij niet bekend. De opdracht gaf vrijheid om een grooter aantal Menadoneesche en Inlandsche miliciens te vormen dan de bewerker der voorstellen deed. In de Augustusaflevering van het Indisch Militair Tijdschrift wordt

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

als bijzonder voordeel van de voorgestelde organisatie vermeld, dat door de samenvoeging van vrijwilligers en miliciens in de veldbataljons de voor het leger aangenomen normale verhouding tusschen de landaarden (Eur.: Amb.: Inl. = 1 : 1 : 2), welke verhouding door het groote incompleet aan Europeanen den laatsten tijd te loor gegaan was, weder was hersteld. Heeft soms die verhouding een groote rol bij de uitwerking der voorstellen gespeeld? Zoo ja, dan valt dit te betreuren, want die ongelukkige verhouding is ook alweer een zaak uit de oude doos; zij stamt uit den tijd, toen zich nog een voldoend aantal Europeesche vrijwilligers voor dienstneming kwam aanmelden en berust op het weinige vertrouwen, dat men in den Inlander als soldaat stelde.

Ziet men niet in, dat die verhouding toch niet gehandhaafd kan blijven? Het aantal Europeesche beroeps-soldaten zal immers gaandeweg verminderen; alleen onder het kader zullen over eenigen tijd nog Europeesche vrijwilligers voorkomen; waar blijft men dan met die verhouding? Dan zal men de verhouding weer aanpassen aan de omstandigheden, zooals wij al zoo vaak en zonder bezwaar hebben moeten doen. En waarop steunen dan ook eigenlijk die cijfers voor de verhouding tusschen Europeanen en Inlanders in het leger? Wij hebben toch nog nimmer ondervonden, wanneer het aantal Inlanders te groot was. Is men daarbij te rade gegaan bij onze Engelsche naburen in Voor-Indië? Die kunnen ons echter maar heel weinig gegevens in dit opzicht leveren, want de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

toestanden daar verschillen hemelsbreed met die bij ons, zoodat iedere vergelijking moet mank gaan. Tegen het hechten van waarde aan eene bepaalde verhouding tusschen het aantal Eur. en Inl. moet ik dan ook ernstig waarschuwen, omdat men dan **nimmer** een legermacht zal kunnen scheppen, als noodig is om Indië afdoende te beschermen. Want het aantal Europeanen bepaalt dan de totale legersterkte, en aangezien de Europeesche militie in Indië in het geheel niet meer dan ongeveer 6300 man kan opleveren en daarvan nog ± 2300 man moeten dienen om het incompleet aan Eur. vrijwilligers (maar dat voortdurend grooter zal worden) te dekken, zou het aantal miliciens van niet-Enropeeschen landaard, waarmede het leger zou kunnen worden uitgebreid, slechts hoogstens 12.000 man kunnen bedragen. Het verloop in aanmerking genomen, is dit dan ook vrij wel het aantal, hetwelk de bewerker der militievoorstellen uit de militie van Menadoneezen en ontwikkelde Inlanders wil putten. De Redacteur van het Ind. Mil. Tijdschrift teekent bij de voorstellen aan, dat hetgeen van de Menadoneesche en Inlandsche militie verlangd wordt hem toeschijnt, ondergeschikt te zijn gemaakt aan de verwachtingen van hetgeen de Europeesche militie zal opleveren. Ik geloof, dat dit inderdaad zoo is en een gevolg van de handhaving van het verouderde verhoudingsgetal.

In de voorstellen worden militie en staand leger in vredestijd gescheiden gehouden, echter slechts gedurende den eersten oefeningstijd, daarna niet meer, terwijl in oorlogstijd de militie dient om de eenheden

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van het staande leger tot eene grootere sterkte op te voeren.

Ook dit komt mij voor, geen gelukkige gedachte te zijn geweest, al moet worden erkend, dat de gestelde voorwaarde, dat de legerversterking niets mocht kosten, daartoe aanleiding gaf.

Ruim een twintigtal jaren geleden werden door den toenmaligen Minister van Koloniën in eene Nota d.d. 20 Apr'l 1892 L^{a} C. N°. 41/847 de bezwaren opgesomd, welke volgens dien bewindsman de invoering van den dienstplicht voor Europeanen in Ned.-Indië in den weg stonden. Daaronder wordt ook genoemd „dat „een groot deel der mindere militairen van het Ned.-„Indische leger van dien aard is, dat men jongelieden „van fatsoenlijken huize moeilijk kan dwingen als „soldaat daaronder te verkeeren, vooral omdat de „weinig talrijke miliciens verreweg in de minderheid „zouden zijn". In mijne voordracht over eene Europeesche militie op 22 November 1912 noemde ik dit geen bezwaar van overwegend belang. Niettemin mag het niet geheel over 't hoofd gezien worden, want als andere staatslieden er evenzoo over denken als bovenbedoelde Minister dan is het een bezwaar, dat men kan laten gelden. Worden daarentegen militie en staand leger geheel gescheiden, dan vervalt het geheele argument. (Tusschen haakjes zij opgemerkt, dat sedert 1892 de toestanden in het leger veel gewijzigd zijn; het gehalte van den soldaat is veel verbeterd en als binnen ettelijke jaren de werving van Europeanen in hoofdzaak alleen kader levert, dan zal het door den

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Minister genoemde nadeel een voordeel worden, want het gehalte van het Europeesche kader is over 't algemeen uitmuntend) En waar nu het vrijwilligerleger ook uit de Inlandsche bevolking alleen de elementen betrekt, die op de lagere sporten van de maatschappelijke ladder staan, zoodat „de militaire stand in de oogen van den Javaan laag staat" en de „afkeer" tegen den legerdienst diep is ingeworteld 1), daar zou men hetzelfde bezwaar ook kunnen doen gelden voor de Inlandsche miliciens, die men bovendien alleen uit den ontwikkelden stand wil betrekken.

Een huurleger staat buiten het volk, blijft daaraan vreemd; een militie-leger daarentegen is eene zuiver nationale instelling. Door vermenging van beiden krijgt men een onding. De verdediging van het land moet zooveel mogelijk nationaal zijn; dit begrip gaat door de menging van militie- en staand leger verloren.

Mede is een bezwaar, dat bij het staande leger tengevolge van onvermijdelijke omstandigheden ontzaggelijk veel mutaties onder officieren, kader en manschappen voorkomen, zoodat vaak in een jaar tijds het geheele personeel van eene bepaalde eenheid verwisseld is. De regel zou dus zijn, dat wanneer de miliciens zich bij mobilisatie bij de afdeelingen voegen, waarbij zij zijn ingedeeld, zij noch de officieren noch het kader kennen en deze omgekeerd hen niet.

Een belangrijk bezwaar acht ik voorts, dat het ge-

1) Zie den brief van een ontwikkeld Javaansch ambtenaar aan Overste HERING in het verslag van de Vergadering van „Krijgswetenschap" van 26 Januari 1909.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

heele systeem tot groote verwarring aanleiding kan geven. Op 't oogenblik der mobilisatie zouden eenige veldbataljons op expeditie kunnen zijn. De mogelijkheid blijft dan altijd bestaan, dat die bataljons niet tijdig naar hun vast garnizoen kunnen worden overgebracht. Ook den Menadoneeschen miliciens zou het onmogelijk kunnen gemaakt worden door het optreden van de vijandelijke vloot om hunne oorlogsbestemming te volgen. De geheele mobilisatieregeling loopt dan in de war en de gevolgen daarvan kunnen noodlottig zijn.

Naar mijne meening behoort daarom het te vormen militieleger geheel gescheiden te zijn van het staande leger. In tegenstelling met den bewerker der voorstellen, die het staande leger de kern voor de verdediging van Indië wil laten vormen en die de dienstplichtigen op kunstige maar ingewikkelde wijze over de verschillende wapens en diensten versnippert, wensch ik de verdediging te land in hoofdzaak te doen geschieden door een leger, gevormd uitsluitend uit dienstplichtigen, het plan van verdediging te baseeren op het militie-leger en alleen daar, waar noodig of mogelijk, naast de militie het staande leger en het Korps Gewapende Politie te benutten.

De verschillende details der militie-voorstellen van het Legerbestuur zal ik hier niet nader in beschouwing nemen, omdat de grondslag, waarop gewerkt moest worden, geheel afwijkt van dien, waarop naar mijne meening de krijgsmacht voor de verdediging van Ned.-Indië moet worden gevormd. Een woord van hulde aan den bewerker dier voorstellen is voorzeker niet

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

misplaatst voor de wijze, waarop getracht is de opgegeven puzzle op te lossen, al moge deze oplossing niet ieders goedkeuring wegdragen. Maar de gegeven opdracht zelve deugt niet. Zij draagt weer alle kenmerken van peuterwerk, van kleinzielig gedoe in zich.

De Regeering is zich blijkbaar bewust van het gevaar, hetwelk Indië bedreigt; zij wenscht het leger te versterken; zij wenscht een deel der Inlandsche bevolking te verplichten om mede te werken tot de verdediging van het grondgebied van den Staat; welnu, waarom de zaak dan niet in ééns goed aangepakt? Waarom eerst weer peuteren en schipperen met kleine, goedkoope, ja niets-kostende middeltjes?

Waarom alleen dienstplicht voor Menadoneezen? Waarom niet voor Amboineezen? Waarom de meerdere ontwikkeling als extra-ballast voor den dienstplichtigen Javaan?

Welke uitbreiding kon in den zin van de opdracht aan het leger gegeven worden? Volgens de voorstellen zullen 13 jaren na invoering van den dienstplicht eenige duizenden miliciens het leger kunnen versterken. Wordt door deze aanwas van de krijgsmacht de verdediging te land geen „hopelooze zaak?" De Infanterie ontvangt eenige versterking, maar de Artillerie, het wapen dat in den huidigen oorlog zulk een uiterst belangrijke rol speelt, de Cavalerie, de Mitrailleurafdeelingen, die mede op het tegenwoordige gevechtsveld een zeer gewichtige taak vervullen, deze wapens ondergaan niet de minste uitbreiding, zoodat zij daar-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

door in eene zeer ongunstige verhouding tot het hoofdwapen komen te staan en met geen mogelijkheid aan de Infanterie den steun kunnen verleenen, die voor het met succes voeren van een gevecht noodzakelijk is.

En ten slotte vraag ik: Op welk plan van verdediging steunt de gegeven opdracht? Het is immers logisch, om eerst een verdedigingsplan te ontwerpen en dan te overwegen, hoeveel strijdkrachten men daarvoor noodig heeft. Moet weer de omgekeerde weg gevolgd worden, zooals we tot dusver steeds in Indië hebben gedaan, n.l. ons afvragen, wat we met de beschikbaar gestelde krachten nog van de verdediging terecht kunnen brengen?

Ziehier enkele van de vele vragen, welke naar aanleiding van de gegeven opdracht kunnen worden gesteld, zonder er een bevredigend antwoord op te kunnen geven. Maar één ding weet ik zeker en dat is, dat de opdracht ons geen voldoende middelen kan brengen; dat zij ons geen weermacht kan geven, welke opgewassen is tegen een eventueelen aanvaller.

Maar **zulk een weermacht hebben we noodig,** want het geldt hier het leven der Staatsgemeenschap.

En we **kunnen** ook zulk een weermacht scheppen, want nog eens: we zijn geen natie van 6 millioen maar een van 44 millioen zielen. Aan personeele middelen ontbreekt het ons dus niet. En aan financieele middelen . . . .?

Dit is de vraag, waar eigenlijk alles om draait, de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

„nervus rerum". Want ik ben ervan overtuigd, dat men zich reeds lang over alle mogelijke bezwaren van het weerbaar maken van Indië zou hebben heengezet, als men maar de daarvoor benoodigde gelden had weten te vinden. De Nederlandsche natie schijnt nog maar steeds niet te beseffen, dat ze tegenover zichzelve verplicht is te voorkomen, dat Indië voor Nederland verloren gaat. Voor het versterken van de weermacht worden de koorden van de beurs onwillig en aarzelend losgemaakt. Door hen, in wier handen het volk de macht heeft gelegd om het te vertegenwoordigen, wordt veelal op uitgaven voor leger en vloot beknibbeld, worden vaak de gelden ter verbetering van de weermacht onthouden en zulks in weerwil van het gevaar, dat, wánneer straks een andere mogendheid de vruchten zal plukken van onzen moeitevollen arbeid daarginds in de tropen, duizenden Nederlanders naar het vaderland zullen terugkeeren om hier werk te zoeken op een tijdstip, waarop onze handel en scheepvaart op en in Indië, zoomede onze landbouw en industrie aldaar stopgezet en met ondergang bedreigd zullen worden.

Aan dezen toestand **moet** een einde komen!

Wij **kunnen** en wij **moeten** Indië weerbaar maken!

Daarvoor is niet eens noodig, dat met financiën van Nederland worde bijgesprongen, want Indië is ruimschoots in staat zichzelve te bedruipen. Bij de behandeling van de voorstellen der Staatscommissie voor de verdediging van Indië in de Vergadering van

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

„Krijgswetenschap" van 9 Januari 1914 zeide ik: „dat „indien het land doelmatig en economisch werd be- „stuurd, er naar het oordeel van den oud-Gouverneur- „Generaal VAN HEUTSZ niet aan valt te twijfelen, dat „Ned. Indië in staat is, zonder dat de ingezetenen — „Europeesche zoomin als Inlandsche — te zwaar belast „worden, zich het bezit van een krachtige, goed be- „mande vloot met al wat daarbij behoort, en van een „sterk, goed georganiseerd leger te veroorloven en „beide te onderhouden. Indië zal zich gaarne de daar- „voor noodige uitgaven getroosten om Nederlandsch „te blijven". In de korte spanne tijds, welke mij toen- maals gegeven was om in debat te treden, kon ik onmogelijk alle gronden aanvoeren waarop dit oordeel gevestigd is. Ook in dit opstel kan ik bezwaarlijk in uitvoerige beschouwingen treden, op welke wijze 's lands inkomsten aanzienlijk zouden kunnen worden opgevoerd, want daarover alleen reeds zouden boekdeelen kunnen worden volgeschreven. Maar omdat ik ervan overtuigd ben, dat, indien de noodige gelden gevonden kunnen worden, men ook wel geneigd zal zijn om de weer- macht in Indië te versterken, en ook omdat ik anders vrees, dat mijne denkbeelden betreffende het vormen van een voldoend sterk leger naar het rijk der utopieën zullen verwezen worden, wil ik hier toch enkele zaken noemen, waarmede de inkomsten der schatkist in belangrijke mate kunnen worden verhoogd.

Het is een onomstootbaar feit, dat Insulinde op en in zijn bodem onberekenbare schatten bezit. Indien

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

o.m. stelselmatig naar een vast plan de oerwouden en andere bosschen worden geëxploiteerd, dan zijn de financieele bronnen reeds enorm. Schier onuitputtelijk zijn daarnaast de delfstoffen, die op exploratie en exploitatie wachten. Maar zoowel exploratie als exploitatie gaan helaas een slakkengang!

Om eens een voorbeeld te noemen: op het eiland Moena bevindt zich een djatibosch van niet minder dan 43.000 H.A. oppervlakte, maar van exploitatie met aanzienlijke winsten voor den Staat is geen sprake, alhoewel het op last van de Indische Regeering reeds in 1908/1909 werd opgenomen. Herhaaldelijk heeft een der in Indië werkende bosch-exploitatie-maatschappijen verzocht, haar het bosch in exploitatie te geven en stelde daarbij de Regeering zeer rationeel en logisch voor, om haar naast Moena zóóveel djatibosch op Java toe te wijzen, dat zij overeenkomstig de Regeeringsbeginselen bij de exploitatie der haar gegunde djatibosschen op gewenschte of zoo groot mogelijke schaal een kringloop van 80 jaren zou kunnen maken. Kapping en c.q. reboisseering zou door haar geschieden op aanwijzing en onder toezicht van het Boschwezen. Aan het Gouvernement zou een groot percentage van de winst gegund worden. Rationeeler kon het bijna niet. Maar neen! een proef-exploitatie van het Boschwezen vond men beter! Wat heeft die te beteekenen en waartoe is die noodig? We tellen nu 1916 en er zijn dus sedert 1908 8 jaren verloopen, zonder dat uit Moena een bron van inkomsten geschapen werd.

Dat er aanzienlijke inkomsten verbonden zijn aan

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de exploitatie van bosschen moge blijken uit het feit, dat, ondanks er duur en omslachtig wordt gewerkt, toch een beduidende vooruitgang in geldelijke baten te staven valt. De oud-chef van het Boschwezen in Indië A. E. BRUINSMA gaf in de „Indische Mercuur" van 28 October 1913 eenige beschouwingen, waarin de deskundige schrijver zeide: „Voor 1914 zijn de ont-„vangsten van het boschwezen geraamd op ƒ 8.230.500, „de uitgaven op ƒ 6.212.739 en alzoo de winst op „ruim 2 millioen gulden. De ontvangsten zijn van 1905 „tot 1912 gestegen van 3.8 millioen tot 7.4 millioen. „Edoch, gewis zou het niet moeilijk zijn, om jaarlijks „**20** millioen winst uit het boschwezen te verkrijgen, „n.l. uit de opbrengst van hout en boschproduc-„ten samen, indien maar energiek gearbeid wordt, „indien maar van boven eene impulsie gegeven wordt, „geëvenredigd aan 't belang der zaak".

De houtvester H. J. KERBERT verklaart in de(n) „Indische(n) Gids" 1911 1), dat het Ned. Indische boschterrein circa 100 millioen Hectaren omvat, en dat de uitvoerwaarde van de bijproducten der wouden in het jaar 1909 **37** millioen gulden bedroeg!

Uit deze opgaven kan men zich een denkbeeld vormen van de honderden millioenen guldens, welke uit de opbrengst der oerwouden, enz. te verkrijgen zouden zijn bij een oordeelkundig beheer en exploitatie op groote schaal.

---

1) H. J. KERBERT, „Eene bijdrage tot de beteekenis van ons tropisch boschbezit". Indische Gids 1911, blz. 1032.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Maar behalve het djatihout, hetwelk over de geheele wereld geapprecieerd wordt, zijne onze Indische houtsoorten weinig — althans onvoldoende — bekend. Proefnemingen betreffende de bruikbaarheid der vele Indische houtsoorten hadden zoo goed als niet plaats. Pogingen om ze op de Europeesche markt te brengen, werden niet aangewend. Hout voor den scheepsbouw wordt elders gekocht, terwijl wij in Indië oorlogs- en koopvaardijschepen met den wortel in den grond laten.

Een bron van meerdere inkomsten kan mede worden verkregen door de bemoeienis van den Staat met verschillende bedrijven, waaronder vooral de ontginning van delfstoffen dient genoemd te worden. De Staat kan dan zelf die bedrijven exploiteeren voor eigen rekening, dan wel de exploitatie aan particulieren overlaten onder bedinging van een belangrijk aandeel in de winst. Het laatste verdient in de meeste gevallen de voorkeur, omdat het personeel van particuliere ondernemingen zich meer voor de uitkomsten van het bedrijf interesseert dan ambtenaren op vast tractement in den regel doen, en ook omdat dan beheer-ondeskundigheid vermeden wordt. Bovendien worden eigendommen van den Staat door een eventueelen occupator als buit beschouwd, terwijl hij niet de hand mag leggen op eigendommen van particulieren. In onze geschiedenis hebben wij een voorbeeld van het inbezitnemen onzer Staatseigendommen door eene andere mogendheid. Dit was in 1812—'16, toen Engeland ten eigen bate de Bankatinmijnen exploiteerde. Exploitatie hetzij door, hetzij deels voor den Staat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

geeft bovendien nog het voordeel, dat, voor zoover die delfstoffen van groote beteekenis zijn voor de nijverheid, de scheepvaart en de landsverdediging, zooals met steenkolen en met vloeibare brandstoffen het geval is, het landsbelang kan vorderen, dat de overheid daarover geheel of gedeeltelijk de beschikking houdt.

Met het streven om bij alle desbetreffende diensten in Indië alles voor zuivere Staatsexploitatie te reserveeren dient evenwel gebroken te worden, want daaraan moet de slakkengang bij de exploitatie van Insulinde's rijkdommen voornamelijk worden toegeschreven. Als een recent bewijs daarvan wil ik even aanstippen, dat nog in dit jaar (1916), nadat door particulier initiatief en onderzoek gebleken was, dat de territoriale wateren rondom Banka en Billiton zeer rijk zijn aan tin, dat zich tot eene hoeveelheid van naar ik meen 76 % in het bodemzand bevindt, en de vergunning tot exploitatie daarvan werd aangevraagd, de Regeering op advies van den Directeur der Gouvernementsbedrijven die terreinen voor Staatsexploitatie reserveerde. Alzoo: deze rijkdommen laten liggen voor de achterkleinkinderen of.... misschien voor.... (vul maar aan lezer).

De steenkolenproductie in de Ombiliënvelden en op Poeloe Laoet zou aanzienlijk kunnen worden verhoogd, indien de exploitatie onder leiding van particulieren kwam en de verkoop geschiedde door eene goed ingerichte particuliere verkoopsorganisatie.

Van Pasir is bekend, dat het goudaders moet

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bevatten; zij liggen nog ongeëxploreerd en ongeëxploiteerd daar. In dit door de natuur gezegende land bevinden zich ook ijzer, steenkool en petroleum.

Goudvelden wachten nog op exploitatie in Benkoelen, Palembang, Sumatra's Westkust, Celebes, Borneo en last not least in Atjeh (Kaway XII). Reeds MARCO POLO noemt Atjeh als een goudland; de bewijzen, dat in vroegere eeuwen in genoemd deel van Atjeh veel goud gewonnen werd, zijn in het land te over. Het Gouvernement liet er in de jaren 1901/1904 ook naar zoeken, maar op echt-Hollandsche manier door een mijn-ingenieur in plaats van door een ervaren geoloog, zooals in 1909 geschiedde in Benkoelen (Dr. Tobler).

De meeste rivieren in de Djambische Bovenlanden voeren goud af, hetgeen wijst op het voorkomen van dit metaal in de formatie, welke door die rivieren is uitgesneden. Djambische vrouwen verdienen nog 30 tot 75 cent per dag met het wasschen van het oppervlakkige grind. In andere streken zouden voorloopige verkenningen zeker de moeite waard zijn. In Borneo komen trouwens in grindafzettingen naast goud ook het kostbaardere platina en ook diamanten voor.

Zooals hierboven reeds werd medegedeeld, komen in de ondiepe zee om de ten Zuiden van Malakka liggende granieteilandengroep tinlagen voor. Evenzeer is dat het geval in den granietondergrond onder de tertiaire vlakte van Oost-Sumatra, die op verschillende punten aan de oppervlakte opduikt, en aan den

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

mond van sommige rivieren zeer ondiep schijnt te liggen. Er is aan de oppervlakte inderdaad reeds eenig tin aanwezig. In flinke hoeveelheden werd stroomtin gevonden in het aan ons gebied grenzend deel van Duitsch-Nieuw-Guinea, zoodat het zeer waarschijnlijk ook in ons deel van dat eiland wel zal voorkomen.

Langs de geheele Oostkust van Borneo van af het Engelsche gebied in het Noorden tot aan Laboean in Zuid-Borneo komen petroleumvelden voor, die slechts ten deele worden geëxploiteerd. In Siak en Indragiri zijn ze nog niet eens geëxploireerd. Op exploitatie wachten nog petroleumvelden in Atjeh (Peusangan), in Djambi, en vermoedelijk ook in Timor, Ceram, de Molukken en Nieuw-Guinea.

Naast petroleum, bergt Indië onmetelijke hoeveelheden kolen, wel is waar geen echte steenkolen uit den carboontijd, maar in elk geval tertiaire kolen van soms opvallende eigenschappen, die eene enorme hoeveelheid arbeidsvermogen in zich opgesloten houden.

Zelfs al laat men de bijproducten der steenkolen in het midden en beschouwt men de kool eenvoudig als brandstof, dan is er voor goede steenkool, van eene kwaliteit die bij de Ombiliënkolen niet te veel achterstaat, nog afzet genoeg. Het komt er slechts op aan, dat men gunstig gelegen, goede kolenlagen uitzoekt, zonder te hoog asch- of zwavelgehalte, niet neigend tot zelfontbranding of te gemakkelijk uiteenvallend, en ontginningen opent op voldoende schaal om aanloopende kolenbooten zonder te veel tijdverlies

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

snel eene lading te kunnen bezorgen. Indien de levering van Indische steenkolen in handen komt van eene particuliere verkoopsorganisatie, dan zal de afzet ongetwijfeld belangrijk stijgen.

Dat er voldoende vraag bestaat naar goede kolen in Indië (en die zijn er, ook buiten Sawah Loento) blijkt wel uit het feit, dat de Kon. Paketvaartmaatschappij eene groote hoeveelheid kolen gebruikt naar eene reeks, die veel sneller stijgt dan haar verbruik van Ombiliënkolen. De Maatschappijen Nederland en Rotterdamsche Lloyd kochten tezamen in 1913 te Padang alleen reeds 150.000 ton Ombiliënkolen. De Staatsspoorwegen op Java zouden veel meer Ombiliënkolen kunnen gebruiken, indien zij slechts te krijgen waren.

Maar er is nog een ander, in den laatsten tijd meer op den voorgrond tredend punt, dat men vooral niet uit het oog mag verliezen, n.l. de destillatie der steenkolen op ten deele zeer waardevolle producten, de fabricatie van cokesstofbriketten en last not least het probleem van de vloeibare brandstoffen uit steenkolen. Men moet zich er voor hoeden te meenen, dat de enorme voorraad Indische kolen de aandacht der Regeering niet verdient. Men zou dan dezelfde fout maken als 20 jaren geleden, toen men de Indische petroleum van weinig belang achtte, omdat zij zooveel „waardelooze" benzine bevatte.

Vloeibare brandstof speelt in de industrie, het transportwezen, de defensie, kortom op allerlei gebied een steeds stijgende rol, omdat zij alleen als brandstof

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

een 50 % grooter verdampingseffect ontwikkelt dan de beste steenkolen, zoodat 2 ton olie gelijk staan met 3 ton steenkolen. Men kan als vaststaand aannemen, dat het olieverbruik in zijne verschillende vormen een steeds stijgende vlucht zal blijven houden. De vraag naar stookolie is in de laatste jaren veel sneller geklommen dan de productie. En nu is juist gebleken, dat de Indische kolen op weinige uitzonderingen na buitengewoon rijk zijn aan vluchtige koolwaterstoffen (gas) en teer.

Bovendien zijn de kolen van Oost-Borneo rijk aan teer en teerderivaten, zwavelzure of ruwe ammoniak en, met pek als bindmiddel, zeer geschikt voor de vervaardiging van cokesbriketten.

Onze Indische kolen komen dus in de allereerste plaats in aanmerking voor de vervaardiging van vloeibare brandstoffen en daardoor opent zich voor onze koloniën een nieuwe tak van groot-industrie 1).

Voor steen- en pannenbakkerijen beschikken we in Indië over een rijkdom aan grondstoffen, waarmede Nederland zich in de verste verte niet kan meten. Daar zijn materialen bij, waarvoor men in Nederland de dure spoorvracht van Silezië naar Nederland over heeft. Er behoeft geen enkele streek in Indië zonder steen- of pannenbakkerij te blijven door gebrek aan grondstof. En aangezien in Europa algemeen bruinkool in de steen- en pannenbakkerijen alle andere

1) Deze gegevens zijn ontleend aan het „Rapport over de opsporing van delfstoffen in Ned. Indië" door Mr. W. A. J. M. van Waterschoot van der Gracht.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

brandstof verdrongen heeft, volgt hieruit, dat niet alleen voor onze Indische bruinkolen afzet genoeg te vinden zal zijn, doch dat tevens de keramische nijverheid in Indië tot hoogen bloei zal kunnen komen 1).

Belangrijke verhooging van Staatsinkomsten is verder te verkrijgen door het heffen van invoerrechten van verschillende artikelen, welke thans geheel vrij van recht worden ingevoerd zonder dat daarvoor steekhoudende argumenten zijn aan te voeren. Zoo zijn machinerieën vrij van invoerrecht. De jaarlijksche invoer daarvan is aanzienlijk. Bedroeg de invoer in Indië van machinerieën in 1900 eene waarde van 7.4 millioen gulden, in 1913 was deze reeds tot 27.1 millioen gestegen.

En naast de onnoodig vrij ingevoerde artikelen geeft het tarief van invoerrecht tal van andere artikelen aan, die zonder eenig bezwaar een hooger invoerrecht dan thans geheven wordt, kunnen velen, ja van welke gezegd kan worden, dat eene hoogere heffing rationeel mag heeten. Een practisch aangelegd staatsman of staathuishoudkundige zou verbaasd staan, als hij ons Indisch invoerrecht ter inzage kreeg. Vrijhandel behoeft toch zeker niet gepaard te gaan met een belachelijk laag invoerrecht.

Ook op sommige levensmiddelen kunnen gerust invoerrechten geheven worden, zonder dat de bevolking daarvan noemenswaardig den druk zal ondervinden. Van deze levensmiddelen, welke thans geheel

---

1) Zie de Indische Mercuur van 19 Juni 1916.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

vrij worden ingevoerd, noem ik bijv. rijst. Daarvan bedroeg de invoer over de jaren 1904—1914 jaarlijks gemiddeld niet minder dan 236.353.000 K.G. Een invoerrecht van 1 cent per 10 K.G. geeft dus reeds een inkomst van circa 1/4 millioen gulden. Invoer van rijst zou niet noodig zijn, indien de Javaan afstand wilde doen van de primitieve cultuurwijze, welke hij toepast, minder spoedig tevreden ware met de opbrengst van zijn werkzaamheid, meer aandacht wilde besteden aan goed zaad, aan goede grondbewerking, afstand wilde doen van oude gewoonten en gebruik wilde maken van de landbouwwerktuigen, welke de Westersche techniek hem kan verschaffen. Indien dat gebeurde zouden — in plaats van ingevoerd — aanzienlijker hoeveelheden rijst dan thans kunnen worden uitgevoerd. Daarbij komt nog, dat door de zorgelooze levensopvatting van den Javaan, hij het grootste deel van de rijst verkoopt, zoodra hij haar geoogst heeft om aan contanten te komen, welk geld dan wordt aangewend voor het aanschaffen van kleeren, het geven van slamatans, enz. Een en ander maakt dat hij een groot gedeelte van het jaar genoodzaakt is, zijne benoodigde rijst in te koopen; hoe goedkooper hij nu die rijst bekomen kan, hoe liever het hem natuurlijk is. En ofschoon de Javarijst veel beter is dan de geïmporteerde, verkiest hij de laatste, omdat die goedkooper is.

Door het heffen van een invoerrecht op rijst zal de Inlander er wellicht toe gebracht worden om de eigen productie te verhoogen, hetgeen dan een zegen voor hem en voor het land zou zijn.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Voorts kunnen uitvoerrechten geheven worden op sommige, thans nog niet belaste boschproducten.

Het heffen van uitvoerrechten op cultuurproducten acht ik in beginsel uit den booze en niet dan bij besliste noodzaak mag hiertoe bij uitzondering worden overgegaan, niettegenstaande men Ned.-Indië ter zake niet mag vergelijken met andere landen, waar de verdiensten van den uitvoer in het land zelf blijven.

Een artikel, dat door zijne geringe kosten voor aanplant en onderhoud bijv. wèl een uitvoerrecht kan dragen, is toevallig juist het artikel, dat als zoogenaamde volkscultuur tot het berijden van een stokpaardje in onzen Staten-Generaal aanleiding geeft, n.l. coprah. De uitvoer van dit artikel, welke in 1901 67 millioen K.G. bedroeg, was in 1911 gestegen tot 266 millioen K.G. De uitvoer van dit handelsartikel volgt in waarde reeds op dien van de suiker. Zoo zijn er nog enkele artikelen meer, die naast de thans reeds met een uitvoerrecht belaste tabak, desvereischt zonder bezwaar een uitvoerrecht zouden kunnen dragen.

Van coprah gesproken, valt nog te wijzen op de uitgestrekte, ik zou haast zeggen bijna eindelooze klapperbosschen langs het strand van Zuid Nieuw-Guinea. De cocospalm groeit daar in het wild, de bevolking plant ze niet en onderhoudt ze evenmin. Ook van deze klapperbosschen, naar eisch in exploitatie gebracht, kan het Gouvernement een goede bron van inkomst scheppen. Ze zijn zeer olierijk.

Nog geruimen tijd zou ik kunnen doorgaan met te wijzen, hoe men 's lands inkomsten kan vermeerderen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zonder — evenals in Nederland — heil te zoeken in allerlei progressie en opcenten op personeele-, bedrijfs-, inkomsten-, vermogens- en dividendbelastingen. Het stelsel van het Moederland kan slechts dienen als afschrikwekkend voorbeeld, dat allerminst navolging verdient. Toch is geheele herziening van het belastingstelsel — zoowel voor Europeanen als niet-Europeanen — in Indië noodzakelijk en verdient het aanbeveling, alle belastingen door slechts een enkele, die alles omvat, te vervangen, b.v. door eene belasting op bedrijfs- en andere inkomsten. Men schaffe dan ook de landrente-belasting of Java en Madoera af. Gebeurt dit, en wordt tevens het minimum belastbaar inkomen van den Inlander op $^1/_3$ à $^1/_2$ gesteld van het minimum, hetwelk een Europeaan of Vreemde Oosterling onder bereik van den fiscus brengt, dan vervalt ook het praatje, dat thans de een den ander napraat, n.l. dat de Inlander te zwaar belast is. Reeds tegenwoordig is dat grootendeels onjuist, is zelfs menig Inlander minder zwaar belast dan Europeaan of Vreemde Oosterling. Ter zake verwijs ik naar het artikel van den heer C. Lulofs in het „Tijdschrift v. h. Binn. Bestuur" van 1913, getiteld: „De verdediging van Indië in verband met de draagkracht der Inlandsche bevolking".

Ook op algemeen cultuurgebied zijn voor den Staat groote bronnen van inkomst te scheppen.

Is in 1908 reeds door de oprichting van de Gouvernements-caoutchouc-onderneming in Langsa, die geheel door particulieren gedreven wordt, in 't klein aange-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

toond in welke richting dit mogelijk is, in 't groot kan dit geschieden door samenwerking van het Gouvernement met groote kapitaalkrachtige Nederlandsche maatschappijen, welke aldus — met het Gouvernement als deelhebber voor bijv. 50 % — geheele gebieden, ja eilanden, in niet langen tijd tot bloei en ontwikkeling kunnen brengen. De Staat trekt daarbij dan direct voordeel uit de ondernemingen en indirect door in- en uitvoerrechten en belastingen.

Een groot voordeel kan het Couvernement verder trekken door onder voor den Lande voordeelige voorwaarden bedrijfszekerheid te geven aan de bloeiende suikercultuur, aan op groote schaal werkende houtaankap-ondernemingen, enz.

Voorts door het deelnemen (— en dit is ook voor oorlogstijd van groot belang —) in nieuw op te richten industrieën, als fabrieken voor stikstofbereiding, staal en walswerken, papier, olie, enz. enz.

Ik zal thans over dit onderwerp niet verder uitwijden; want ik meen in het vorenstaande reeds voldoende te hebben aangetoond, dat het bij een krachtig en beleidvol bestuur niet moeilijk kan vallen om binnen ettelijke jaren 's lands inkomsten met eenige tientallen millioenen gulden 's jaars te verhoogen, geheel afgescheiden van het gewone accres door vermeerdering van welvaart.

Ook de financieele middelen zijn derhalve te verkrijgen, waarmede eene krachtige vloot en een sterk leger kunnen worden onderhouden. Voor aanschaffing in eens van materiaal voor de vloot, van vuurmonden,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

geweren, paarden, voertuigen, enz. voor het leger, voor het inrichten van een vlootbasis en steunpunten, voor het aanleggen van versterkingen, enz. zal eene leening moeten gesloten worden. Geen leening kan voor een meer productief werk worden gesloten dan voor het in stand blijven van het Nederlandsch gezag in den Indischen Archipel. En ook hetgeen noodig is voor rente en amortisatie dier leening ligt op en in den bodem van Insulinde, een der rijkste en vruchtbaarste landen van de geheele aarde.

Thans overgaande tot de organisatie der uit dienstplichtigen te vormen landmacht, zij allereerst opgemerkt, dat het natuurlijk groote dwaasheid zou zijn te eischen, dat op alle eilanden van den Archipel een voldoend sterke legermacht tot het afslaan van een aanval beschikbaar ware. Daaraan denkt niemand, evenmin als een vijand er aan denkt, alle eilanden aan te vallen. Deze zal hoogstens trachten op de meest belangrijke beslag te leggen, en zooals in iederen oorlog geschiedt, zoo snel mogelijk den hoofdweerstand te breken. Waar moet de hoofdweerstand worden geboden? Natuurlijk op de kern van Aziatisch Nederland, waar zich de zetel van het bestuur bevindt, op het eiland Java. De organisatie van de verdediging van Java dient dus in de eerste plaats ter hand te worden genomen. Daarna komt de verdediging te land van de overige eilanden in volgorde van hunne belangrijkheid aan de orde.

Ik kan mij overigens ontslagen achten van de taak

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

om aan te toonen, hoe noodzakelijk eene afdoende verdediging van Java is, door te verwijzen naar de heldere en logische rede van den heer DE FREMERY in de Vergadering van „Krijgswetenschap" van 27 Februari 1914.

Welke weermacht is nu noodig om Java met goede kans op succes te verdedigen? Ik zeg met goede kans op succes, omdat „geen machtsontwikkeling denkbaar „is, die volstrekte waarborgen geeft, dat onder alle „omstandigheden de oorlog met gunstigen afloop zal „worden gevoerd. Geen land ter wereld kan zich ver„heugen in de zekerheid tegen elken tegenstander „bestand te zullen blijken" 1).

De keuze der vlootbasis speelt bij de beantwoording dier vraag een groote rol. Maar het is hier niet de plaats om in uitvoerige beschouwingen over die keuze te treden. Na bestudeering van al hetgeen over eene vlootbasis gezegd en geschreven is, ben ik tot de conclusie gekomen, dat de meest gunstige plaats, die voor zulk een basis in aanmerking kan komen, Straat Soenda is, onder afsluiting van het nauwe gedeelte van de Straat met behulp van zwaar geschut in kustbatterijen, en overigens door mijnen. De strategische voordeelen zijn zóó groot, dat alle mogelijke technische bezwaren moeten — en in onzen technischen tijd ook wel kunnen — opgelost worden. Ik ga derhalve van de onderstelling uit, dat de vlootbasis in Straat Soenda zal liggen.

---

1) Rapport der S. C., blz. 21.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De weermacht voor Java nu moet bestaan uit:
a. een veldleger;
b. bezettingstroepen;
c. aanvullingstroepen.

Het Veldleger is bestemd om den vijand overal waar hij tracht voet aan wal te zetten, het landen te beletten; hem daar, waar hij vasten voet aan wal heeft verkregen, aan te grijpen en in zee terug te werpen; voorts de bezettingstroepen van de vlootbasis en van andere belangrijke punten te ondersteunen, waarbij dan het Veldleger het offensieve element vertegenwoordigt; en eindelijk om den strijd in het binnenland voort te zetten en den bestuurszetel te beschermen, zoo de vijand daarheen mocht doordringen, of wel hem geheel terug te drijven, indien het ons gelukt zijn aanvalskracht te breken.

Uit deze veelzijdige bestemming vloeit reeds vanzelf de noodzakelijkheid voort om het Veldleger te doen bestaan uit volledig geoefende en goed gedisciplineerde troepen.

De bezettingstroepen moeten de bezetting leveren voor de verdediging van de vlootbasis en andere belangrijke punten en stellingen. Dientengevolge zullen deze troepen hoofdzakelijk moeten bestaan uit Infanterie en Vestingartillerie. De bestemming dezer troepen brengt mede, dat zij onder veel minder afwisselende omstandigheden zullen optreden dan de veldtroepen, die heden hier, morgen daar, nu eens offensief, dan weer defensief zullen moeten strijden, zoodat aan de geoefendheid der Infanterie-bezettingstroepen, uitge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zonderd in het schieten, niet zulke hooge eischen gesteld worden als aan de veldtroepen. In moreel opzicht is echter de taak van bezettingstroepen zwaarder dan die der veldtroepen. Om die reden acht ik het wenschelijk, de Infanterie der bezettingstroepen te vormen uit oudere lichtingen (landweer); de Vestingartillerie echter evenals de veldtroepen uit volledig geoefenden.

Als derde onderdeel der benoodigde krijgsmacht noemde ik aanvullingstroepen. Uit hen moeten de verliezen worden aangevuld, die door veld- en bezettingstroepen worden geleden. Volledig geoefende manschappen zijn bij dit onderdeel niet strikt noodzakelijk, althans niet, wat de onbereden wapens betreft, want het uitzenden van eene veroveringsexpeditie eischt eene langdurige voorbereiding door den vijand, waarvan wij niet onkundig zullen blijven. Een vijandelijke legermacht kan onmogelijk binnen enkele dagen op Java's kust verschijnen, daarmede zijn weken, wellicht maanden gemoeid. Alzoo zal er voldoende tijd zijn, om hetgeen aan geoefendheid ontbreekt den manschappen nog na het mobiliseeren bij te brengen. Maar de ondervinding leert, dat reeds spoedig na de mobilisatie verliezen worden geleden, ook al wordt er niet gevochten; daarom is het voor de instandhouding der tactische verbanden noodzakelijk, dat ten minste een deel der aanvullingstroepen, ook voor de onbereden wapens, reeds vóór den oorlog eenigermate geoefend zij. De aanvullingstroepen zou ik daarom willen doen bestaan uit landweer en landstorm.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Hoe sterk moet nu elk dier deelen zijn?

Het bepalen van de sterkte aan bezettingstroepen kan geen groote moeilijkheden opleveren, omdat de sterkte daarvan rechtstreeks kan worden afgeleid uit de uitgebreidheid der te bezetten stellingen in verband met het natuurlijke of kunstmatige weerstandsvermogen van dezen. Generaal De Greve meent voor de door hem ontworpen vlootbasis in Straat Soenda met eene bezetting van ongeveer 4800 man aan Infanterie en eenige compagnieën Vestingartillerie te kunnen volstaan. Maar in het Marineblad van 15 November 1913 wordt den Generaal verweten, dat die bezetting onvoldoende is en dat verwijt is m. i. niet ongegrond. De bezettîng van het landfront zal veel meer troepen eischen. Om evenwel precies aan te geven, hoeveel bezettingstroepen noodig zullen zijn, is niet doenlijk, zoolang een bepaald plan voor de inrichting der vlootbasis nog geen vasten vorm heeft aangenomen. Voor de verdediging van de vlootbasis, zooals ik mij die voorstel, zullen ongeveer 12.000 man Infanterie en eenige compagnieën Vestingartillerie aan bezettingstroepen noodig zijn.

Behalve de vlootbasis acht ik het wenschelijk ook nog eenige andere plaatsen van eenige bezetting te voorzien met bestemming, die plaatsen tegen z.g. coups de main te beveiligen, in geval het Veldleger elders optreedt. Van bedoelde plaatsen noem ik allereerst Soerabaja, dat met zijn handelshaven, zijne talrijke inrichtingen voor scheepsbouw en reparatiën, zijne uitgebreide hulpbronnen den vijand groote voordeelen zou kunnen opleveren, terwijl het daarentegen ons als

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hulpbasis voor de marine zeer goede diensten zal kunnen bewijzen. Een coup de main tegen Soerabaja moet door de bezettingstroepen kunnen worden afgeslagen, terwijl eene poging tot verovering van die plaats door een landingsleger van grootere sterkte zóólang moet worden tegengegaan, dat het Veldleger geheel of gedeeltelijk tijdig ter hulp kan snellen. Ook Tjilatjap, dat voor eene actie onzer marine ten Zuiden van Java als steunpunt zou kunnen dienen en dat bovendien nog om andere redenen van strategisch belang is, dient van eene bezetting te worden voorzien.

In het geheel reken ik aan bezettingstroepen voor de vlootbasis en andere punten ongeveer noodig te hebben:

Aan Infanterie:			
voor de vlootbasis. .	1 Inf. divisie	=	12.000 man
„ Soerabaja . . .	1 Inf. brigade	=	6.000 „
„ Tjilatjap . . .	1 Inf. regiment	=	3.000 „
	Tezamen. .		21.000 man.
Aan Vestingartillerie	± 12 compagnieën	=	2.000 „
	Totaal. .		23.000 man.

De sterkte van het Veldleger is niet nauwkeurig vast te stellen. Maar toch hebben wij gegevens, die de grens van het minimum vrij nauwkeurig aangeven. De Staatscommissie achtte (blz. 19 van haar Rapport) een vijand, die meester is ter zee, in staat in een enkel transport een troepenmacht over te voeren van circa 2½ divisie, aan Infanterie sterk 24.000 à 25.000 man. Generaal De Greve zegt in zijne brochure, dat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

deze sterkte „inderdaad vermoedelijk de grootste is, „waarmede wij te rekenen zullen hebben, omdat geen „mogendheid ter wereld een sterk expeditieleger zal „kunnen overvoeren zonder vrij langdurige zeereis". De heer BARETTA deelde in het Indisch Genootschap op 10 November 1913 mede, dat de Duitsche Generale Staf na bestudeering van het troepenvervoer over zee tot de conclusie was gekomen, dat Engeland in Europa niet meer tegelijk kan vervoeren dan 3 divisiën Infanterie en 1 divisie Cavalerie met de daarbij behoorende hulpdiensten, en toonde toen met cijfers aan, dat een troepenmacht, aan Infanterie 24.000 geweren sterk, niet door Japan in eens naar Java kon worden overgevoerd. Kolonel VAN DEN BELT achtte het in zijne rede in de Vergadering van „Krijgswetenschap" van 9 Januari 1914 wèl mogelijk, dat het eerste vijandelijke transport sterker dan hoogstens 24.000 à 25.000 man kon zijn.

Hoe het zij, wij dienen ons op die cijfers niet blind te staren, want al moge de een of andere mogendheid niet in staat geacht worden om meer dan 2 divisiën tegelijk over te voeren, zij zal het allicht wèl kunnen als zij steun van bevriende naties of bondgenooten ontvangt. Bovendien zal de macht, welke eene mogendheid tegelijk kan overvoeren, stijgen naarmate hare handelsvloot zich ontwikkelt. Maar toch zeggen de gegeven cijfers ons genoeg om te constateeren, dat de op Java beschikbare sterkte van het Veldleger zekerheidshalve steeds grooter zal moeten zijn dan het maximum, hetwelk de aanvaller in één

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

enkel echelon kan overvoeren. Derhalve is het gewenscht, het minimum van het op Java steeds beschikbare Veldleger te stellen op bijv. ± 50.000 man aan Infanterie.

De Staatscommissie heeft het noodig geoordeeld, in haar Rapport de verdediging te land van den meest ongunstigen kant te beschouwen en zegt, dat, al zal ook eene overbrenging van troepen over grooten afstand over zee slechts kunnen geschieden in echelons van beperkte sterkte, toch rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid, dat de vijand zijne macht eerst op nabijgelegen eilanden, bijv. Sumatra, Banka of Billiton, verzamelt, om haar daarna gelijktijdig op verschillende niet te ver uiteen gelegen gedeelten der Java-kust te doen landen. De Commissie acht het daarom geenszins uitgesloten, dat de vijand reeds terstond of althans binnen korten tijd eene macht van 100.000 man op Java werpt en deze gaandeweg nog tot de dubbele sterkte zal kunnen opvoeren.

Met verwijzing naar het rationeele betoog ter zake van Generaal De Greve op bladz. 95 e. v. van zijne beschouwingen over het Rapport der Staatscommissie teeken ik omtrent deze meening van die commissie slechts aan, dat het natuurlijk mogelijk is, dat de vijand, na meester ter zee te zijn, op een nabijgelegen eiland, dat niet of onvoldoende verdedigd wordt, in verschillende echelons eene troepenmacht van 100.000 man verzamelt, maar dat zulks geruimen tijd vordert, omdat dan de transportschepen, die immers hoogstens 24.000 à 25.000 man aan Infanterie tegelijk kunnen overvoeren, 4 maal heen en weer zullen moeten varen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Maar al lag het vijandelijk verzamelpunt nu zoo dicht mogelijk bij Java, dan kan de capiciteit der transportmiddelen toch maar niet plotseling 4 maal vergroot worden om die troepenmacht gelijktijdig naar Java over te brengen. Tracht de vijand echter zijn expeditieleger echelonsgewijze op Java te doen landen, dan behoort het Veldleger voldoende sterk te zijn om het eerste echelon te verslaan, vóórdat het volgende aangevoerd en aan land gebracht kan zijn. De mogelijkheid acht ik nu niet uitgesloten, dat het eerste echelon reeds dadelijk eene grootere sterkte zal hebben dan 2 divisiën. Maar met wiskundige zekerheid is dat niet uit te maken. Voor wat de vijand zal doen en waartoe hij in staat is, geldt nog altijd het gezegde van Von Moltke: „Der Feind hat stets drei Möglichkeiten und „wählt dann die vierte".

Op grond van een en ander vermeen ik, dat de verdediging van Java voldoende verzekerd is, wanneer wij behalve over de reeds genoemde op Java beschikbare strijdkrachten, in het bezit komen van een Militieveldleger ter sterkte van 4 divisiën, elk van ongeveer 12.000 geweren met de noodige hulpwapens en diensten.

De divisiën van dat Veldleger denk ik mij georganiseerd ongeveer als de Japansche en dus ieder bestaande uit:

a. 2 Infanteriebrigades, iedere brigade bestaande uit 2 regimenten, ieder regiment uit 3 bataljons, ieder bataljon uit 4 compagnieën à 250 man; aan ieder regiment toegevoegd een compagnie van 6 mitrailleurs;

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

b. 1 regiment Cavalerie van 3 eskadrons + 1 afdeeling van 4 mitrailleurs;

c. 1 regiment Veldartillerie à 2 afdeelingen van 3 batterijen à 6 stukken (dubbelbatterijen);

d. 1 pionierbataljon van 3 compagnieën, 1 ponton- of bruggetrein, 1 telegraaf- en telefoonafdeeling, 2 stations voor draadlooze telegrafie;

e. munitietrein van 4 infanterie- en 4 artilleriemunitiecolonnes;

f. een verplegingstrein van 4 colonnes à 1 dag vivres.

g. 2 compagnieën hospitaalsoldaten; 1 divisie-verbandplaatsafdeeling en de noodige veldhospitalen.

Nemen we nu gemakshalve voor de sterkte der verschillende onderdeelen de cijfers, welke het Wetenschappelijk Jaarbericht 1914 van de Indische Krijgskundige Vereeniging voor de verschillende onderdeelen der Japansche divisie geeft met dit onderscheid, dat wij de oorlogssterkte eener compagnie Infanterie op 250 man berekenen, dan kunnen wij de sterkte van iedere divisie rekenen aan combattanten op 437 officieren en 14.760 onderofficieren en aan non-combattanten op 158 officieren en 4241 minderen, alzoo in ronde cijfers op 600 officieren en 19.000 man.

Buiten divisieverband dient de Commandant van het Veldleger, behalve zijn hoofdkwartier nog te beschikken over:

1 Cavaleriebrigade à 2 regimenten + 1 afdeeling Rijdende Artillerie;

1 Brigade Bergartillerie à 2 regimenten (36 stukken);

1 afdeeling Veldhouwitsers à 3 batterijen;

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

1 Bataljon Pioniers;
1 Bataljon Spoorwegtroepen;
1 Luchtvaartafdeeling;

Telegraaf- en Telefoonafd., Stations voor draadlooze telegrafie; Veldhospitalen; Etappendienst-personeel enz., tezamen ongeveer 200 officieren en 6000 man. Aan combattanten en noncombattanten tezamen zal het Militie-Veldleger dus eene totaalsterkte verkrijgen van ± 2600 officieren en 82.000 minderen. Van dit aantal kunnen 3 bataljons à 1000 man gevormd worden uit Europeesche dienstplichtigen, zoodat de Inlandsche militie een aantal van 79.000 man aan minderen voor het Veldleger zal moeten opbrengen.

Deze cijfers dienen natuurlijk slechts om de gedachte te bepalen. Een paar man meer of minder per eenheid doet niets ter zake. Ik heb de Japansche organisatie als model genomen, omdat die mij voor onze Indische toestanden het meest aanbevelenswaardig voorkomt en omdat zij in de practijk deugdelijk gebleken is.

De sterkte der aanvullingstroepen staat uit den aard der zaak in nauw verband met die der beide andere deelen, welke ik, zooals hiervoren gebleken is, gezamenlijk op 23.000 + 79.000 = 102.000 man, wenschte te brengen. Ik heb reeds gezegd, dat de aanvullingstroepen om in de eerste behoeften te voorzien slechts ten deele uit geoefenden behoeven te bestaan. Wanneer we nu in aanmerking nemen, dat aan Duitsche zijde in de twee eerste maanden van den veldtocht van 1870 circa 17 % van het leger buiten gevecht

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

werd gesteld, en dat die periode zeer rijk was aan inspannende marschen en groote en bloedige veldslagen, dan geloof ik niet te optimistisch te zijn, wanneer ik voor de aanvankelijke behoeften eveneens op ongeveer 17 % van de totale sterkte aan veld- en bezettingstroepen reken voor wat betreft het aantal geoefenden bij de aanvullingstroepen, alzoo op ruim 17.000 man.

Voor de verdediging van Java zal dus de krijgsmacht bij mobilisatie der weerplichtigen bestaan uit ± 6000 Europeanen (zie lezing Krijgswetenschap 22 November 1912) en ± 119.000 Inlanders. En daarnaast heeft men dan nog de beschikking over het staande leger.

Van deze krijgsmacht wenschte ik nu het Militie-Veldleger alsmede de Vestingartillerie ingedeeld in compagnieën, geheel te vormen uit de jongste lichtingen — militie —; de Infanterie der bezettingstroepen, ingedeeld zooals op blz. 59 werd aangegeven, uit andere lichtingen — landweer —; en de aanvullingstroepen ten deele (n.l. de bereden troepen) uit landweer, ten deele (de onbereden troepen) uit landstorm. De organisatie der aanvullingstroepen kan zeer eenvoudig zijn; er worden slechts depots (bataljons, eskadrons, batterijen, enz.) gevormd.

De jaarlijksche kosten van deze uit dienstplichtigen samengestelde krijgsmacht heb ik geraamd op ongeveer 28 millioen gulden in verband met de hierna te bespreken beginselen betreffende de vorming der Inlandsche militie. Neemt men nu in aanmerking, dat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

door de vermindering van het staande leger — gerekend, dat volstaan wordt met het aangegeven minimum — de jaarlijksche uitgaven ongeveer 10 millioen gulden minder zullen bedragen, dan zullen dus voor de verdediging van Java de oorlogsuitgaven met circa 18 millioen gulden 's jaars worden verhoogd. En aangezien — vast rekenende op goed regeeringsbeleid en krachtig, doortastend bestuur 's lands schatkist in de toekomst zeker hoogere uitgaven ten behoeve der defensie in Indië zal gedoogen, dient naast de verdediging van Java ook aandacht geschonken te worden aan die van andere deelen van ons Koloniale Rijk, welke om hunne belangrijkheid zoowel voor ons als voor den vijand voor verdediging door de landmacht in aanmerking komen, en wel daar, waar de bevolking op eene voldoende trap van ontwikkeling staat (niet nog al te zeer natuurvolk is), en het land niet te schaars bevolkt is om de verplichte krijgsdienst zonder ernstige bezwaren te kunnen invoeren.

Van die gewesten der Buitenbezittingen noem ik in de eerste plaats Menado, waarvan de bevolking, sterk 428.000 Inlanders, w. o. 230.000 Christenen, zeer aan ons gehecht is en op eene voldoende trap van ontwikkeling staat. Hier zou een militieveldtroep ter sterkte van eene volledige divisie gevormd kunnen worden. Ook Ambom, Sumatra's Westkust, een deel van Celebes, Palembang, Timor en Bali, en weldra ook Atjeh, wellicht ook Tapanoeli, de Bataklanden en een deel van Borneo, kunnen voor invoering van den weerplicht in aanmerking komen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

In beginsel acht ik het gewenscht, om, zoodra de omstandigheden invoering van den dienstplicht mogelijk maken, de voornaamste eilanden van Aziatisch Nederland te doen verdedigen door hunne eigen bevolking, voor zooveel noodig in samenwerking met de vloot en met de ter plaatse aanwezige of te zenden troepen van het hiervoren behandelde staande leger en de Gewapende Politie.

Voor die verdediging door de eigen bevolking ware dan op de eilanden, waar invoering van den dienstplicht mogelijk is, korpsen op te richten, geoefend, gelegerd en bezoldigd op de wijze van de tegenwoordige korpsen Barisan van Madoera.

Intusschen sluit dit beginsel niet uit, dat met militietroepen van niet bedreigde deelen offensief kan worden opgetreden tegen een vijand, die zich met een betrekkelijk geringe macht elders van een of ander punt, bijv. Banka, heeft meester gemaakt. Zoo zal de weermacht van Java zeer zeker offensief kunnen optreden tegen een vijand, die zijne operatiën op Sumatra zou willen aanvangen, wanneer door eene vlootbasis in Straat Soenda als 't ware een brug gelegd is tusschen de beide belangrijkste eilanden van den Indischen Archipel.

Dit zijn evenwel zaken, meer de wijze van verdediging van Indië betreffende, waarom wij er niet langer bij zullen stilstaan, ten einde thans over te gaan tot eene bespreking van de vraag, op welke grondslagen het militiestelsel moet berusten. Ik zal mij evenwel tot het aangeven van de groote lijnen beperken

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en alleen de invoering van den dienstplicht onder de bevolking van Java als voorbeeld in beschouwing nemen.

1. Binnen welke leeftijdsgrenzen moet de militaire dienst verplichtend gesteld worden?

Over 't algemeen heeft de Inlander op jeugdiger leeftijd zijn volle lichamelijke ontwikkeling bereikt dan de Europeaan in de gematigne luchtstreken, waar tegenover staat, dat hij ook spoediger oud wordt. Er is dus veel voor te zeggen om den leeftijd, waarop de Inlander dienstplichtig wordt, lager te stellen dan in Europa gebruikelijk is, ten einde des te langer van den dienstplichtige in geval van nood gebruik te kunnen maken. Het komt mij daarom wenschelijk voor, dien leeftijd te stellen op het voltooide 17de levensjaar en aangezien ik geen hoogen dunk heb van het physiek van den Inlander boven het 35ste levensjaar, zou ik den diensttijd willen doen eindigen met het volbrachte 35ste levensjaar. Men verkrijgt dan een diensttijd van 18 jaren. De dienstplicht duurt dan van af het jaar, waarin de jongeling op den 1e Januari den 17jarigen leeftijd heeft bereikt tot den 1e Maart van het jaar volgende op dat, waarin de dienstplichtige zijn 35ste levensjaar heeft voltooid.

Van de 18 dienstjaren dient de ingelijfde dan 8 jaren bij de militie, 5 bij de landweer en 5 bij den landstorm.

2. Hoe lang moet de eerste oefentijd duren?

Zooals bekend, duurt in de meeste Europeesche

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

legers en in het Japansche leger de eerste oefeningstijd minstens 2 jaar, voor de bereden wapens in den regel 3 jaar. In Nederland duurt de eerste oefentijd voor de onbereden troepen 8½ maand, bij de bereden korpsen 2 jaar. Ook in de Militievoorstellen van het Indische Legerbestuur wordt een eerste oefeningstijd van 8½ maand voorgesteld.

Die korte opleidingstijd van 8½ maand is ten eenen male onvoldoende gebleken. Men kan thans in Nederland uit ervaring spreken, en ik geloof niet te veel te zeggen wanneer ik beweer, dat er in het Nederlandsche leger niet één deskundige gevonden zal worden, die kan verklaren, dat de geoefendheid der Infanterie in het begin van het mobilisatietijdperk zelfs maar even voldoende genoemd kon worden. Ik vermoed dan ook, dat voorstellen tot verlenging van den eersten oefentijd voor het hoofdwapen van het Nederlandsche leger niet zullen uitblijven. En waar nu van den gemiddelden Nederlander in 8½ maand geen voldoende geoefend soldaat gemaakt kan worden, daar mag toch zeker niet verwacht worden, dat zulks wel mogelijk is van den gemiddelden Inlander.

De Inlandsche miliciens zullen in eenen eventueelen oorlog te strijden hebben tegen op Westerschen leest geschoeide legermachten en mogen daarom in geoefendheid in geen geval onder doen voor hunne toekomstige tegenstanders. De gemiddelde Japanner staat in intellectueel vermogen ongeveer gelijk met den gemiddelden bewoner van het eiland Java en aangezien men in Japan den kortsten opleidingstijd van den milicien

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

op 2 jaar heeft gesteld, vermeen ik, dat de eerste oefeningstijd van onzen Inlander niet korter mag zijn.

In mijn voordracht over eene Europeesche militie in Indië meende ik naar het voorbeeld van Nederland den eersten oefentijd van den Europeeschen Nederlander op 8 maanden te mogen stellen. Na de in Nederland opgedane persoonlijke ervaring ben ik tot ander inzicht gekomen en geloof, dat wij verstandig zullen doen, ook bij de Europeesche militie den eersten oefentijd 2 jaar te laten duren. In ieder geval zou ik voor de Inlandsche militie den eersten opleidingstijd voor de onbereden troepen 2 jaar en voor de bereden troepen 3 jaar laten duren.

3. Hoe sterk moet iedere lichting zijn?

Overeenkomstig de boven aangegeven organisatie moet de Inlandsche militie in 8 jaren opleveren voor het Veldleger 79.000 man, voor de Vestingartillerie 2000 man. Aangezien, zooals nader zal blijken, ook een deel der officieren uit de militie zal moeten voortkomen, dient het aantal benoodigde weerplichtigen nog met een 800tal te worden vermeerderd. Behalve het gewone verloop zullen bij mobilisatie meerdere dienstplichtigen voor de taak, waarvoor zij werden opgeleid, niet bruikbaar of beschikbaar zijn. Hoe groot het aantal dezer z.g. non-valeurs bij eene eventueele mobilisatie zal zijn, valt thans moeilijk te zeggen, zoodat wij daarvoor een willekeurig getal moeten nemen, bijv. 6 % van de gezamenlijke sterkte. Alzoo moeten de lichtingen voor Veldleger en Vestingartillerie in totaal

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Aangenomen kan worden, dat het verloop zoodanig is, dat na 13 jaren 25 % van het totaal van 13 oorspronkelijke lichtingen niet meer beschikbaar is, zoodat na 13 jaren het aantal weerplichtigen $^3/_4 \times 13 \times 14.500 =$ 141.375 man zal bedragen. Hiervan gaan af voor de militie 6.94 (het verloop over 8 jaren) × 14.500 man = 100.630 man, zoodat ruim 40.000 man tot de landweer zullen behooren. Aangezien ik rekende daarbij hoogstens 21.000 + 17.000 = 38.000 man noodig te hebben, blijkt hieruit, dat met eene jaarlijksche lichting van 14.500 man ook ruimschoots in de behoeften aan Infanterie der bezettingstroepen en aanvullingstroepen kan worden voorzien.

De 5 oudste lichtingen vormen het geoefende deel van den landstorm. Rekent men dat van de 18 oorspronkelijke lichtingen nog slechts 60 % beschikbaar zal zijn, dan telt bedoeld gedeelte van den landstorm in 't geheel 0.60 × 18 × 14.500 — 141.375 man en rond 15.000 man.

4. Wie moeten dienstplichtig zijn?

Het behoeft geen betoog, dat indien iedere manlijke Inlander op Java en Madoera tusschen de door mij gestelde leeftijdsgrenzen dienstplichtig wordt, eene weermacht op de been gebracht zou kunnen worden die tusschen de 2 en 3 millioen man sterk zou zijn. Maar de eigenaardige omstandigheden, waaronder wij in ons eilandenrijk verkeeren, maken het niet noodzakelijk zulk een weermacht te scheppen al zouden 's lands financiën ons er toe in staat stellen. In het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

± 87.000 man opbrengen. Bij mobilisatie behoort echter niet gerekend te worden op de jongste lichting, omdat die nog niet in tactische verbanden geoefend is. Wel is waar is de opleiding der daarop volgende lichting nog niet voltooid, doch bij eene mobilisatie in het midden of einde des jaars is die lichting toch voldoende geoefend om bij Veldleger of Vestingartillerie der bezettingstroepen te worden ingedeeld. Breekt nu een oorlog in het begin van een jaar uit, dan kan altijd bepaald worden, dat de oudste lichting der militie niet naar de landweer overgaat.

Alleen de 7 oudste lichtingen der militie moeten dus de benoodigde 87.000 man opleveren. De sterkte van iedere lichting is nu verder afhankelijk van het verloop, hetwelk in Indië langs empirischen weg zal moeten bepaald worden. Aangezien alle gegevens dienaangaande momenteel ontbreken, maak ik gebruik van de ondervinding betreffende het verloop in Nederland opgedaan. Ik zie geen reden, waarom er belangrijk verschil zou zijn tusschen het verloop in Indië en dat in Nederland. Nu rekent men daar, dat na 8 jaar nog slechts 82 % van de oorspronkelijke lichting is overgebleven, na 7 jaar 83 %, na 6 jaar 84 %, na 5 jaar 85 %, na 4 jaar 86 %, na 3 jaar 89 % en na 2 jaar 91 %. Derhalve, de oorspronkelijke lichting x noemende, moet $(0.82 + 0.83 + 0.84 + 0.85 + 0.86 + 0.89 + 0.91)\, x = 87.000$ man waaruit volgt dat $x = 14.500$ man.

Voortdurend onder de wapenen zijn 2 volledige lichtingen + 1 lichting der bereden wapens, dus rond 30.000 man.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

vorenstaande heb ik betoogd, met welk leger wij aanvankelijk op Java zouden kunnen volstaan, maar daarmede heb ik volstrekt niet willen zeggen, dat dit de uiterste grens in de opgaande lijn was, die wij op Java moeten bereiken. Zoodra ook aan andere belangrijke eilanden eene weermacht is geschonken, waarmede met vertrouwen de toekomst kan worden tegemoet gezien, en 's lands financiën gedoogen zulks, dan dient de weermacht van Java te worden versterkt en verbeterd. De uit te vaardigen Weerplichtwet moet daarom ruimte laten om zonder principieele wijziging, het jaarlijksche recrutencontingent desgewenscht te verhoogen.

Alhoewel nu binnen afzienbaren tijd het jaarlijksche noodige recrutencontingent zal blijven vèr beneden het aantal jongelieden, die den leeftijd hebben bereikt waarop zij dienstplichtig worden, acht ik het toch gewenscht, op Java en Madoera den algemeenen dienstplicht in te voeren, niet alleen uit een oogpunt van billijkheid, maar ook om in oorlogstijd over eene zoo groot mogelijke reserve voor aanvulling en versterking van het leger te kunnen beschikken 1). Maar omdat van de manlijke Inlanders, die den dienstplichtigen leeftijd bereikt hebben, slechts een gering aantal in vredestijd behoeft te dienen, moeten bijzondere bepalingen gemaakt worden voor het aanwijzen van degenen, welke voor den actieven dienst in vredestijd in aanmerking komen. Die bepalingen moeten het

1) Ook te benutten voor het verrichten van ongewapende diensten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

mogelijk maken, dat in de eerste plaats de hand gelegd wordt op de meest voor den krijgsdienst geschikten, ergo op de physiek en intellectueel meest ontwikkelden. Daardoor wordt het uit weerplichtigen gevormde leger tot den hoogst mogelijken graad van bruikbaarheid opgevoerd en zal het in de achting van het geheele volk hoog staan aangeschreven, zoodat het weldra als eene onderscheiding zal worden beschouwd ervan deel uit te maken.

Den gang van zaken stel ik mij nu voor als volgt:

De Gouverneur-Generaal bepaalt ieder jaar de sterkte der lichting, welke voor eerste oefening zal worden opgeroepen, waarbij rekening moet worden gehouden met de vóór 1 Januari bekende verliezen, welke de lichting van het daaraan voorafgegane jaar heeft geleden.

Eene afzonderlijke afdeeling van het Departement van Oorlog, aan 't hoofd waarvan een militair van hoogen rang, is belast met alle zaken betrekking hebbende op de inschrijving, oproeping en keuring der dienstplichtigen (Afdeeling Weerplicht).

Java (en Madoera) wordt verdeeld in 4 weerplichtdistricten: een West-Javadistrict (de Soendaneesche bevolking omvattende), twee Midden-Javadistricten en een Oost-Javadistrict (de Madoereesche bevolking omvattende). Ieder district vormt één divisie van het Veldleger, wat het voordeel heeft, dat geen menging van rassen bij de groote eenheden behoeft plaats te vinden. Voor de troepen buiten divisieverband levert ieder der districten een door het D. v. O. te bepalen contingent,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zoodanig dat ook in de kleinere eenheden zoo min mogelijk menging van verschillende rassen plaats heeft.

Aan het hoofd van ieder weerplichtdistrict staat een Weerplichtcommissaris, wiens werkkring grootendeels overeenkomt met dien van den Militiecommissaris in Nederland en aan wien het noodige personeel is toegevoegp om hem in zijn taak ter zijde te staan. Hij ontvangt zijne instructies van het hoofd der Afdeeling „Weerplicht" van het D. v. O.

Door de dorpshoofden voor de dorpsbewoners en door de districtshoofden voor zonen van hoofden en voor anderen, die niet tot een dorpsverband behooren, worden weerplichtregisters aangelegd. De dorpshoofden zenden op 1 October van ieder jaar eene nominatieve opgave van alle jongelingen, die tot hunne gemeente behooren en op den 1e Januari d. a. v. dienstplichtig worden, aan de betrokken districtshoofden. Bij de nominatieve opgaven (dus ook op die der districtshoofden) wordt achter den naam van ieder vermeld:

a. het beroep, het ambt of de betrekking;

b. op welke school of scholen onderwijs wordt of werd genoten en tot en met welke klasse het onderwijs op die school of scholen werd gevolgd;

c. of het klein-ambtenaarsexamen, dan wel het examen tot toelating tot een der inrichtingen van openbaar of particulier middelbaar onderwijs met goed gevolg werd afgelegd.

In ieder district of Regentschap worden eon of meer geneesheeren (militaire en civiele) met de keuring van alle op de opgaven voorkomende dienstplichtigen be-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

last. De met die keuring belaste geneesheeren hebben zich aan gegeven voorschriften betreffende de eischen van physieke geschiktheid te houden. Van hunne bevinding stellen zij eene aanteekening op de ontvangen staten. Deze keuringen moeten uiterlijk medio November zijn afgeloopen. Langs den hierarchieken weg komen de opgaven vóór of op 1 December bij den Weerplicht-Commissaris van het district. Deze ontvangt tevens van den Directeur van Onderwijs in de maand November eene opgave van de Inlanders van dienstplichtigen leeftijd, die de opleidingsscholen voor Inlandsche ambtenaren, de gouvernements- of particuliere kweekscholen voor Inlandsche onderwijzers, de opleidingsscholen voor Inlandsche artsen en veeartsen, de Inlandsche Rechtsschool, de Middelbare Landbouwschool of de Cultuurschool bezoeken of die het kleinambtenaarsexamen met goed gevolg aflegden.

De Weerplicht-Commissaris bepaalt nu in overleg met de Europeesche bestuurshoofden en de Regenten wie van de intellectueel meest ontwikkelden aan een scherper onderzoek naar de physieke geschiktheid zullen worden onderworpen. Naar den uitslag van dat onderzoek worden degenen, die het recruten-contingent voor het district moeten leveren, tegen 1 Maart voor eerste oefening opgeroepen.

Bij de aanwijzing voor den actieven dienst in vredestijd mag behalve een zeer beperkt aantal ambtenaren en beambten, die in oorlogstijd niet gemist kunnen worden, niemand worden vrijgesteld.

Alle dienstplichtigen, die physiek geschikt bevonden

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zijn, doch niet voor den actieven dienst worden opgeroepen, ontvangen een bewijs, dat zij tot den ongewapenden landstorm behooren en eventueel voor het verrichten van militaire diensten kunnen worden opgeroepen 1).

Van Regeeringswege moet overigens bepaald worden, binnen welken termijn en bij welke autoriteit reclames tegen de inschrijving en de oproeping kunnen worden ingebracht, en bij wien in hoogste instantie de beslissing berust.

Aan kostwinners van gezinnen, welke hulpbehoevend zouden worden door de opkomst van den opgeroepene, wordt vrijstelling verleend.

Aan studeerende jongelieden, die door opkomst onder de wapenen ernstig in hunne studiën zouden benadeeld worden, moeten faciliteiten kunnen worden verleend.

Aanstaande militieplichtigen moeten voorts zooveel doenlijk in de gelegenheid gesteld worden tot het ontvangen van onderricht, om een zekeren graad van vóórgeoefendheid te erlangen. Voor hen, die aan de te stellen eischen voldoen, moet de duur van den eersten oefentijd bekort worden.

Aan weerplichtigen kan worden vergund, als vrijwilliger dienst te nemen bij het staande leger of bij het Militieleger, indien zij daartoe hun verlangen te kennen geven, maar dit ontheft hen niet van hunne

1) Wellicht kan in overweging worden genomen om de vrijgestelden van den actieven dienst aan het betalen eener weerbelasting te onderwerpen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

verplichtingen, nadat hunne vrijwillig aangegane verbintenis is geëindigd.

5. Indeeling en oefening.

De Weerplicht-commissaris verdeelt de weerplichtigen in zijn district over de verschillende wapens en diensten overeenkomstig de aanwijzingen, welke hij daartoe van het D. v. O. ontvangt. Bij die verdeeling wordt zooveel doenlijk rekening gehouden met de mogelijke voorkeur van den betrokkene en tevens met de geschiktheid voor het een of ander wapen of dienstvak.

In ieder Weerplichtdistrict worden voor de verschillende wapens Recrutenscholen (recruten-compagnieën, — eskadrons, — batterijen) opgericht. Aan deze scholen zijn uitsluitend vaste instructeurs (officieren en kader) verbonden. Voor zoover zij niet in reeds bestaande kazernes kunnen worden ondergebracht, worden de recruten òf gehuisvest in temporaire barakken, b.v. van bamboe opgetrokken en met atap gedekt, òf kunnen zij, als de omstandigheden dit mogelijk maken, in hunne kampongs of dèsa's blijven wonen en dagelijks voor de oefeningen opkomen. Voor bijzondere categorieën, als telegrafisten, telefonisten, hospitaalsoldaten, enz. worden geen scholen opgericht; zij kunnen zonder bezwaar bij bepaalde onderdeelen van het veld- of van het staande leger worden geoefend. Onbereden treinpersoneel ontvangt eene aanvankelijke opleiding bij de recrutenscholen der Infanterie, bereden treinpersoneel bij die der bereden wapens, later worden zij geoefend

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bij de onderdeelen, waartoe zij organiek zullen behooren.

Op 1 Maart komen de voor den actieven dienst opgeroepenen bij de recrutenscholen of bij de onderdeelen, waarbij zij hunne eerste opleiding zullen ontvangen, aan. Zij worden daar een vol jaar geoefend. Voor de noodzakelijke corveeën, als kok, bijkok, enz. welke den recruut te lang achtereen aan de oefeningen bij de recrutenscholen zouden onttrekken, worden manschappen van de ter plaatse aanwezige oudere lichting van het militie-leger of van afdeelingen van het staande leger, dan wel dienstplichtigen, die niet voor den gewapenden dienst bestemd, doch wel voor den dienst in het algemeen goedgekeurd werden, aangewezen.

Na een jaar bij de Recrutenscholen te zijn geoefend gaan de manschappen over naar het Veldleger en naar de compagnieën Vestingartillerie en worden zij administratief bij de verschillende eenheden daarvan ingedeeld. Van die eenheden vormen zij dan als 't ware de kern, waaromheen zich de oudere lichtingen groepeeren, wanneer zij onder de wapenen worden geroepen. De verschillende eenheden worden op de meest daartoe geschikte plaatsen van het district gelegerd. Na weder een vol jaar in compagnies-, bataljons-, en grooter troepen-verband te zijn geoefend, waartoe het van tijd tot tijd noodig zal zijn om manschappen van verschillende eenheden bij de oefeningen samen te voegen, gaan de weerplichtigen der onbereden wapens met groot verlof. Weerplichtigen der bereden wapens blijven

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

een jaar langer onder de wapenen alvorens met groot verlof te vertrekken.

De ingelijfden, die hunne eerste oefening hebben volbracht, komen voor herhalingsoefeningen in werkelijken dienst: bij de onbereden korpsen driemaal, telkens voor 14 dagen, in de maand September en wel in het 4e, 6e en 8e jaar, waarin zij dienstplichtig zijn; bij de bereden korpsen tweemaal, telkens voor 3 weken, eveneens in de maand September in het 5e en 7e jaar, waarin zij dienstplichtig zijn.

Gedurende 14 dagen in September is dus ieder jaar de helft van het geheele Militie-leger onder de wapenen. Voor de legering der troepen gedurende de herhalingsoefeningen, welke in den regel zullen worden gesloten met het houden van eene groote manoeuvre, is het niet noodig kazernes of kampementen te bouwen. De troepen betrekken op de verzamelplaatsen eenvoudige kampen. Het milde Indische klimaat maakt zulks zeer goed mogelijk.

Na volle 8 jaar bij de Militie te hebben gediend gaan de weerplichtigen over naar de Landweer. Zij worden daarbij bestemd voor den dienst van het wapen of dienstvak, waarbij zij in de militie werden geoefend.

Van de Infanterie der Landweer worden in de eerste plaats gevormd de eenheden der bezettingstroepen. Van de rest der landweer-infanterie worden compagnieën en bataljons gevormd, welke in geval van oorlog zullen dienen tot bewaking van etappelijnen. Degenen, die tot de landweer-infanterie behooren, komen éénmaal in de 5 jaren, gedurende welke zij landweerplichtig blijven, voor eene oefening

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van 3 weken onder de wapenen. De administratieve indeeling van de landweer-infanterie moet zoodanig zijn, dat bij oproeping voor oefening van ééne lichting voltallige compagnieën en bataljons der bezettingstroepen onder de wapenen komen.

De overige landweermannen worden bij landweerdepots ingedeeld. Tegen het vormen van landweerafdeelingen van de bereden wapens bestaat de bedenking, dat de voorziening in de behoeften aan goed afgerichte paarden voor dergelijke afdeelingen zeer bezwarend is. Daarom lijkt het mij beter, het vormen van eskadrons landweercavalerie en van batterijen landweerartillerie achterwege te laten en van de landweermannen, die bij de militie tot de bereden wapens hebben behoord, eenvoûdig depotafdeelingen te vormen. Herhalingsoefeningen komen mij voor deze categorie niet noodzakelijk voor; de bereden troepen toch hebben een 3-jarigen eersten oefentijd achter den rug en dienen slechts voor aanvulling, zoodat zij bij eene eventueele mobilisatie ingeval van oorlog nog weer voldoende geoefend kunnen worden.

Na 5 jaar dienst bij de Landweer gaan de weerplichtigen over tot den Landstorm. Ook voor den Landstorm acht ik het voorschrijven van herhalingsoefeningen niet noodig. Bij groote manoeuvres kunnen echter landstormplichtigen voor het verrichten van allerlei diensten worden opgeroepen, hetgeen eveneens geldt voor den ongewapenden landstorm. Van de infanterie van den gewapenden landstorm worden afdeelingen, van de overige wapens en diensten depots gevormd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

6. Officieren en kader.

Het behoeft natuurlijk geen. betoog, dat voor de door mij voorgestane organisatie van de weermacht een groot aantal officieren en zeer veel kader noodig is. Hoe moeten we daaraan komen? Dit is wel de grootste moeilijkheid, welke voor het in het leven roepen van een sterke weermacht in Indië dient te worden opgelost. Maar dezelfde moeilijkheid heeft men overal, waar nieuwe legers gevormd moesten worden, ondervonden en waar men haar elders steeds meer of minder volledig heeft weten te overwinnen, daar zie ik niet in, waarom wij in Indië ook niet tot eene behoorlijke oplossing van het encadreeringsvraagstuk zouden kunnen komen. Engeland, dat eeuwenlang weinig aandacht aan de organisatie zijner landmacht heeft geschonken, heeft tijdens den huidigen oorlog wel kans gezien om een leger van eenige millioenen manschappen, goed, ja zelfs ruim van kader voorzien, in enkele maanden tijds uit den grond te stampen en dat leger staat in gevechtswaarde zelfs in de schatting van den militair uitstekend voorbereiden tegenstander goed aangeschreven.

Het zou natuurlijk wenschelijk zijn, dat de aanvoering in het geheele leger berustte in handen van beroepsofficieren en -kader, maar niet alleen zou dit zeer hooge kosten met zich brengen, doch bovendien zou voor een groot deel van die officieren en van dat kader in vredestijd geen behoorlijke werkkring te vinden zijn. Daarom is het noodig, dat een groot deel der officieren en van het kader uit de dienstplichtigen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zelven getrokken wordt. Ten einde uit de dienstplichtigen het noodige kader te kunnen betrekken, moet het begrip weerplicht tevens kaderplicht omvatten. Er is niets onbillijks in gelegen, wanneer men degenen, die intellectueel het best ontwikkeld zijn, verplicht een graad of rang in het leger in te nemen, want het ligt voor de hand, dat van hen, voor wie de gemeenschap de meeste kosten aan de opvoeding heeft besteed, in ruil daarvoor hoogere plichten worden geëischt.

Niettemin blijft een groot aantal beroepsofficieren noodig. Deze moeten in de eerste plaats aanwezig zijn bij de hiervoren genoemde Recrutenscholen. Bij mobilisatie in geval van oorlog kan de recrutenopleiding geschieden door officieren, die physiek minder geschikt zijn voor den dienst bij het Veldleger. Verder acht ik het gewenscht, dat de bevelvoering over alle tactische eenheden van de sterkte van een compagnie, eskadron of batterij en hooger berust in handen van beroepsofficieren. En ten slotte zijn deze noodig in al die betrekkingen in het leger, waarvan de uitoefening hooge eischen stelt aan geoefendheid, kennis en bekwaamheid van den betrokkene (Generale Staf, Intendance, Militair Onderwijs, Adjudanten, enz.), dan wel de voortdurende aanwezigheid van den functionaris vordert.

Bij de organisatie van het Veldleger, als op blz. 99—102 werd aangegeven, zijn noodig, behalve de Commandant van het Veldleger en de 4 Divisiecommandanten, die resp. den rang van Luitenant-Generaal en Generaal-Majoor hebben en afkomstig van de verschillende wapens kunnen zijn:

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

RANGEN.	Infanterie.	Cavalerie.	Artillerie.	Genie.	Intendance.	Militaire Administratie.	Geneeskundige en Veterinaire Dienst.	Generale Staf.	Andere onderdeelen. Treinen. Ordonnans-Offic. Pontonafd.n.	Totaal.
Kolonels.....	8	1	5	—	—	—	1	1	—	16
Luiten.-Kolonels of Majoors.....	64	6	15	6	6	1	30	6	3	137
Kapiteins of Ritmeesters.....	216	28	52	12	12	180	300	13	340	2453
Luitenants of als zoodanig d.d....	890	110	250	50	—			—		
Totaal.....	1178	145	322	68	18	181	331	20	343	2606

Deze cijfers zijn ontleend aan de Japansche formaties der verschillende eenheden, die ruim van officieren zijn voorzien. Ze dienen dan ook slechts om de gedachte te bepalen en het verwijt te ontgaan, dat de zaak te rooskleurig zou worden voorgesteld.

Boven het evengenoemde aantal officieren, moeten ten behoeve der Vestingartillerie nog aanwezig zijn: ± 6 hoofdofficieren, 15 kapiteins en 60 luitenants.

De officieren van den Geneeskundigen en Veterinairen Dienst behoeven in vredestijd lang niet alle aanwezig te zijn. In vredestijd zijn van het Militieleger slechts ± 30.000 man onder de wapenen. Indien ten behoeve van dit aantal en van dat der in vredestijd aanwezige paarden slechts behoorlijk wordt voorzien in den geneeskundigen dienst in de verschillende gar-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

nizoenen, hospitalen, ziekeninrichtingen en ziekenstallen, dan kan in oorlogstijd en bij manoeuvres het aantal officieren van gezondheid, militaire paardenartsen en apothekers worden aangevuld met reserve-officieren van den Geneeskundigen- en Veterinairen Dienst en overigens met civiele geneesheeren, dokters djawa, civiele veeartsen en apothekers. Waar nu reeds een tekort aan officieren van gezondheid bij het staande leger te constateeren valt, zal voor het Militieleger zoo spoedig mogelijk gezorgd dienen te worden voor de opleiding van een voldoend aantal Inlandsche geneeskundigen, afkomstig van de Dokter-djawascholen.

Het aantal officieren der Militaire Administratie is zeer ruim berekend. Zoo is voor ieder bataljon Infanterie een luitenant-kwartiermeester uitgetrokken. Een adjudant-onderofficier-kwartiermeester of sergeant-majoor-kwartiermeester zal m. i. ook wel de administratie van een bataljon kunnen voeren. Maar in ieder geval zal een groot aantal administratie-officieren noodig blijven en deze zullen vrij wel allen beroepsofficieren moeten zijn, want de ervaring in Nederland met reserve-administratie-officieren opgedaan leert, dat maar weinig nut van dezen is te trekken. Ter verkrijging van de noodige administratie-officieren zal het aantal plaatsen, dat jaarlijks tot opleiding dezer officieren wordt opengesteld, moeten worden uitgebreid en aan goed geschoolde Inlanders gelegenheid moeten worden verschaft om in Nederland tot administratie-officier te worden opgeleid. In oorlogstijd kan het korps worden uitgebreid met gepensionneerde administratie-officieren

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en door geschikte onderofficieren-kwartiermeesters tot officier te bevorderen.

Laten wij nu verder den Geneeskundigen Dienst en de Militaire Administratie buiten beschouwing, en rekenen wij dan, om de gedachten te bepalen, dat alle officieren boven den luitenantsrang bij de Militie beroepsofficieren zullen zijn en dat $^2/_3$ van het totale aantal luitenants bij de verschillende wapens uit reserve- en verlofsofficieren mag bestaan, dan komen wij tot een aantal van ongeveer 1000 beroepsofficieren tegen een ongeveer even groot aantal reserve- en verlofsofficieren.

Het groote aantal beroeps-officieren zal niet uitsluitend uit het Europeesche element gevormd kunnen worden; het zal gedeeltelijk uit Inlanders kunnen en moeten bestaan.

Maar beroeps-officieren heeft men niet dadelijk, vooral niet in de hoogere rangen. Wel is waar zijn er eenige jaren mede gemoeid, alvorens het Militieleger op de volle sterkte gebracht is, maar toch zal het noodig zijn in de eerste jaren officieren van alle rangen en voornamelijk van hoogere rangen aan het staande leger te onttrekken. Hunne plaatsen daarbij zullen moeten worden aangevuld door bevordering van officieren uit de naastvolgende rangen, terwijl in het ten slotte ontstane tekort aan officieren in den laagsten rang bij het staande leger zal moeten worden voorzien door opleiding van een grooter aantal jongelieden aan de Militaire Onderwijsinrichtingen dan tot dusverre het geval was. Maar ook ten behoeve van het Militieleger

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

moet het aantal plaatsen aan die opleidingsinrichtingen aanzienlijk worden uitgebreid. Aangezien het aantal aanvragen tot toelating tot de K. M. A., H. C. 1) en C. S. om tot Indisch officier te worden opgeleid ieder jaar belangrijk grooter is dan het aantal tot dusver beschikbaar gestelde plaatsen, zal zeker — zonder de eischen van toelating te verminderen — de sterkte van het Europeesche officierskorps geleidelijk aanzienlijk zijn op te voeren. Maar ik merkte reeds op, dat een deel van het Indische officierskorps uit Inlanders moet bestaan en dit geldt niet alleen het Militieleger, maar evenzeer het staande leger; daarom moet al het mogelijke gedaan worden om den toeloop tot de bestaande inrichtingen voor opleiding tot officier ook voor Inlanders te regelen en wel in dier voege, dat in zoo kort mogelijken tijd het Indische officierskorps op bijna de dubbele sterkte van de tegenwoordige wordt gebracht.

Indien de Inlandsche officier dezelfde opleiding heeft genoten als zijn Europeesche collega, indien hij in bekwaamheid, kennis en geoefendheid voor dezen niet onderdoet, wie is dan trouwens beter in staat om Inlandsche legerafdeelingen aan te voeren dan de officier, die van hetzelfde ras is als het volk, welks aanvoerder hij is, welks taal hij spreekt, welks zeden, gewoonten en godsdienst ook de zijne zijn? Zelfs de hoogste rangen moeten voor den Inlandschen beroeps-

1) Zooals bekend, ligt het in de bedoeling de H. C. te Kampen op te heffen en voor officiersopleiding in Nederland uitsluitend de K. M. A. te bestemmen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

officier bereikbaar zijn. Er zullen nog wel meer Sentot's en Majang Koro's onder de bevolking van Java en Madoera voorkomen.

De toelating tot de K. M. A. moet derhalve ook voor Inlandsche jongelieden ruim worden opengesteld. Om hun den weg daarheen te vergemakkelijken zou bijv. door toevoeging van cursussen of klassen aan de Inlandsche hoofden- en opleidingscholen de gelegenheid in het leven kunnen worden geroepen, om ook van deze scholen naar de K. M. A. in Nederland te kunnen overgaan op gelijke wijze als van de H. B. S. De geheele opleiding tot Inlandsch officier in Indië te voltooien komt mij niet wenschelijk voor. Door het bezoeken van een onderwijsinrichting in Nederland wordt de blik verruimd en leeren de a.s. officieren het Moederland en de Nederlanders in hun eigen land kennen, hetgeen hun in den lateren omgang met hunne Europeesche collega's ten goede zal komen.

Het leerplan aan de K. M. A. dient voor de a.s. Indische officieren — zoowel Europeesche als Inlandsche — grondig te worden herzien; het moet namelijk meer gebaseerd zijn op de practijk van het leven in Indië; alle onnutte ballast dient overboord geworpen te worden. Behalve Maleisch behooren ook andere Inlandsche talen, Mohammedaansch Recht en Indisch Staats- en Administratief Recht op het leerplan niet te ontbreken en dient de O. I. Land- en Volkenkunde op uitgebreider schaal dan thans te worden onderwezen, terwijl daarentegen het aantal lesuren in de Wiskundevakken, in Rechtlijnig teekenen, enz. gevoegelijk zou kunnen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

worden verminderd. Het zou mij te ver voeren, op dit onderwerp thans verder in te gaan. Slechts zij nog aangeteekend, dat ook aan Europeesche jongelieden in Indië ruimer gelegenheid dan thans moet worden geboden om naar de militaire onderwijsinrichtingen in Nederland gezonden te worden, ten einde daar voor den officiersrang te worden opgeleid.

Het leerplan der bovengenoemde Inlandsche hoofden- en opleidingscholen moet zoodanig worden uitgebreid, dat aan het eind van den cursus de aspirant-officier geschikt is om het onderwijs aan de K. M. A. te volgen.

Den eisch te stellen, dat uitsluitend Inlanders van adellijke geboorte tot officier kunnen worden opgeleid, acht ik verkeerd; het is de graad van ontwikkeling die den doorslag moet geven. De onderstelling, dat de ontwikkelde Javaan van aanzienlijke afkomst den neus zou optrekken voor een even ontwikkelden Inlander van lagere geboorte, is onjuist (zie I. M. T. 1908, blz. 745). Over de positieregeling, wat inkomsten enz. betreft, van den Inlandschen officier zal ik thans niet uitwijden; alleen zij opgemerkt, dat van eene regeling der inkomsten van Inlanders op den tegenwoordigen Europeeschen voet nooit sprake kan zijn, dewijl de talrijke Inlandsche ambtenaren en officieren onmogelijk kunnen bezoldigd worden als de weinige Europeesche dito's. Zelfs de rijkste Europeesche Staat zou zich dat niet kunnen veroorloven 1). Een Inlander in Staats-

1) Zie o. a. S. Ritsema van Eck: Koloniale Staatkunde en bestuursvorm, blz. 12 e. v.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dienst in Indië moet, bij wijze van spreken, bezoldigd worden als een Japanner in Japan, als een Nederlander in Nederland, en ook overigens dient zijne positie in denzelfden trant geregeld te worden.

Verder moet, zooals gezegd, het officierskorps worden aangevuld met reserve- en militie-officieren. De stof voor deze categorieën wordt ontleend:

1°. aan reserve- en militie-officieren, welke dien rang in Nederland hebben verkregen en die, in Indië verblijvende, hier nog in de termen voor dienstplicht vallen. Het is te voorzien, dat wij na afloop van den huidigen oorlog in een gunstigen toestand zullen verkeeren voor wat betreft het aantal Nederl. reserve- en militie-officieren, dat in Indië verblijf houdt, omdat tijdens den mobilisatietoestand meerdere honderdtallen dezer officieren zijn aangesteld, waarvan er vermoedelijk verscheidene na den oorlog naar Ned-Indië zullen trekken;

2°. door het in het leven roepen ook in Indië van het instituut der reserve-officieren.

Thans ziet men officieren zonder eenige militaire verplichting overgaan naar opiumregie, pandhuisdienst, enz., waarbij (uitgezonderd bij de spoorwegen) zij in oorlogstijd best gemist kunnen worden;

3°. uit het in Indië aanwezige reservekader.

Al het kader van het vrijwilligerleger, dat na ontslag uit den militairen dienst in Indië blijft en den uitersten grens van den dienstplichtigen leeftijd nog niet heeft bereikt, gaat tot het reserve-kader over, waartoe mede behooren zij, die zich vrijwillig bij de tegenwoordig

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bestaande legerreserve hebben verbonden en een graad bij het vrijwilligerleger hebben bekleed. Verdienstelijke voormalige onderluitenants en andere onderofficieren van hoogen graad kunnen tot reserve-officier benoemd worden;

4°. uit de militie door vrijwillige aanmelding vóór of binnen 14 dagen nà den aanvang der eerste oefening. Er volgt dan van af de intreding een onafgebroken cursus van 1 jaar, waarna de aspirant-militie-officier na een met goeden uitslag afgelegd examen tot vaandrig wordt benoemd. Daarna doet de vaandrig 3 maanden dienst bij den troep om ten slotte weder 3 maanden een cursus te volgen, waarna hij bij gebleken geschiktheid tot militie-officier wordt benoemd;

5°. uit de militie door aanwijzing, nadat ten hoogste 3 maanden voor eerste oefening onder de wapenen is doorgebracht. Er volgt dan eene zelfde opleiding als onder 4°. bedoeld.

Jaarlijks vóór de inlijving wordt door het D. v. O. bekend gemaakt, hoeveel miliciens (van Europeeschen en Inlandschen landaard) in opleiding voor militie-officier moeten worden genomen.

Hoe minder dwang hoe beter; wanneer men een voldoend aantal geschikte jongelieden voor kaderopleiding kan verkrijgen langs den weg der vrijwillige aanmelding, verdient zulks de voorkeur, want van degenen, die zich vrijwillig aanmelden kan worden aangenomen, dat zij door lust om zich tot verlofs-officier te bekwamen worden gedreven. Intusschen spreekt het van zelf, dat slechts jongelieden voor

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

aspirant-militie-officier in aanmerking komen, wier intellectueele ontwikkeling en beschaving van dien aard zijn, dat met grond kan worden verwacht, dat zij den officiersrang kunnen verwerven en naar eisch bekleeden. Indien de gunstige toestand zich voordoet, dat er zich meer gegadigden voor de positie van verlofsofficier aanmelden dan noodig zijn, dan worden in de eerste plaats diegenen aangewezen, die van aanzienlijke afkomst zijn. Hoe hooger de maatschappelijke positie van den militieofficier in het algemeen is, hoe meer het aanzien van het officierskorps zal worden verhoogd; het omgekeerde is evenzeer waar.

Bovenstaande beginselen ter verkrijging van de benoodigde officieren zullen in algemeenen zin ook moeten worden gevolgd voor het bekomen van kader.

Een gedeelte van het kader, in de eerste plaats het administratieve kader, zal uit vrijwilligers moeten bestaan. Daartoe zal de positie van het beroepskader zoo aanlokkelijk mogelijk dienen te worden gemaakt. Zoowel voor het Europeesche als voor het Inlandsche beroepskader moet het capitulantenstelsel worden toegepast. De algemeene regel moet gelden, dat voor alle uit 's lands kas bezoldigde betrekkingen, welke geen bijzondere examens vereischen, in de eerste plaats in aanmerking komen degenen, die tot het beroepskader, daarna degenen, die door vrijwillige aanmelding tot het militiekader hebben behoord.

Uit iedere lichting moet een deel van het benoodigde militiekader worden gevormd. Degenen, die zich vrijwillig voor kaderopleiding aanmelden of die daartoe

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

worden aangewezen, volgen een cursus, die voor korporaal 6 maanden, voor sergeant 9 maanden duurt. Zij worden in het 2e. jaar als kader ingedeeld bij de lichting, waartoe zij behooren, zoodat iedere lichting feitelijk haar eigen kader, d. i. ± 1/7 van het totaal benoodigde, vormt.

De ondervinding zal moeten leeren of het mogelijk is, om in denzelfden tijd als bij de onbereden wapens kader voor de bereden troepen op te leiden.

Aangezien de beste miliciens tot kader moeten worden opgeleid, zal het noodig zijn lijsten aan te leggen van die miliciens naar rangorde van geschiktheid.

Indien zich meer miliciens voor kaderopleiding aanmelden dan men in een district noodig heeft, bepalen de Commandanten der Recrutenscholen wie tot opleiding worden toegelaten.

Voor de encadreering der Landweer kan worden beschikt:

1°. Over het weerplichtig kader (officieren, onderofficieren, enz.), dat bij de militie tot de lichting heeft behoord en met die lichting tot de landweer overgaat;

2°. over het reservekader (officieren, onderofficieren, enz.), dat niet bij de militie is ingedeeld;

3°. over de onder 1°. en 2°. bedoelden, voor zoover deze, na afloop van den verplichten diensttijd, vrijwillig wenschen te blijven doordienen; en

4°. over gepensionneerd of gepasporteerd kader (officieren, enz.), dat hoewel niet meer tot dienst verplicht, nog lichamelijk geschikt is voor den

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dienst bij de landweer en tegen een zekere toelage bij dat onderdeel van de landmacht in dienst wil treden.

Behalve dit personeel kunnen ook nog andere officieren van het leger bij de landweer worden ingedeeld, wanneer zij voor diensten bij de veldtroepen minder geschikt zijn bevonden, waartegenover dan deze voor zooveel noodig door geschikte officieren der landweer zullen moeten worden vervangen.

De encadreering van den landstorm geschiedt in 't algemeen op overeenkomstige wijze als bij de landweer.

7. Overgangsmaatregelen.

Volgens de hierboven ontwikkelde beginselen zou eerst 8 jaren na invoering van den weerplicht op Java een voldoend sterk Veldleger gevormd zijn. Zal ons die tijd nog worden gelaten? Dat is de groote vraag; doch men bedenke wel, dat met ieder jaar, dat men wacht met een begin te maken tot invoering van den dienstplicht in Indië, het tijdstip van het weerbaar zijn van ons Koloniale Rijk naar eene meer verwijderde toekomst wordt verschoven en hoe langer Indië weerloos blijft, hoe grooter de kans dat wij het zullen verliezen. Daarom dienen de noodige voorbereidingen tot invoering van den weerplicht met den meesten spoed te worden getroffen. Daartoe behoort in de eerste plaats de vorming van jonge beroeps-officieren. De opleiding van dezen duurt minstens 3 jaren; dus hoe eerder men daarmede begint, hoe beter.

Vorming van beroeps-officieren is noodig voor aan-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

vulling van het officierskorps van het staande leger, omdat dit korps in den aanvang een groot deel der voor het Militieleger benoodigde officieren zal moeten leveren. Hetzelfde geldt voor het beroepskader. Daar aan is niets te doen. Het kan echter geleidelijk geschieden en zoodanig, dat de aanvoering van het staande leger er niet ernstig onder zal lijden. Aanvankelijk heeft men slechts noodig het kader en de officieren, die met de opleiding der recruten worden belast. Reeds in het tweede jaar krijgt men de beschikking over militiekader. Wanneer tactische eenheden gevormd worden zullen meerdere officieren van het staande leger, voornamelijk in de hoogere rangen, naar het Militieleger moeten overgaan. Voor indeeling bij die tactische eenheden kan tevens worden beschikt over de in Indië aanwezige reserve- en militie-officieren, die in Nederland hunne opleiding hebben ontvangen. Ook kunnen aanvankelijk gepensionneerde officieren, die geschikt en genegen zijn, bij de militietroepen in activiteit worden hersteld. Later, wanneer een voldoend aantal officieren verkregen is, gaan de gepensionneerde officieren naar de landweer over.

Behalve officieren en kader van het staande leger, gepensionneerde officieren en gepasporteerd kader, komen mede in aanmerking om bij oprichting van het Militieleger daarbij te worden ingedeeld de officieren en het kader der korpsen Madoereesche Barisan en van het Legioen van Mangkoe Negoro, welke korpsen bij invoering van den dienstplicht op Java kunnen worden opgeheven. Zij zullen dan moeten overgaan in

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

den rang, dien zij bij hunne vroegere korpsen bekleedden. Mocht aan hunne geoefendheid of bekwaamheid nog een of ander ontbreken, dan bestaat bij het staande leger voldoende gelegenheid, hun het ontbrekende bij te brengen.

Mochten niet tijdig maatregelen genomen zijn, om de noodige jonge officieren op te leiden en om het beroepskader uit te breiden, alvorens tot invoering van den weerplicht over te gaan, en uit een nauwkeurig gehouden onderzoek blijken, dat met het heffen van lichtingen van de door mij aangegeven sterkte de organisatie van het staande leger door het daaraan onttrekken van officieren en kader teveel zou worden geschaad, dan zou men kunnen beginnen met het heffen van kleinere lichtingen zoodanig, dat bijv. aanvankelijk 2, in plaats van 4 divisiën kunnen worden gevormd. Zoodra dan een gunstiger toestand is ingetreden, worden de jaarlijksche lichtingen sterker gemaakt.

In geen geval mag aan vermindering van het staande leger worden gedacht, voordat het Militie-Veldleger geheel georganiseerd onder de wapenen geroepen kan worden. Zoolang nog niet over Infanterie-bezettingstroepen kan worden beschikt, zal in geval van oorlog een deel der veldtroepen (van het militie- of van het staande leger) daarvoor moeten worden bestemd.

8. Kleeding, uitrusting, wapening, voeding en soldij.

De weerplichtingen, die voor de eerste maal onder de wapenen komen, ontvangen van landswege:

aan kleeding: 1 bamboehoed, 1 kwartiermuts, 1

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

pet, 1 sergen atilla, 2 grijsgroene jassen, 1 sergen pantalon, 2 grijsgroene pantalons, 1 paar beenwindsels of rijkappen, 2 paar zeildoeksche schoenen (voor beredenen met sporen), 3 paar sokken, 3 geruite hemden, 2 werkbroeken en 1 mantel;

aan uitrusting: 1 sprei, 1 veldzak compleet, 1 eetketel, mes, lepel en vork, 1 veldflesch compleet en 1 kleedingkist.

In het tweede jaar wordt deze kleeding en uitrusting gecompleteerd met een stel bovenkleederen voor veldtenue, behalve beenwindsels, en verder met 1 paar zeildoeksche schoenen, 1 buikband, 1 veldklamboe, 1 stuk waterdicht doek en 1 noodration.

De weerplichtigen der Infanterie worden op dezelfde wijze bewapend als het tegenwoordige Korps Marechaussee. Voor de overige wapens en diensten is de bewapening gelijk aan die bij het staande leger.

Bij vertrek met groot verlof blijft de hem verstrekte kleeding en uitrusting onder berusting van den weerplichtige, met uitzondering van den veldzak, de sprei, den buikband, de veldklamboe, het waterdicht doek en het noodration. Laatstgenoemde uitrustingsstukken worden ingeleverd en opgeborgen in de kleedingkamer van het onderdeel, waartoe de man behoort. Ook de wapening wordt bij vertrek met groot verlof in de daarvoor bestemde wapenkamers ingeleverd.

Bij overgang naar de landweer en naar den landstorm worden wapening en uitrusting naar de wapen- en kleedingkamers der betrokken afdeelingen overgebracht.

Van tijd tot tijd worden door den Weerplichtcom-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

missaris of door hem toegevoegde officieren inspecties gehouden over de kleeding der met groot verlof zijnde weerplichtigen. Verwaarloozen of zoekmaken van kleedingstukken moet streng worden gestraft, des noods door het extra onder de wapenen roepen of blijven van den schuldige.

De weerplichtigen ontvangen dezelfde voeding als hunne ranggenooten bij het staande leger zoolang zij onder de wapenen zijn. Eveneens ontvangen de weerplichtigen alleen soldij gedurende den tijd, dat zij voor oefening of bij mobilisatie zijn opgeroepen. De vrijwilligers bij het militieleger genieten dezelfde inkomsten als hunne ranggenooten bij het staande leger. Ofschoon men de soldijen der weerplichtigen niet zoo laag behoeft te stellen als in Japan, waar een soldaat per maand ongeveer 2 gulden, een sergeant hoogstens 7 gulden ontvangt, toch is ook ten aanzien dezer soldijen eene regeling noodig als werd aangegeven op blz. 126/127 hiervoren.

Dat geen kostbare kazernes ten behoeve van het Militieleger gebouwd behoeven te worden, werd reeds opgemerkt. Wapen- en kleedingkamers dienen evenwel in meer permanente gebouwen ter plaatse aanwezig te zijn. Aan weerplichtigen, die in of in de onmiddellijke nabijheid van hunne garnizoensplaats wonen, kan worden vergund in hunne woningen te overnachten.

9. Raming van kosten der weermacht.

Ik wenschte dit opstel niet te beëindigen, alvorens eenig denkbeeld gegeven te hebben van de uitgaven,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

welke voor het weerbaar maken van Indië naar bovenstaande beginselen zullen noodig zijn. De noodige gegevens stonden mij momenteel niet ten dienste om nauwkeurige berekeningen te maken, zoodat de hier onder volgende ramingen dan ook niet meer dan een globaal karakter dragen.

Ik zal mij in de raming van kosten evenwel niet beperken tot datgene, wat de verdediging te land van de schatkist zal vergen, maar ook hetgeen naar mijne meening voorloopig aan de verdediging ter zee ten koste gelegd zal moeten worden erin betrekken, want — wellicht ten overvloede — volge hier nogmaals de erkenning, dat naast de voorgestelde landmacht ter verdediging van ons eilandenrijk eene tot krachtige actie geschikte vloot noodzakelijk is, dat alzoo tegelijk met de organisatie van de verdediging te land ook die ter zee ter hand genomen zal moeten worden.

Daarvoor is naar mijn oordeel, in stede van de door de S. C. voorgestelde artillerievloot, eene tot krachtige actie geschikte onderzee-torpedovloot in de allereerste plaats noodzakelijk. De strijd om het meesterschap ter zee is tegenover zulk een vloot eene schier hopelooze onderneming. Met het vernietigen van bijv. een 6otal over den Archipel verspreide onderzeebooten zouden jaren gemoeid zijn. De vijand kan dan niet eerst met onze vloot afrekenen en zal derhalve zijne transportvloot ten slotte moeten wagen in zeeën, waar hij de aanwezigheid van onderzeeërs kan verwachten. Voor de actie van zulk een onderzeebootenvloot is eene uit-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

stekende verkennings- en inlichtingsdienst een noodzakelijk vereischte. Daarvoor zijn noodig snelloopende, doch goed bewapende verkenningskruisers, waartoe de door den Minister van Marine aangevraagde kruisers van ± 7000 ton met 30 mijls vaart zeer goed kunnen dienen. Een 6tal dezer kruisers komen mij voldoende voor. Wanneer het ons gelukt om een groot aantal onzer onderzeebooten en verkenningskruisers op den door den vijand te volgen koers te brengen en tot den aanval te voeren, dan is het gevaar, dat daaruit voor de vijandelijke transportvloot en het convooi voortvloeit, buitengewoon groot. En juist het overvoeren van een groot invasieleger is het, wat onze vloot in de eerste plaats moet beletten.

Aan de onderzeebootenvloot moeten worden toegevoegd de noodige torpedojagers als flottilleleiders der onderzeebooten. Zij moeten mede de draadlooze gemeenschap met de steunpunten eenerzijds en de onderzeebooten anderzijds onderhouden en dienen tevens voor locale bewaking der flottilles.

Om bepaalde passages, waar de vijand verwacht kan worden, baaien en havens, die bijzonder bedreigd schijnen, enz. tot een bron van verliezen voor de tegenpartij te maken, zijn ten slotte mijnenleggers noodig.

Ik denk mij nu die onderzeebootenvloot ingedeeld in een 6tal flottilles, ieder bestaande uit bijv. 8 onderzeebooten van 800 ton, 2 torpedojagers van ± 800 ton en 1 kruiser van ± 7000 ton, bovendien een aantal van bijv. 4 mijnenleggers.

Overigens dient de vloot nog te bestaan uit een 10 à 12tal onderzeebooten en een aantal torpedobooten

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

voor locale verdediging van vlootbasis en steunpunten.

Ook het voor de vloot benoodigde personeel zal voor een groot gedeelte uit Inlandsche dienstplichtigen kunnen bestaan, waartoe het jaarlijks te heffen contingent slechts behoeft te worden verhoogd, te leveren door de meest voor den zeedienst geëigende rassen, indien die overigens voor invoering van weerplicht in aanmerking komen.

Om aan de onderzeebootenflottilles de gewenschte bewegingsvrijheid te geven zijn, behalve de steunpunten op Java en te Sabang, secundaire steunpunten, voorzien van draadlooze telegrafie en loodsen voor het onderdak brengen van watervliegtuigen, onontbeerlijk. Voor de eischen, waaraan die steunpunten overigens moeten voldoen, verwijs ik naar blz. 395 van het Marineblad 1915—1916 1).

Het net van steunpunten zou over de volgende punten in den Archipel kunnen worden verdeeld:

1°. in de Riouw-Lingga-archipel, ter bewaking van de routes tusschen Sumatra en Malakka;

2°. op een der Natoena-eilanden, ter bewaking van de routes tusschen Malakka en Borneo;

3°. op de Oostkust van Borneo (bijv. Balikpapan);

4°. op Menado (Talisei); } ter bewaking van de routes tusschen Borneo en Celebes.

5°. op Ternate of Halmaheira, ter bewaking van de routes tusschen Celebes en Halmaheira;

1) „Dreadnought of onderzeeër", beschouwd in verband met den nieuwen vlootaanbouw voor onze Marine door O. Marineblad 1915—1916 5e aflev.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

6°. op Ambon; } ter bewaking van de
7°. op de Westkust van N. Guinea; } routes tusschen Halmaheira en N.-Guinea.
8°. op de Aroeëilanden; } voor bewaking van de routes tus-
9°. op Timor; } schen N. Guinea en Timor.

Deze steunpunten zullen tegen coups de main van den vijand moeten worden verdedigd door ter plaatse aanwezige of daarheen te zenden troepen van het staande leger, dan wel door nu reeds of later te vormen afdeelingen barisan en c. q. gewapende politie uit de eigen bevolking ter plaatse.

Over de inrichting van een sterke vlootbasis in Straat Soenda, die noodig blijft ook al zouden aan de Indische vloot geen dreadnoughts worden toegevoegd, en hulpbases te Soerabaja, Tjilatjap en Sabang sprak ik reeds eerder.

Ten slotte zal gerekend moeten worden op eene talrijke afdeeling of flottille van watervliegtuigen. De strijd ter zee zal door ons voornamelijk moeten worden gevoerd **onder water** en **in de lucht.**

Uit deze korte mededeelingen — in verband met de boven geleverde beschouwingen over het invoeren van den weerplicht — valt genoegzaam op te maken, op welke wijze ik mij voorstel geheel Nederlandsch-Indië te kunnen verdedigen, zoodat ik hiermede tevens grootendeels heb voldaan aan het tot mij gericht verzoek, geuit in de Vergadering der Vereeniging ter beoefening van de Krijgswetenschap op 27 Februari 1914 (zie Orgaan 1914—1915 blz. 551).

Aan de hand der gegevens van het Rapport der S. C. heb ik de directe en indirecte bedrijfskosten van de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hierboven omschreven vloot in Indie geraamd op ± 27 millioen gulden 's jaars. Onder dit bedrag zijn mede begrepen de bedrijfskosten van de vaartuigen der Indische Militaire Marine, n.l. 9 torpedobooten en 5 flottillevaartuigen, waarvan er 2 als mijnenlegger dienst doen, benevens eenige opnemingsvaartuigen. Onder het bedrag zijn evenwel niet begrepen de bedrijfskosten van de mede in Indie aanwezige, tot de Nederlandsche Marine behoorende pantserdekschepen en de 8 torpedojagers. De kosten daarvan moeten komen ten laste van Nederland, ook al doen de vaartuigen dienst in de Indische wateren.

De jaarlijksche kosten van het staande leger zullen, indien het Veldleger met ongeveer 2 brigades wordt verminderd, ± 35 millioen bedragen, die van het Militieleger op Java ± 28 millioen gulden. De jaarlijksche kosten van de Menadoneesche divisie heb ik geraamd op ± 5 millioen, die van de barisankorpsen op de overige Buitenbezittingen op ± 2 millioen gulden.

Bij de raming van de aanschaffingskosten van de vloot ben ik uitgegaan van de onderstelling, dat het tempo van aanbouw zoo snel mogelijk zal zijn (zoo mogelijk dient het materieel geheel gereed te worden aangekocht), terwijl voor den levensduur der schepen gemiddeld 15 jaren werd aangenomen, al kunnen mijnenleggers bijv. veel langer dienen. De kosten van een kruiser van ± 7000 ton werd gesteld op *f* 10 millioen, die van een torpedojager op *f* 2000 per ton waterverplaatsing, die van een onderzeeboot op *f* 2500 per ton waterverplaatsing, die van een mijnenlegger op

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

f 500.000 en die van een torpedoboot van 300 ton voor plaatselijke verdediging op *f* 600.000 per stuk.

Alzoo zouden de kosten van 6 kruisers, 12 jagers, 60 onderzeebooten, 30 mijnenleggers en 10 torpedobooten totaal bedragen ± 220 millioen gulden.

De kosten voor inrichting van de vlootbasis en andere steunpunten, voor watervliegtuigen, stations voor draadlooze telegrafie, enz. werden geraamd op ± 35 millioen gulden.

Voor aanschaffing van geschut, vuurwapenen, munitie, blanke wapenen, paarden, voertuigen, enz. ten behoeve van het Militieleger zullen ± 75 millioen gulden noodig zijn.

In het geheel zal dus voor aanschaffing van materieel voor leger en vloot en voor de inrichting der vlootbasis en andere steunpunten ongeveer 330 millioen gulden noodig zijn. Indien voor dit bedrag eene leening van 5 % gesloten wordt, welke leening in 15 jaar moet zijn geëgaliseerd, dan zullen de jaarlijksche uitgaven ten behoeve van de weermacht ter verdediging van Indië bedragen:

Voor	het staande leger	± 35	millioen gulden.
„	het militieleger	± 28	„ „
„	de vloot	± 27	„ „
„	de divisie Menado	± 5	„ „
„	de barisan op de B. B. .	± 2	„ „
„	rente der leening	± 16.5 1)	„ „
„	amortisatie der leening .	± 22	„ „
	Totaal . . .	± 135.5	mill. gulden.

1) Dit bedrag wordt natuurlijk ieder jaar minder.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dat is dus meer dan het dubbele van hetgeen tegenwoordig aan leger en vloot in Indië ten koste gelegd wordt. Na 15 jaar zou eene nieuwe leening, doch veel kleinere, noodig zijn.

Het geheele jaarlijksche bedrag zal ten laste komen van de Indische schatkist. Het kan en het moet.

Hiermede ben ik aan het einde van de taak, welke ik mij gesteld had. Ik ben er mij volkomen van bewust, vele zaken slechts oppervlakkig aangeroerd, andere over het hoofd gezien te hebben. Voor opmerkingen ter zake houd ik mij aanbevolen, waarbij evenwel in 't oog gehouden dient te worden, dat verschil van meening over allerlei detailzaken de hoofdzaken, waarom het hier gaat, niet op den achtergrond mag dringen. De hoofdstrekking van mijn betoog is, het denkbeeld ingang te doen vinden, dat Nederlandsch-Indië te land moet verdedigd worden door de eigen bevolking in veel ruimeren zin, dan de opdracht der Regeering aan het Indische Legerbestuur toelaat.

Nu zullen velen, ja wellicht zelfs zeer velen over mijne denkbeelden wel weer de schouders ophalen en ze beschouwen als eene uiting van fantastisch idealisme van iemand, die meent dat de millioenen guldens maar voor 't grijpen liggen. Dezulken bewijzen m.i. alleen, dat zij zich nog niet kunnen losmaken van de hypnose, waarin zij reeds zoo lang gebracht zijn, dat het kleine volk van Nederland „toch niets kan" en dat toch nooit de noodige gelden gevonden zullen kunnen worden om

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Indië, menschelijkerwijze gesproken, afdoende weerbaar te maken. Maar ik meen voldoende te hebben aangetoond, dat de middelen er inderdaad zijn om aan de noodige gelden te komen en gaf ter zake slechts enkele lijnen aan, welke gevolgd kunnen worden. Er zijn er nog meer en ik twijfel er niet aan, of eene bekwame en energieke regeering zal ook die weten te vinden. De onderstelling, dat de eindcijfers der Indische begrooting binnen eenige jaren niet veel minder dan een milliard guldens zouden aanwijzen, acht ik volstrekt niet gewaagd.

Maar ontbreekt het **willen** en het **kunnen** om bronnen van inkomst te scheppen om daarmede Indië weerbaar te maken, dan moeten we ook maar niet verder droomen van een „Aziatisch Nederland" of van een „Indisch Gemeenebest", dan doen we beter onze onmacht te erkennen en vrijwillig onze taak over te dragen aan eene sterkere en meer energieke macht, vóórdat tot schande der Natie de Nederlandsche vlag smadelijk wordt neergehaald op een der rijkste, vruchtbaarste en schoonste deelen der Aarde.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA
PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUST